

БЛАГОВІСНИК

2006 рік
проголошено Роком
захисту духовного
світу дитини

№2, 2006

Спільним зверненням керівників християнських Церков України

(Української Православної Церкви, Української Православної Церкви Київського Патріархату, Української Автокефальної Православної Церкви, Української Греко-Католицької Церкви, Римсько-Католицької Церкви в Україні, Всеукраїнського Союзу Об'єднань Євангельських-Християн Баптистів, Церкви Християн Віри Євангельської України, Української Християнської Євангельської Церкви, Української Лютеранської Церкви)

2006 рік проголошено

Роком захисту духовного світу дитини:

«...ми, християнські Церкви, усвідомлюючи свою відповідальність перед Богом за наших дітей, підтримуючи державну ініціативу проведення в Україні у 2006 році Року захисту прав дитини, проголошуємо наступний рік Роком захисту духовного світу дитини...»

Метою проголошення Року захисту духовного світу дитини є активізація та об'єднання зусиль всіх структур ЦХВСУ для плекання духовного світу дитини на основі християнських цінностей та біблійних принципів.

Завдання:

1. Церквам і громадам поширювати та утверджувати в суспільстві позицію християнства щодо сімейних цінностей, а саме:
  - сім'я — інститут, створений Богом;
  - батьківство — відповідальність перед Богом та суспільством;
  - цінність дитини в світлі Слова Божого.
2. Показати переваги християнських сімейних цінностей над матеріалістичними.

Із Концепції Церкви християн віри євангельської України щодо Року захисту духовного світу дитини

Мамі

В круговерті клопотів одвічних
День новий несе нові тривоги...
«Мамо, прочитай мені про Бога!» —
Шепіт доні — наче з неба вістка.

Я в проханні цьому чую дивну
Ангельську мелодію стокрилу.
...Знаю, мамо, часто бракне сили —
Але не відмов — знайди хвилину.

Прочитай — натхненно і красиво —
Щирістю війни в дитячу душу.
Хай і в ній розквітне невмирущо
Божого спасіння вічне диво.

Ольга Міцевська

БЛАГОВІСНИК

№ 2 (52) 2006
квітень-червень
Журнал виходить
щоквартально

Видання Церкви християн віри євангельської України

Редколегія журналу:

М. Паночко
М. Синюк
В. Онищук
Є. Мельничук
Є. Абрамович

Головний редактор:
Юрій ВАВРИНЮК

Адреса редакції:
Журнал «Благовісник»,
вул. Вороніхіна, 14а,
м. Луцьк, 43020

Телефони: (0332) 78-99-85
(03322) 544-06

Факс: (0332) 78-97-98

E-mail: blagovisnyk@yandex.ru

www.blag.org.ua

Розрахунковий рахунок
26000232440001
МФО 303440
в КБ "Приватбанку"
м.Луцьк, код 23253886

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 3574 від 30.11.98

Над номером працювали:
Василь МАРТИНЮК
Ольга МІЦЕВСЬКА
Юрій ТРОЦЬ
Володимир ШОЛОМ
Анна ЯРУТА
Наталія ВАВРИНЮК
Тамара КОЗАЧОК

Представник журналу
в Канаді:
Anatoliy Koren
1764 Dingman Dr.
London, ON, N6N107
Canada

Надруковано:
Релігійне товариство
«Місійна книжкова фабрика
"Християнське життя»
(ВСО ЄХБ), вул. В. Стуса, 3,
м. Луцьк; тел. (0332) 710874
Наклад 3700 примірників

У номері:

В. Марцинковський. Смысл життя	4
П. Белхаймер. Мета життя — навчитися любити	9
Д. Дрешер. Дітям потрібен Бог	10
Л. Крістенсон. Ісус — Спаситель і Господь сім'ї	12
Д. Макдавел. Чому діти бунтують?	14
В. Мартинюк. Дай почути, як ти говориш... ..	17
Д. Добсон. Виховати майбутнє	20
В. Федорова. Батьки і діти, грані виховання	22
Християнському дитинству: «Ні»	24
Я. Коменський. Метод насадження благочестя	26
Інтерв'ю з Ларисою Онищук	28
Мовою притчі. До Отця	31
Я.А. Коменський: вчитель від Бога	32
Фотоповідь	35
Зустрічі з цікавими людьми. О. Карпюк, Л. Бендус	36
Свідчення. Господь торкнувся до нас через дочку	40
Представляємо область. Харківська область	42
Сергій Циганков	43
Свідчення М. Водолажеського, І. Карашель	44
Нас запитують. Вечеря Господня	47
В. Куриленко. Три проблеми людства	48
Д. Безпалов. Зруйновані основи	51
Ю. Вавринюк. Коли праведник безсилий	52
XV з'їзд Церкви ХВС України	54

Художнє оформлення Віктора МОКІЙЧУКА.

Фото на першій та другій сторінці обкладинки Юрія Вавринюка,
на четвертій - Віктора Мокійчука

У номері використані фото Юрія Костюка, Юрія Вавринюка,
Геннадія Андросова та інтернет-ресурсів, зокрема: www.photoline.ru

- При передруку посилання на «Благовісник» обов'язкове.
- Редакція не завжди поділяє думки авторів матеріалів, що друкуються.
- Надіслані матеріали не рецензуються і назад не повертаються.

Сторінка редактора

Оповідайте про це синам вашим, а ваші сини своїм дітям, а їхні сини поколінню наступному.

Пророк Йоїл 1:3

Керівництво України проголосило 2006 рік Роком захисту прав дитини. Приємно, коли державні мужі розуміють свою відповідальність перед суспільством за дітей та роблять практичні кроки для покращення їхнього добробуту, захищають їхнє право на нормальне життя. Зрозуміло, що християни не могли обминути увагою цю акцію, тому цілком природною стала ідея об'єднати зусилля у цій сфері. Але християнські лідери, усвідомлюючи свою відповідальність за майбутнє покоління не лише перед суспільством, але й перед Богом, вирішили надати цій акції глибшого змісту. Тому й народилося Спільне звернення керівників 9-ти християнських Церков України, в якому 2006 рік проголошено Роком захисту духовного світу дитини та окреслено головні цілі на напрямки реалізації цього проекту. Саме духовний світ дитини нині потребує особливого захисту та уваги. Бо від того, які цінності та ідеали обере підрастаюче покоління, залежить майбутнє людства.

Коли я писав ці рядки, в Інтернеті з'явилося повідомлення про те, що в Нідерландах зареєстрована політична партія «Милосердя, свобода та різноманітність», яка має намір боротися за зниження віку, з якого можна вступати в сексуальні стосунки з 16 до 12 років, за легалізацію зоофілії та дитячої порнографії... Як кажуть, коментарі тут зайві.

Хто, як не Церква, може стати в проломі за наших дітей, за їхній духовний світ, за наше майбутнє? Едмунд Берке сказав: «Для того, щоб зло святкувало перемогу, достатньо, щоб хороші люди нічого не робили». Церква повинна використовувати усі доступні та недоступні засоби для боротьби з гріхом та злом, яке загрожує людству. Тим більше, що вона має такий засіб, якого не має ніхто, але який безвідмовно діє у будь-яких ситуаціях, — молитву. Але хтось порівняв молитву без практичних кроків із човном, в якому лише одне весло. Для того, щоб рухатися вперед до перемоги, потрібні два весла: молитва та практичні справи.

Християни повинні і без проголошення спеціальних декларацій турбуватися про духовний світ дітей. І не тільки власних, але й тих, які живуть поряд з нами. Нехай проголошення Року дитини ще більше запалить нас до щирої та гарячої молитви за підрастаюче покоління, надихне нас до конкретних справ, спрямованих на те, щоб діти справді стали чудовими квітами на Господньому полі.

Що це означає?

Що ж на практиці означає даний смисл і дана мета життя? «І Бог було Слово». Спробуймо зрозуміти ці слова, щонайменше в їх життєвому сенсі. Бог є смислом життя, його цінністю та значенням. Залишаючи Бога, людина втрачає смисл, втрачає розум. Безбожність — це безумство, хвороба духа. Поза Богом — поза смислом. Тому й написано здавна: «Сказав нерозумний у серці своєму: «Немає Бога!»

В Іваново-Вознесенську, в роки антирелігійної пропаганди, один юнак убив себе, залишивши записку: «Якщо людина існує для Бога, то Бог для чого?» Це питання нелогічне, неслухне, тому що Бог — це самодостатня Істота. Він є останньою метою, вічною самоціллю. Настільки ж нелогічне питання: «Звідки Бог? Хто створив Бога?» Бог не творіння, яке потребує Творця. Він — Творець всього, першопричина всякого буття.

Закінчення. Початок у № 1-2006

Кожен, хто знає не тільки якісь думки про Бога, але й Самого Бога, маючи Його у своєму особистому житті, таких питань не ставить і ними не переймається. Бо Бог, пізнаний на власному досвіді, містить в собі відповіді на всі питання, і тому жива віра в Нього покладає кінець всім намарним, абстрактним запитам, кінець усім філософствуванням.

Недостатньо лиш пізнати ідею Смыслу, треба повірити в Нього, прийняти Його і здійснити Його в житті. Цей Смысл, хоча Він і закладений в основах буття, ще далеко не реалізований, не поширений в усіх сферах життя. Йому треба дати місце не тільки в особистому, але і в соціальному, і в міжнародному житті, в усіх існуючих відносинах, як ми вже сказали, до вселенських, космічних меж. І тоді цей Смысл стає не тільки предметом наших роздумів, але й завданням для нашої волі, мотивом для наших дій. Він, чи, точніше, Його здійснення, стає метою нашого життя. Вирвати Божественну гідність людини з кігтів смерті, повернути їй втрачений

Володимир МАРЦИНКОВСЬКИЙ

Смысл життя

рай, відновити колишнього царя природи на його престолі — така була мета Боговтілення, приходу у світ Христа. Його завданням було Царство Боже, зацарювання Бога в людині і в світі, обожнення людини і всякого творіння, поширення досконалого Божественного життя, так щоб Бог був усе у всьому. Бог — вищий, абсолютний смисл життя. Зауважмо: Бог, а не релігія, яка може й не відповідати запитам людини, що щиро шукає, тому що вона може бути й хибною, фарисейською і саддукейською, бо релігія — це лише ставлення до Бога, і тому її цінність умовна, відносна. «Наситити безсмертну душу людини може лише Бог», не ідея Бога, а Сам Бог, так само, як спрагу може втамувати не думка про воду, а лише сама вода.

Історія — це боротьба Христа з антихристом, як показує в своїй трилогії російський письменник Мережковський. Найблагородніші подвиги в історії людства — це не що інше, як боротьба за Христа, за Смысл, за Логос, за вічну правду. Ця боротьба звершується в усіх галузях людської діяльності.

Завдання буття, його кінцева мета — Бог у всьому, єдність всіх у Бозі, божественна всеєдність. «Як Ти, Отче, в Мені і Я в Тобі, так і вони хай будуть в нас єдино», — так молився Христос, йдучи на хрест, який повинен був з'єднати небо з землею і людину з людиною. З цього хреста Його пробиті руки простягли до всього світу божественні обійми всепрощаючої любові.

Оптимізм

Через призму цього Світла ми можемо утверджувати цінність життя. Так, смисл в житті є, і він реальний для втілення. Варто жити, трудитися, будувати, страждати. І якщо потрібно нам страждати, то не важко, а радісно страждати за смисл, за мету (але не за безцільність), за добро, але не за зло. І тому виправдані життєрадісні сприйняття світу, світогляд і світосприйняття (об'єктивний оптимізм). Оправданий і суб'єктивний оптимізм, який визнає можливість радісної участі в житті для кожної людини. Воістину кожний покликаний до участі у досягненні мети. Кожний у глибині своєї людської свідомості хоче і кожен може творчо брати участь у будівництві життя.

Проси своєї роботи у Бога, Господаря всесвіту. «Проси, чекай, бери», — говорить молоді апостол Індії Вільям Карей, той самий, який з незначного робітника якоїсь фірми став великим вченим-лінгвістом і глашатаєм Євангелії язичникам Сходу. Життєві факти свідчать, що люди чесні, добрі, які повністю на вернулися на шлях Христа, не бувають без роботи. Вони завжди потрібні.

З іншого боку, як важко йти не за покликанням, займатися не своєю справою! Як багато емігрантів, жертв великого розсіяння, переживають цю трагедію, будучи відірваними від рідного ґрунту!

Звичайно, у певному сенсі, як сказано вище, оправдані й песимізм, негативне, скорботне ставлення до світу, оскільки він лежить у злі, і людина, яка поважає себе, не може і не повинна миритися з неправдою, насильством, гріхом, який видимо торжествує в цьому світі. Можна зрозуміти Шопенгауера, який назвав цей світ найгіршим з усіх світів.

Але все це зло перед вічним Смыслом стає лише перешкодою, яку можна і треба подолати. І ми покликані йти в цьому світі проти зла, яке панує у ньому, сповідуючи не сентиментальний, мрійний оптимізм, але оптимізм реальний, життєвий, який тверезо дивиться в очі суворій дійсності. Це оптимізм пророків, які безпощадно боролись з тимчасово пануючим, мінущим злом, ясно бачачи очима віри світле майбутнє, споглядаючи грядуще торжество правди.

Істинний оптимізм жив у душах пророків, які очима віри бачили майбутню перемогу правди. Цим пророчим оптимізмом пояснюється той факт, що Христос, йдучи після Таємної вечери в Гефсиманію, на сором зради і жахи хресних мук, співав разом з учнями пісні хвали. «І відспівавши, пішли на гору Оливну». Бо, сходячи з гори Сіонської в Гефсиманію, в долину скорботи, Він не зводив Свого погляду з вершини Оливної, куди в майбутньому мав прийти у славі.

Цей пророчий оптимізм вклав в уста пророка Авакума пісню хвали: «Коли б фігове дерево не зацвіло, і не було б урожаю в виноградниках, обманило зайняття оливкою, а поле їжі не вродило б, позникала отара з кошари і не стало б в оборах худоби, то я Господом тішитись буду й тоді, радітиму Богом спасіння свого!» Ця радісна віра підбадьорила Йова в дні великої скорботи і допомогла йому не зневажати Бога за незаслужені страждання, а вигукнути: «Господь дав, Господь взяв. Хай буде ім'я Господнє благословенне!»

Ця пророча віра живе і в наші дні. В Німеччині звернувся до лікарів один чоловік, хворий на рак. Злоякісна пухлина захопила його язик. Лікарі сказали йому, що він або помре, або після операції залишиться без язика. Він вибрав останнє. Коли хворий лежав на операційному столі, лікар-хірург сказав йому: «Зараз ми видалимо ваш язик. Що б ви хотіли сказати востаннє?» Хворий помовчав, а тоді голосно вигукнув: «Хай буде благословенне ім'я Господа Ісуса Христа!» Його язик замовк. Але свідчення віри, сказа-

не з таким самозреченням, буде звучати віки... В Америці живе Гелена Келлер — глуха, сліпа і німа від народження. Чудом наполегливої любові та мудрості своєї вчительки міс Соліван вона з допомогою дотику навчилася говорити, читати, писати, вивчила науки і, врешті решт, почала читати лекції в університеті. Одна з її лекцій, яка вийшла й друком, сповнена життєрадісної віри. Її тема: «Про оптимізм». Який же це пекучий докір всім, хто, маючи слух, зір і дар мови, все ж засмучується, жаліється, нарікає на життя!

В дні суворих гонінь на релігію в СРСР одного з моїх друзів відправляли з московської тюрми (Бутирки) в заслання на Соловєвські острови, на далеку, холодну північ. Вночі на вокзал прийшли його друзі. Вони могли лише здалека вітати його. А він, стоячи на платформі і через сяючі багнети гукнув їм одне слово: «Радійте!»

Великий апостол Євангелії Павло писав з важкого тюремного ув'язнення християнам з міста Филипи в Македонії: «Радійте завжди у Господі; і ще говорю: радійте!» А свій багатостраждальний шлях він визначає словами: «нас засмучують, але ми завжди радіємо». Поміж тим це були не миттєві печалі, а жорстокі зненаги, бичування, побиття камінням до напівсмерті, поневіряння та сувора римська тюрма...

Радість в Господі, радість звеличена, натхненна була основним переживанням тих, які жили на землі, як громадяни Неба, як піддані Царства Божого.

Як знайти смисл життя?

Що ж для цього робити? На шляху до вирішення цього питання людям загрожують дві помилки. Одна з них — помилка розуму (теоретична). Вона полягає в неправильному висновку. Зневірившись у собі, у своїх шуканнях, не знайшовши смислу в собі, у своєму житті, у своєму досвіді, я роблю висновок, що цього смислу немає взагалі. Разом з тим, з того факту, що в даний час немає душевного світла в мені, аж ніяк не впливає те, що його немає поза мною, скажімо — в душі пророка Мойсея, апостола Павла та інших людей. Таке узагальнення особистого негативного досвіду (об'єктування суб'єктивних відчуттів) є грубою логічною помилкою. Не знайшовши в собі, шукай поза собою.

Друга помилка — практична. Прийшовши до безутішного висновку, людина вирішує накласти на себе руки, і для цього вона застосовує отруту, кулю, петлю та інші засоби самогубства, а вони є лише шляхами вбивства тіла. Пострілом з револьвера не можна вбити себе, свою душу, своє «я». Можна лише розбити свій череп, свою фізичну оболонку, можна, як сказав хтось, навіть виколоти собі

очі, щоб потім блукати у вічній пітьмі. Якщо я стріляю в своє тіло, то помирає тіло, моє ж «я», виконавець страти, кат — залишається живим. А я ж саме його хотів знищити! Невдоволений своєю поганою грою на скрипці, я розбиваю в розпачі музичний інструмент, прирікаючи себе назавжди на «муки невимовності».

Та як же остаточно знищити себе? Підходить до мене одного разу студент. Його обличчя сумне. «Я вирішив накласти на себе руки», — заявив він. «Це непогано, — кажу я йому. — Але питання в тому, як ви це зробите? Жодне фізичне насильство не допоможе вбити власний дух». Жодне духовне зусилля аскези, самознищення не допоможе. Але є єдиний шлях — це розпрощатися зі своїм маленьким «я» так, як вчив Христос. Залишити безцільне життя, до якого це «я» приводить, витіснити своє, темне, гріховне «я» світлим і чистим «Я» Христовим... Христос Сам говорить про це: «Хто хоче бути учнем Моїм, зречись самого себе, візьми хрест свій і йди за Мною». «Хто душу свою зберігає, той погубить її, хто ж за Мене погубить душу свою, той знайде її».

Наше завдання не в тому, щоб намагатися підкорити невдале існування, і не в тому, щоб осмислювати безглузде життя, а в тому, щоб покинути це життя заради життя істинного. Що ж це означає на практиці? Як втілити цей задум? Зрозуміло, перш за все, що для цього потрібно щось робити, а не сидіти, склавши руки, ухиляючись від справ, чи намагатися зробити себе навіки бездіяльним.

Студентка в Москві, яка впала у важкий смуток під тягарем «проклятих питань» і сумнівів, розказувала: «Нещодавно я мала змогу виявити краплю милосердя до страждального, і це дало мені таке переживання, що сорок питань, які хвилювали мене, раптом якось самі собою вирішилися». Вона тільки трохи відмовилася від себе, і ось вже частково їй відкрилася таємниця Смислу, чарівність світу іншого, вищого, світлого.

В Парижі багатий молодий чоловік, пересичений життям, вирішив накласти на себе руки. Увечері, коли почало смеркати, він вирушив до набережної Сени з наміром кинутися у воду і там звести рахунок з життям. Ось він знімає з себе піджак. Випадково його рука опускається в кишеню і натикається на гаманець, повний грошей. У нього промайнула думка віддати ці гроші якомусь бідняку. Він йде по вулиці. Заходить в якийсь двір, опускається в підвал, відчиняє двері. Перед його очима постає картина жахливої бідності. Діти бліді, худенькі, вовтузяться на підлозі в лахмітті. Хвора мати з виснаженим обличчям лежить на ліжку. Він дає їй всі свої гроші. Наче промінь життєдайного світла вривається

ся в темний підвал. Неземна радість засяяла в очах матері, задзвеніла радісним сміхом дітей. Ось і допомога прийшла! Буде хліб, будуть і дрова!

Ця радість перейшла і в серце юнака. Вперше він збагнув таємницю неземного блаженства: щастя в тому, щоб інших робити щасливими! І він не пішов до річки топити ні в чому не винне тіло, але вирішив розпрощатися з собою, зі своїм егоїстичним «я», втопити своє «я» в морі страждання людського, щоб жити не для себе, а для інших, принижених і зневажених.

Великим прикладом того, як людина воістину помирає для себе і починає жити для Христа, жити Христом, є апостол Павло. «Я розп'ятий з Христом. І живу вже не я, а Христос проживає в мені». Так він висловлює сутність свого навернення, таємницю своєї творчої сили. Він став знаряддям Христа. І

разів більше грошей. Він назвав при цьому дуже велику суму. Проповідник мовчав. «Що? Невже вам мало цієї платні?» — «Сумато велика, — відповів він, — але справа маленька!» І правда! Що вище? Бути на службі в американських бізнесменів і продавати керосин, розповсюджуючи фізичне освітлення, чи — служити Царю неба й землі і поширювати вічне світло Євангелії? І хоча не кожен з нас покликаний присвятити себе проповіді Євангелії, але всі ми, ким би ми не були — селяни, робітники, чиновники, вчителі, інженери, лікарі, — покликані бути свідками Христа, піонерами царства світла.

Слово Боже повинне бути як палючий вогонь, як молот, що розбиває скелі. Тоді і глухі почують його. І сучасна людина з пригнаними емоціями і стомленою, розчарованою душею затріпоче на поклик радісної вістки. Гори ж сам, щоб світити! Говори енергійно, гаряче, з радістю і любов'ю! У

тепер не Павло, а Христос через Павла почав діяти Своім життєдайним світлом і всемогутньою силою, підкоряючи істині народи язичницького греко-римського світу через вірного свідка Євангелії.

Євангелія світла

Одна багата американська нафтопромислова фірма шукала в Китаї кандидата на посаду у своєму підприємстві. Він повинен був відповідати таким вимогам: мати технічну освіту, знати англійську і китайську мови, бути чесним, молодим. Знайшли в Шанхаї відповідну особу. Це був проповідник Євангелії, який, отримуючи досить маленьку матеріальну допомогу, самовіддано розповсюджував християнство серед китайського народу. Представник фірми відвідав його. Він запропонував юнакові нову, дуже вигідну роботу, за яку він буде отримувати в десять

темряву світу, що гине в гріхах, кидай не сухе листя, не полону, а сяючі вогняні іскри! В драмі бельгійського поета Метерлінка «Синя птаха» діти в пошуках щастя знаходять царство світла, де в лазурному повітрі літають сині птахи. Вони намагаються взяти їх звідси у своє буденне життя, але там, поза своєю природною, рідною атмосферою, птахи помирають. Тож, марно пришивати латки з нової тканини до старого одягу. Треба одягнутися в нову людину, зодягнутися у Христа, увійти в життя, як сказав Христос багатому юнакові. «Що вродилося з тіла — є тіло», а

частка тіла — смерть та безвихідь. І тому, щоб побачити життя світла й увійти в нього, треба стати новою людиною. «Що ж уродилося з Духа, є дух». «Треба нам народитися згори», — так вчив Христос. Щоб здійснилася кінцева мета буття — «Бог все у всьому», Він повинен стати перш за все всім у мені. І в тому полягає радість Євангелії, що втілений Смысл Сам в особі Христа смертю хресною звершив викуплення, перемиг, воскрес і тепер кличе кожного прийняти Його, розділити Його перемогу і взяти участь в поширенні царства світла. Він відкрився людям. Він не ховається від нас, але ми ховаємо себе від Нього. В цьому сутність навернення.

Уже не віра, а знання, яке будується на особистому досвіді, на особистій зустрічі з Христом, дозволяє нам сказати разом з апостолом Петром: «Господи! До кого нам іти? Ти маєш слова життя вічного. Ми ж увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого!» Огорнені силою цього ж Духа, всі живі християни, починаючи від апостолів, йшли в темний, язичницький світ, несучи Євангелію Світла всім, хто страждає в безплідних пошуках Смыслу.

В наші дні пітьма згущується. Насувається морок історії. Ніч спускається на землю. Наближається час, коли затьмариться сонце, не тільки видиме, але й духовне — погасне

світло в серцях людей, збідніють віра і любов. Це — криза духа, яка веде за собою кризу зовнішню, суспільну та економічну. Криза духа загрожує пригніченням, відчаєм, занепадом. Люди стомляться душею і втратять бажання жити. Наближається час, про який сказано: «І будуть тривога людей на землі, і збентеження від шуму моря та хвиль, коли люди будуть мертві від страху й чекання того, що йде на увесь світ» (Лк. 21:25-26). В ці дні духовної розрухи і хаосу, видимого торжества безглуздя і влади темряви прислухаймося до тихого голосу Христа: «Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя».

Якщо є смысл у бутті, то присвятимо йому найкращу пору свого життя, його розквіт і першу любов. І оскільки цей Смысл воістину існує, то скоріше, скоріше почнімо жити у Його світлі, поки життя перед нами, поки є в серці здатність бажати і прагнути!

Недавно в Англії помер відомий громадський діяч. Все життя він був атеїстом. Але на ложі смерті вістка про Бога та вічність торкнулася і його. Він прийняв Христа і Його спасаючу благодать. Однак в останню мить, оглядаючись на прожите життя, він з сумом сказав: «Моя душа спасенна, але... моє життя втрачене». Яке гірке визнання в цих останніх

словах помираючого! Який переконливий заклик до всіх нас — найкращу пору свого життя, свою весну, свою юність присвятити втіленню смыслу, добра, краси в умовах, які оточують нас, з ранніх років бути глиною в руках Божественного Скульптора... бути богоподібним.

Мандруючи різними країнами Європи та Азії, я бачив тисячі юнаків і дівчат, цілий потік молоді до Христа. Вони знайшли Його, а в Ньому — смысл і мету життя. Вони несуть Його світло в особисте і громадське життя. Своїм діяльним і радісним життям вони знову й знову доводять світові, що Євангелія не застаріла і не померла — навпаки, світ і людина старіють і духовно помирають без її життєдайного світла. Вона, ця просвітлена молодь, сповідує релігію радості і невичерпної молодості в душі, здатну надихати і змінювати. Вона кличе й тих, хто затримався у дорозі, поспішити, поки день не схилився до вечора, прийняти Світло сьогодні, тепер...

Дермань на Волині,
24 квітня 1939 р.

ЛЬВІВСЬКА БОГОСЛОВСЬКА СЕМІНАРІЯ

оголошує набір студентів на:

- **Стаціонарне відділення**
4 роки - "Бакалавр богослов'я"
- **Очно-заочне відділення**
4 роки - "Бакалавр пасторського служіння"

Вимоги до абітурієнтів:

1. Дотримуватися християнських переконань та вимог євангельської моралі.
2. Належати до місцевої євангельської церкви.
3. Мати середню освіту.
4. Бути готовим виконувати правила поведінки, які прийняті у ЛБС

ЛБС приймає студентів на конкурсній основі, незалежно від статі.

Увага!

З цього навчального року студенти Львівської богословської семінарії мають можливість одночасно з навчанням за богословською спеціальністю додатково (на заочній формі навчання) отримати:

- *релігієзнавчу (спеціальність - "філософія і релігієзнавство"),*
- *економічну (спеціальність - "міжнародна економіка") освіту.*

Навчання на цих програмах здійснюється у співпраці з **Донецьким державним інститутом** у приміщенні ЛБС.

Після завершення навчання на одній з цих програм студенти отримують акредитований диплом державного зразка.

За детальнішою інформацією і пакетом вступних документів звертатися за наступною адресою:
79049 м. Львів, вул. Скрипника, 8,
тел.: (032) 221-62-25
факс: (032) 298-18-07
веб-сайт: <http://www.lts.lviv.ua>
ел.пошта: office@lts.lviv.ua

Мета життя — навчитися любити

Люди, які досягають великих успіхів у служінні Богові, часто переживають великі випробування у своєму житті. Генрі Уорд Бічер, який переніс подібні випробування в житті, сказав: «Не бійтеся страждати. Не бійтеся випробувань. Бути приниженим, але не зруйнованим, розбитим на дрібні уламки, позбавленим всієї попередньої сили — саме так людина зможе отримати справжню могутність».

Що означає бути зломленим

Людина не зломлена, поки в ній живе непокірність і бунтівна протидія Богові та іншим людям. Той, хто дратується, ображається, не сприймає критики, намагається відомстити і гостро переживає неувважність до себе оточуючих, — ще не був внутрішньо зломленим. Тільки через глибоке смирення в людині перемагається свавілля і розвивається покірність волі Божій, без чого немислима поява в серці любові.

Розкриття таємниці страждання

Незломлена людина мало чим корисна для Бога. Бог не може використовувати грубих, позбавлених любові людей, які вважають себе центром свого життя. Але Бог зацікавлений в тому, щоб зламати віруючого не заради тимчасових, земних наслідків, якими б благотворними вони не були. Головна Його мета — підготувати вибрану Наречену до трону.

Наречена проходить на землі школу страждань, щоб навчитися любити. Бог готує її для того, щоб вона могла володарювати там, де найвищим законом буде закон любові. Ось чому Бог навчає її любити протягом усього життя.

Жодна наука не зможе пояснити таємниці страждання, до якого, за словами апостола Петра, ми покликані. «Бо то вгодне, коли хто, через сумління перед Богом, терпить долю, не поправді страждаючи. Бо яка похвала, коли терпите ви, як вас б'ють за провини? Але коли з мукою терпите за добрі вчинки, то це вгодне Богові! Бо на це ви покликані. Бо й Христос постраждав за нас, і залишив нам приклада, щоб пішли ми слідами Його» (1 Петр. 2:18-21).

Страждання — далекоглядна Божа стратегія

Коли людина дозволяє Богові звільнити її від себелюбства, в ній починає зростати любов. І тоді Бог перетворює надломленість людини у вічну славу. Уникати болю і протистояти важким обставинам, які призначені Богом для того, щоб розі-

п'ясти наше «я», — означає намарно витрачати свої страждання.

Всі невимовні страждання святих, скорботи, трагедії, розчарування, гоніння, якими сповнена історія Вселенської Церкви, починаючи з першого століття нашої ери і аж до теперішнього тривожного часу, можуть бути виправдані тільки тоді, коли ми беремо до уваги вічність. Всі ці страждання служать для певної мети в цьому житті, та головна їхня мета — навчити людину любити, щоб підготувати її до вічного володарювання (див. 1 Петр. 4:12-14; 5:10; 2 Сол. 14-5).

Віруючі — живе каміння

А.Н. Ходжкін у своїй книзі «Христос у всьому Писанні» каже: «Всі справжні віруючі у всі часи були живим камінням, з якого будується небесний храм. Земля — це каменоломня, де серед гуркоту і шуму багатьох голосів Бог готує кожен камінь для призначеного місця в небесному храмі. Спочатку каміння має гострі краї і не має форми. Тому не дивуйся, що йому доводиться зносити на собі важкі удари молота, гостроту різця і тривале полірування, перш ніж воно буде готове до кладки».

Звичайне каміння не має відчуттів, але «живе каміння», з яким працює Бог, чутливе. Обробка неможлива без болю. Без болю їм неможливо надати відповідної форми.

Тож, якщо виховання людського характеру є найвищим завданням Бога у Всесвіті, і якщо характеру не можна вдосконалити без болю, то чи не стають для нас зрозумілішими слова: «Бо Господь кого любить, того і карає...» (Євр. 12:6).

Можливо, Бог тільки цим способом може підігнати кожен камінь до певного місця майбутньої будови. І якщо так, то чи варто протистояти Богові? Чи не оправдані всі страждання і скорботи людини, якщо вони готують її до особливого призначення в небесній будові?

Павло БЕЛХАЙМЕР

ДІТЯМ ПОТРІБЕН БОГ

Коли принцесі Маргариті було 5 років, газети повідомляли, що одного разу вона повернулася з церкви надзвичайно розчарованою. Молитва проповідника спантеличила її. «Чому він молився тільки за тебе, батька і Єлисавету? — запитала вона в мами. — Я така ж погана, як і ви».

Дорослі часто не помічають духовно-релігійних потреб і страхів дітей. Дитині важливо, щоб правильні релігійні уявлення зміцнювалися вже в ранньому віці. Наприклад, хибні уявлення на все життя закладаються такими твердженнями: «Бог не любить тебе, якщо ти погано поводишся» чи «Якщо ти й далі будеш таким хорошим, то потрапиш на небо». Дитина ніколи не може бути впевненою в тому становищі, яке вона займає щодо Бога, якщо вживаються речення з «якщо».

Біблія і дитина

В Священному Писанні надзвичайно мало місця відводиться темі «Діти». Беручи до уваги той факт, що ми маємо безліч матеріалів на тему батьки-діти, хотілося б набагато більше дізнатися про це з Біблії. Писання наставляє ба-

тьків, щоб вони виховували дітей в дусі Біблії. Писання виходить з того, що діти повинні зростати з любов'ю до Бога і готовністю служити Йому.

Одна з найбільш ранніх вказівок для батьків міститься у Повторенні Закону, 6:6-8: «І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. І пильно навчиш цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходитимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми».

Тут чітко викладені важливі істини, виражені в тій чи іншій формі в інших місцях Писання.

1. Біблія вчить, щоб батьки перш за все самі правильно ставилися до Бога.

Бог казав про Авраама: «Бо Я знаю його, що він дітей своїх поведе... за прикладом своїм». Батьки зобов'язані не тільки розповідати дитині, якою дорогою вона повинна йти. Якщо вони хочуть, щоб їхній

вплив був діяльним, вони самі мають бути такими, якими хочуть бачити своїх дітей. Батьки не тільки повинні знати шлях, але й показувати його. Вони самі повинні по ньому йти.

Батьки, які лише розповідають своїм дітям релігійні факти і посилають їх в церкву, не можуть надіятися, що діти візьмуть ці факти до уваги і будуть продовжувати відвідувати церкву. Діти можуть розуміти Бога, любов, милість, прощення, довіру, істину Біблії настільки, наскільки вони пізнають її у взаємостосунках з людьми, особливо в сім'ї.

2. Біблія покладає відповідальність за релігійне виховання дітей безпосередньо на батьків.

Бог створив сім'ю як організацію, де дітям вказується правильний шлях. Бог чекає цього не від церкви, священника, школи чи іншого відомства. Тому батьки не повинні їх звинувачувати, якщо діти обирають хибний шлях.

Духовно-релігійний розви-

ток починається в сім'ї, незалежно від того, наскільки сумлінно поводить з дітьми церква. Якщо не буде співпраці з сім'єю, всі старання марні.

Ричард Бакстер, знаменитий англійський проповідник, почав працювати в заможній, але духовно байдужій общині. Три роки він палко проповідував без видимих результатів. «Нарешті одного разу, — писав він, — я впав на підлогу у своєму кабінеті і вигукнув: «Господи! Ти повинен щось зробити з цими людьми, або я помру». Далі він продовжує: «Мені здалося, ніби Господь явно сказав мені: «Бакстере, ти працюєш не там, де треба. Ти чекаєш оновлення через церкву. Спробуй досягнути оновлення в сім'ях».

Бакстер почав ходити з дому в дім і показувати батькам, як треба віддаватися Богові і звершувати сімейні молитви. Тільки тоді спалахнув вогник, яким загорілася вся община, і полум'я духовного оновлення поширилося по всій країні.

Бог покладає на батьків велику відповідальність за наставлення. Зверніть увагу на Псалом 78: «Що ми чули й пізнали, і що розповідали батьки наші нам, того не сховаємо від їхніх синів, будемо розповідати про славу Господню аж до покоління останнього, і про силу Його та про чуда Його, які Він учинив! Він поставив засвідчення в Якові, а Закона поклав ув Ізраїлі, про які наказав був Він нашим батькам завітати про них синів їхніх, щоб знало про це покоління майбутнє, сини, що народжені будуть, устануть і будуть розповідати своїм дітям. І положать на Бога надію свою, і не забудуть діл Божих, Його ж заповіді берегтимуть.

І не стануть вони, немов їхні батьки, поколінням непокірливим та бунтівничим, поколінням, що серця свого не поставило міцно, і що дух його Богу невірний» (Пс. 78:3-8).

Згадайте, як вплинули на молодого проповідника Тимофія віруючі батьки (див. 2 Тим. 1:5, 2 Тим. 3:14-16).

3. Біблія чітко повчає, що батьківські настанови постійно виконувати постійно і неухильно.

Релігійне виховання потребує постійності. Це не якась короткочасна успішна «операція», воно повинно здійснюватися день у день прикладом і словом.

Багато молодих людей негативно реагують на набожність, яка практикується тільки у недільні ранки чи під час сімейних молитов. Вони швидко відчують протиріччя такого життя. Бог дає дитині особливе відчуття Своєї присутності і Своїх творчих діянь. Дитина зростає у вірі, якщо батьки пов'язують всі її спостереження з Богом.

Бог створив дитину допитливою. У середньому до 15 років дитина задає близько 500 тис. запитань. Таким чином, дорослим надається півмільйона можливостей для наставлень. Серед запитань на зразок «чому?» і «як?» багато таких, з допомогою яких дитину можна наблизити до Бога.

Для багатьох батьків релігійна свобода означає свободу від релігії. Замість формування характеру дитини, вони витрачають свій час на її освіту. Деякі з них прийшли до хибного висновку, що дитину не треба виховувати в релігійному дусі, боячись, що вона потрапить під негативний

вплив. Вони вважають, що дитина сама має вирішити це питання. Однак, вже така постановка питання створює несприятливі передумови. Якщо дитині не говорити про Бога, вона може стати жертвою ідолів і хибних філософій.

4. Біблія каже: «Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступиться з неї...»

Дійсно, наставляючи дитину і даючи їй знання, ми скеровуємо її в потрібне русло. Але це досягається, в основному, на прикладі. Найважливіший релігійний досвід сім'ї набувається передусім у щоденному спілкуванні один з одним. Приклад батьків завжди буде супроводжувати дитину і впливати на неї.

Безумовно, батьки відіграють важливу роль, та не варто робити хибного висновку про те, що, якщо батьки поводяться правильно, дитина обов'язково зробить правильний вибір.

Часто на сімейних конференціях і просто у спілкуванні батьки запитують: «Хіба не сказано в Біблії, що якщо ми наставимо дитину на шлях, по якому вона повинна йти, вона не уступиться, а якщо уступиться, то знайде дорогу назад?»

Відповідь така: ми не повинні приймати рішення, які позбавлять дитину вільного вибору. Бог, наш Небесний Батько, робить все досконало. Він не помиляється, але ніколи не нав'язує нікому Свою міць. Навіть ті, кого Він особливо благословив, іноді можуть відвернутися від Нього. Однак, вплив і приклад віруючої родини дуже значний.

Джон М. ДРЕШЕР

Діти... Вони — ідоли сердець та домів.

Вони — ангели Божі у вигляді дітей. Ще сонячний промінь в їхніх кучерах. Його велич світиться в їхніх очах. Це втікачі, які живуть між небом і землею: вони зробили мене не тільки більш мужнім, а й більш поступливим.

І тепер я знаю, чому Ісус міг порівняти Царство Господнє з дитиною.

Чарльз М. Дікінсон

ІСУС — СПАСИТЕЛЬ І ГОСПОДЬ СІМ'Ї

Бог спасає людей сім'ями. Так думати дає нам підстави Біблія. Згадаймо Ноя, який побудував ковчег для спасіння всього свого дому (див. 1 М. 7:1; Євр. 11:7); тюремного сторожа в Філіпах, який був спасений разом з сім'єю (див. Дії 16:31); нарешті настанови і пояснення щодо Пасхи — великого прообразу спасіння — вибавлення в Старому Заповіті, де йдеться про «ягня на сім'ю» (2 М. 12:3).

Кожна християнська сім'я має будувати своє життя, спираючись на цей пункт. Та, крім того, кожному її членові потрібно пройти через живий досвід прощення, любові й прийняття себе Богом, що Він пропонує нам у Христі. Кожен повинен пізнати Ісуса як Спасителя своєї сім'ї.

Біблія не залишає сумніву щодо того, що навіть малим дітям доступний цей досвід. Ісус каже про дитину, як про «одне з цих малих, що вірують в Мене» (Мт. 18:6). В паралельному уривку Євангелії від Марка йдеться про маля, яке Спаситель тримав на руках (див. Мр. 9:36). В своїх посланнях «святим» в Ефесі та Колосах (див. Еф. 1:1; Кол. 1:2) апостол Павло звертається і до дітей, оскільки в цих листах прямо закликає їх слухатися батьків у Господі (Еф. 6:1-3; Кол. 3:20).

Біблія не поділяє раціоналістичного підходу, згідно з яким вважається, що дитина не може вірити. Таке уявлення — результат надмірно філософського сприйняття біблій-

ного поняття віри. Звичайно, свідомий, інтелектуальний аспект віри — це плід зрілого розуміння, але в своїй суті, в особистій довірі, яка виникає в результаті духовного життя, яке проводить сім'я в цілому, віра залежить від Божої милості, а не від здатності людини охопити цей процес розумом. Віра — Божий дар, а не плід людських зусиль. І Біблія свідчить, що Бог являє цю милість не лише дорослим, які здатні відповісти на неї через інтелектуальне сприйняття, але й малюкам, які відгукуються на Божий поклик на рівні почуттів та інтуїції.

Звичайно, дитина не сприймає Бога розумом. Її надія, довіра виражаються на більш елементарному рівні, та все ж вони реальні. Це не «передчуття віри», яке чекає того дня, коли вона стане доступною для інтелектуального сприйняття. Здатність Бога досягнути нашого серця не обмежується нашим розумінням. Ми здатні вірою відповісти Богові задовго до того, як зрозуміємо цей процес чи зможемо свідомо описати його.

До проблеми, яку ми розглядаємо, Біблія підходить з протилежного кінця. Не незрілість дитячого розуму, а

прагнення дорослих до інтелектуальних філософствувань перегороджує шлях до віри. «До Нього ж приносили й немовлят, щоб до них доторкнувся, а учні, побачивши, їм докоряли. А Ісус їх покликав та й каже: «Пустіте дітей, щоб до Мене приходили, і не забороняйте їм, бо таких — Царство Боже. Поправді кажу вам: хто Божого Царства не прийме, як дитя, той у нього не ввійде» (Лк. 18:15-17). І оскільки Царство ми отримуємо вірою, то в цьому незаперечне свідчення Самого Ісуса, що діти з певного віку дійсно можуть отримати Його спасаючу милість. Ми повинні вірити, що Святий Дух працює й у дитині, вводячи її в особисті взаємостосунки з Христом.

Упускаючи з-під уваги це важливе положення Біблії, ми часто неправильно пояснюємо наші батьківські проблеми і відповідальність. З одного боку, ми вчимо дітей співати «Ісус любить мене», а з іншого боку, хоча й наполовину, але погоджуємося з раціоналістичним уявленням про те, що діти не можуть вірити і треба чекати, поки вони виростуть і будуть здатні прийняти Христа. Якби тільки ми самі повірили Біблії і могли усвідоми-

ти, як безумовно дитя вірить в те, про що співає! В серці своєму воно не має жодного сумніву в тому, що Ісус дійсно любить його. Його проблема не в браку віри, а в нестачі досвіду. І завдання батьків — потурбуватися про те, щоб саме через віру дитина набувала досвіду. Вони зобов'язані конкретно і практично пізнавати любов Ісуса в своїх повсякденних життєвих обставинах. Ми не тільки повинні чити наших дітей вірити в те, що Бог є, але й зробити другий крок, до якого нас закликає Біблія, і допомогти їм на власному досвіді пізнати, що «тим, хто шукає Його, Він дає нагороду» (Євр. 11:6).

Це обов'язково відіб'ється на тому, як ми молитимемося з нашими дітьми. Ми більше не будемо обмежуватися звичним «на сон грядущий» — «Боже, благослови маму й тата...», тим видом молитви, який більшою чи меншою мірою застрахований від невдач та розчарувань, але перейдемо до справжніх молитов віри, які містять прохання й запитання, і чекають недвозначної відповіді.

Наш наймолодший син одного разу загубив «почесну шпильку», якою його нагородили у школі. Він носив її на галстуку, а коли загубив, то дуже засмутився. Шукаючи цю шпильку, ми обнишпорили кожен закуток його кімнати, але нічого не знайшли. Під час ранкової молитви синок попросив, щоб Бог допоміг йому знайти цю річ. Коли через кілька днів я повернувся додому, він зустрів мене в дверях і радісно повідомив: «Ми знайшли мою «почесну шпильку» саме так, як я молився!» Дюжина спокійних і логічних повчань, правильних з богословського погляду, не змогли б настільки переконливо продемонструвати Божу любов шестирічному хлопчику, як ця одна проста відповідь на молитву. Якщо віра дитини зводиться лише до завченої

доктрини, то одного разу вона може перетерпіти сильний удар, тоді, наприклад, якщо в певний час ваша дитина стикнеться з доктриною протилежного характеру. Але дитині, пам'ять якої зберігає безліч реальних зустрічей з Богом, не треба турбуватися про те, як зберегти віру. Вона сама не залишить її. Дуже часто не вдається ввести своїх дітей в сферу простих дій віри тільки тому, що ми боїмося ризикувати власною вірою. За нашими благочестивими претензіями проглядається страх — «а раптом нічого не станеться».

Так, часто молитви залишаються без відповіді. І не ховаймося за благочестивою заявою, що Він завжди відповідає, але іноді каже «ні» або «почекай». Погляджуючи себе таким способом по голівці, ми намагаємося вберегти свою віру від можливих сумнівів. Але насправді це зводить нашу молитву, яка перестає бути живою зустріччю з Богом, до байдужого застосування доктрин. Дійсно, Бог іноді каже «ні», однак, коли ми не отримуємо відповіді на свою молитву, цей висновок не завжди є правильним. Якщо ми дійсно отримуємо відповідь «ні», то через це повинна зростати наша віра в те, що Бог говорить з нами, що Він по-Своєму благословляє нас. Але іноді буває так, що нам здається, що Бог мовчить і ніби не чує наших молитов. В таких випадках нам треба мати мужність вирушити разом зі своїми дітьми в це ризиковане плавання, в якому віра наша має бути випробуваною. Тому що тільки тоді ми зможемо навчити їх правильно молитися. Тільки в таких ситуаціях ми вступаємо в єдиний з Богом і не залишаємо Його аж доти, доки Він нас не благословить. Лише в таких умовах наша зустріч з Ним набуває реальності.

Віра — не твердиня, за стінами якої ми сидимо в безпеці. Віра — це зброя, з якою ми

вступаємо в будь-яку боротьбу, в кожную двозначну ситуацію, нав'язану нам життям. Ми терпимо удари і поразки, занурюємося в невизначеність та сумніви, але не здаємося. І, врешті, ми перемагаємо, тому що опираємося на нашу віру. Вона не відводить нас від реального життя, а діє на наших кухнях, в офісах і на майданчиках для ігор, приводячи в наше життя Бога.

І переживання такої віри доступне дітям. Вони здатні впоратися з тими розчаруваннями і поразками, в процесі яких віра загартовується і зріє, якщо бачать, що їхні батьки не уникають такого ж сміливого досвіду. А понад силу їм Бог випробування не пошле. І в ході цього досвіду їхня віра буде рости в міру їх пізнання Ісуса як вічно суцього, живого. Віра не базується на доказах та суперечках, в її основі — зустріч з Ісусом. Початком її може стати свідчення іншої людини, але цей початок залишається без продовження, якщо не відбудеться особистої зустрічі. Пам'ятаєте, коли жителі Самарії почули свідчення жінки зі свого міста і повірили йому. Та в істинності її слів переконалися лише після того, як зустрілися з Ісусом (див. Ів. 4:39-42). Устами наших дітей цей уривок прозвучав би так: «Тепер я вірю тому, що Ісус любить мене не тільки тому, що мої батьки кажуть про це, а й тому, що я на досвіді переконався, що Він дійсно мій Спаситель».

І в міру того, як міцніє впевненість сім'ї в Ісусі як у Спасителі, ростуть і її обов'язки щодо Нього як до Господа. За яку справу б не бралась би сім'я, які б проблеми не вирішувалися нею, і які б рішення не приймалися, в основі всього лежить цей факт: у всьому, що відбувається, беруть участь не лише члени сім'ї, але й Ісус — наш Господь.

Ларрі КРІСТЕНСОН

ЧОМУ ДІТІ БУНТУЮТЬ?

Якщо немає спілкування, будь-які правила ведуть до бунту

Діти не підкоряються правилам, для них важливе спілкування. Звичайно, ви можете змусити дітей «вести себе, як треба», зробивши правила більш жорсткими. Ви можете до певної міри контролювати дітей, ведучи їх, як вам здається, у правильному напрямку, але при цьому ви не обов'язково отримаєте люблячу і слухняну відповідь. Ви будете бачити просто їхню реакцію, яка зовні буде виглядати, як послух, але по суті це — страх, невдоволення, гнів.

Якщо у вас немає люблячих і взаємотерпимих стосунків з дитиною, ви, найімові-

рніше, можете розраховувати на неприємності по всій лінії. Писання фактично попереджає батьків не провокувати і не дратувати дітей (див. Еф. 6:4; Кол. 3:32). Ці вірші говорять, що встановлення правил без правильних взаємостосунків майже завжди приводить до роздратування і провокує дитину на негативну поведінку.

За останні п'ятнадцять років я зустрічався з багатьма батьками з усієї країни. Де б я не був, скрізь траплялися сім'ї з дітьми бунтівниками, батьки яких були на грані божевілля, не знаючи, що робити. Можна багато кого звинувачувати в цьому, дуже просто звалити все на культуру, мовляв: якби наші діти не дивилися телевізора, не ходили в кіно, не слухали рок-музику... Звичайно, я не заперечую, що все це наносить сім'ям дуже велику шкоду. Наші діти ростуть у культурі, яка аж ніяк не допомагає сім'ям, навпаки більшість цінностей сучасної культури — злі вороги сім'ї.

Не можна звальювати на культуру свої помилки

Не дивно, що тепер так багато бунтарів — дітей, які живуть у відчуженні, роздратуванні, цинізмі та самотності. Але батьки і матері повинні зрозуміти, що істинна проблема походить не від культури. Можна оправдовувати свою слабкість,

звальюючи все на культуру, але істинна причина лежить глибше — на порозі кімнат власного будинку.

Коли батьки намагаються виробити правила, не встановивши спочатку правильних стосунків з дітьми, природнім результатом стає бунт. Він може бути явним і легко просліджуватися у вчинках дитини, але часто він проявляється непомітно, коли дитина зовні слухняна, хоча в ній росте невдоволення і відчуження, розвивається нездоровий погляд на себе і відсутність самоповаги.

Підтвердження істини про те, що «встановлення правил без встановлення правильних стосунків веде до бунту», ми спостерігаємо в усіх культурах світу. Не так давно на Філіппінах я виступив перед понад шістьмастами пасторів та християнських служителів. Після виступу, щоб поговорити зі мною, вишикувалася черга приблизно з двохсот чоловік. Одну з головних проблем, з якою я стикнувся в той вечір, висловив батько-пастор, котрий розповів мені, що проти нього повернулася вся його сім'я. Троє його дітей — сімнадцяти, тринадцяти і десяти років — вважалися «найгіршими дітьми в церкві» і так чи інакше бунтували. Він захотів дізнатися, що йому робити. «Забудьте про будь-які правила», — сказав я йому. — «Що? — недовірливо перепитав він. — Справа ж у тому, що вони взагалі не підкоряються ніяким правилам. Думають навіть, що вони їм просто не потрібні». — «Я знаю, про що ви говорите, — відповів я, — але повторюю, забудьте про правила. Обдумайте деякі думки, про які я говорив цього вечора, і спробуйте побудува-

ти правильні взаємостосунки. Вам нічого втрачати».

Головна думка, якою я поділився тоді з групою філіппінських пасторів та служителів, полягала в тому, що треба якомога більше часу проводити з дітьми. Мало користі в тому, якщо ви переконуєте дитину в тому, що ви любите і визнаєте її, не будучи доступними для неї. Діти одразу ж бачать нещирість, підступ. Завжди пам'ятайте: можна обшахраювати шахрая, можна обдурити дурня, але не можна обманути дитину».

«Ти ніколи з нами не займаєшся!»

Один пастор, мій друг, вчасно засвоїв цей принцип. Одного разу я запитав Кріса, як він справляється зі своєю великою церквою, розташованою неподалік від того місця, де я жив. «Думаю, все в порядку, — розсіяно відповів Кріс. — Все чудово». Але щось у відповіді Кріса підказало мені, що не все гладко. «Крісе, а все ж, як насправді? Ти проводиш час з дружиною і дітьми?» Тоді він сказав мені правду. Всього кілька днів тому його семирічна донька прийшла додому і сказала: «Тату, я не хочу брати участь у служінні». — «Чому, любя?» — запитав він. — «Через тебе. — з відчаєм в голосі відповіла дівчинка. — Тебе ніколи немає вдома. Ти ніколи з нами не займаєшся».

Випадкова зустріч з Крісом на вулиці вилилася в трьохгодинну розмову в нього вдома. В ході розмови він сказав, що має намір змінити роботу, що йому запропонували адміністративну посаду в іншому кінці міста. І ось тоді в нього з'явився час для спілкування з дітьми.

«Ні, це не так, — сказав я. — Треба почати вже тепер. Два вечори в тиждень вдома, потім зустрічай доньку зі школи, по одній годині кожного тижня. Крісе, якщо не почнеш тепер, не почнеш ніколи, а

якщо не зміниш свого життя, втрадиш сім'ю. Якщо не можеш змінитися, припини служіння».

Кріс злякано подивився на мене, але погодився.

Через три місяці в ході своїх поїздок я зустрів жінку, котра відвідувала церкву Кріса. Вона підійшла до мене, буквально випромінюючи радість: «Не знаю, як висловити вам вдячність за те, що ви зробили для нашої церкви». — «Що ви маєте на увазі? — здивовано запитав я. — Я ж там не виступав вже багато років». — «Та ні, виступали», — виправила мене жінка і розповіла мені, як Кріс після розмови зі мною пішов додому і почав діяти згідно з моїми порадами. Він став доступним для своєї сім'ї, і всі в ній відчули себе прийнятими, визнаними і улюбленими. Кріс вперше проявив відповідальність перед своєю жінкою і дітьми, а вони в свою чергу визнали його авторитет як лідера сім'ї,

причому не тому, що їх змушували, а тому, що вони самі цього захотіли. Своїм домашнім досвідом він поділився з общиною, і все це буквально перевернуло церкву — інші батьки почали робити те ж саме.

Я поділився з Крісом не магічною формулою, це не якесь особливе відкриття, послане з неба. Це просте біблійне твердження, яке може застосовувати кожна людина. Один з найкращих результатів у побудові тісних взаємостосунків з дітьми полягає в тому, що вони приймають ваші цінності і «живуть за правилами» цих цінностей. Я не хочу стверджувати, що діти завжди приймають наші рішення з радістю і захопленням. Бувають випадки, коли за своє «ні» ми не отримуємо вдячності. Та все ж мої діти виконують правила не тому, що бояться чи прикидаються, хоча всередині в них все кипить від роздратування. Вони

В Європейському Союзі кожен другий шлюб розпадається, а кожна третя дитина народжується поза шлюбом

В Європейському Союзі на 2,2 шлюби припадає одне розлучення, а кожна третя дитина народжується поза шлюбом. Такі дані оприлюднив офіс статистики Європейської комісії Евростат напередодні міжнародного дня сім'ї, який в Європі відзначають 15 травня.

Так, в 2004 році в ЄС було зареєстровано 2,2 мільйони весіль, чи 4,8 на тисячу населення. Причому найвищий рівень кількості реєстрації шлюбів відмічений на Кіпрі (7,2 шлюби на тисячу чоловік), в Данії (7,0) і на Мальті (6,0), а найнижчий в Словенії (3,3), Бельгії (4,1) та Греції (4,2). Разом з тим був зареєстрований 1 млн. розлучень чи 2,1 розлучення на тисячу населення. Найвищий рівень розлучень зареєстрований в Чехії та Литві — 3,2 розлучення на тисячу жителів. Найнижчий рівень розлучень в Ірландії (0,7), Італії (0,8) і Греції (1,1).

В минулому році також зареєстровано народження 4,8 млн. немовлят, що складає 10,5 на тисячу населення. Найбільше дітей народилося в Ірландії (15,2), Франції (12,7), Данії, Люксембурзі та Великобританії (12,0). Найнижчий рівень народжуваності в Німеччині (8,6), Латвії (8,8) і Литві ((8,9). З народжених немовлят кожне третє народжене поза шлюбом. Найвищий щабель в цьому рейтингу посідає Естонія, де в 2003 році 58% з усіх народжених дітей були народжені поза шлюбом. За нею йде Швеція (55%), Данія і Латвія (по 45%). Найменші показники мають Кіпр (3%), Греція (5%) та Італія (15%).

Інтерфакс-Релігія

виконують правила завдяки стосункам, які ми почали будувати з ними, коли вони були ще в колисці.

В Біблії стільки правил!

Запам'ятайте: правила без правильних стосунків ведуть до бунту. Дітям важливі не самі правила, для них важливі стосунки. «Але, Джоше, — нерідко кажуть мені батьки, — я хочу залишатися на біблійних позиціях. А Біблія дає нам правила. Візьміть хоча б Десять заповідей».

Я погоджуюся з цим, але вказую, що навіть Десять заповідей були дані в контексті взаємостосунків Бога зі Своім народом. Бог знав, що Закон сам по собі надто важкий, щоб його нести. Спасити ізраїльтян могло не те, як вони виконують Десять заповідей, а їхні стосунки з Богом.

Незважаючи на постійні бунти ізраїльтян, Бог ставився до них, як люблячий Батько, роблячи все, щоб їм було добре. Десять заповідей були дані для них, як захист і бла-

гословення, а не як якась важка ноша. Хоча закон досконалий (Пс. 18:8), він стає «виховником» (див. Гал. 3:24), який показує нам нашу недосконалість. А виконувати закон допомагає любов (див. Рим. 13:10).

Багато батьків вважають, що встановлюють для своїх дітей правила і розпорядки — особливо для юнаків та дівчат — «для їх же блага», та при цьому забувають про найважливіший фактор взаємостосунків. Можна казати дітям: «Я все роблю для тебе», але це не справить на них ніякого враження, якщо не буде безумовного прийняття, яке вселяє в них визнання, впевненість, котрі роблять їх значимими у власних очах, і любові, яку вони дійсно відчувають. А якщо у вас ще й немає часу, щоб продемонструвати дитині, наскільки вона важлива для вас, не треба чекати того, що вона прийме ваші правила з великою радістю. Навпаки, будьте готові до якогось бунту.

Самих лише правил недо-

статньо. Коли ваші діти поведуться не так, ви, звичайно, можете гратися в поліцейського. Та якщо ви проявите любляче прийняття і визнання, продемонструєте любов і доступність, діти з розумінням відгукнуться на ваші правила.

Коли до дітей ставляться терпимо і справедливо, вони вчаться бути терпимими і справедливими з іншими. Коли в дітей вселяють впевненість в собі, вони вчаться бути спокійними і впевненими. Коли до дітей ставляться з захопленням і похвалою, вони вчаться давати правильну оцінку собі й іншим. Коли діти живуть в обстановці правдивості, вони дізнаються, що таке справедливість. Коли діти живуть у безпеці, вони вчаться вірити. Коли вчинки дітей схвалюють, вони вчаться цінувати себе. Коли діти відчувають безумовне прийняття, вони вчаться шукати любов у Бозі й людях.

Джош МАКДАУЕЛ

Показники духовного стану

Фредерік Джонсон (ім'я змінене) був видним християнським лідером, і в нашій сім'ї його ім'я з повагою промовлялося майже щодня. І ось одного разу я мав змогу познайомитися з його сином. Яка чудова можливість з'ясувати важливі для мене питання, що стосуються сім'ї та служіння! Я задав йому єдине запитання: «Що означає виховуватися в сім'ї такого відомого християнського лідера?» Те, що я почув, мені ніколи не забути. Його манера поведінки різко змінилася, а з його уст вилився потік проклять. Не залишивши каменя на камені від батька, він накинувся на християнство в цілому, і зі слів його віяло злобою і ненавистю. Нарешті він вичерпався, потім начебто отямився, різко повернувся і зник.

Моє серце сповнилося глибокою печаллю і смертельним страхом. Я не міг уявити собі гіршого наслідку свого сімейного життя, ніж ось такий неприборканий бунт нашої дитини проти нас самих і нашого Бога.

Наші діти є найкращим показником того духовного стану, в якому ми слідуємо за Богом, стану нашого шлюбу та сім'ї. І для того, щоб діти безумовно прийняли наші цінності, ми повинні повністю присвятити своє життя Господу, радіти спасінням, яке Він нам дав, і черпати мудрість з глибин Його Слова. Ставтеся до Божих скарбів як до головного багатства, яке ви збираєте для дітей, і бережіть їх, як дорогоцінну сімейну реліквію. Наш батьківський успіх визначається не тільки тим, наскільки добре ми пробігли свою дистанцію, але й тим, у наскільки надійні руки ми передали свою естафетну паличку. Про те, чи отримали ми свою духовну перемогу у вихованні Божого спадку, стане відомо лише тоді, коли закінчиться історія поколінь, які йдуть за нами.

Псалмоспівець чудово виражає це у своїй молитві і хай ці слова стануть нашою молитвою: «Боже, навчав Ти мене від юнацтва мого, і аж дотепер я звіщаю про чуда Твої. А Ти, Боже, не кидай мене аж до старости та сивини, поки я не звіщу про рамено Твоє поколінню, і кожному, хто тільки прийде, про чини великі Твої!» (Пс. 71:17-18).

Брюс УІЛКЕНСОН

ДАЙ ПОЧУТИ, ЯК ТИ ГОВОРИШ, — І Я СКАЖУ, ЯКІ В ТЕБЕ ДІТИ

Ми часто забуваємо, яке значення в житті наших дітей мають наші слова, які вони чують, і наші вчинки, свідками яких вони є. І буваємо здивовані, коли помічаємо в своїх дітях щось нехристиянське, запитуючи самих себе: звідки це? А буває, що наші дорослі діти страждають від душевного дискомфорту, завданого нами в їхньому дитинстві, а ми про це навіть і не здогадуємося. Отож, своїми словами і вчинками ми можемо привести своїх дітей або до великої радості, або до великих страждань, або до збудування їхнього душевного і духовного життя, або до його руйнування, а значить — до катастрофи. Тому нам потрібно бути дуже обережними і пильнувати над тим, що ми хочемо сказати, і над тим, що ми збираємося

робити. Бо нашими помилками може хитро скористатися диявол, щоб набудувати в розумі й серцях наших дітей своїх болючих твердинь.

Для прикладу негативного впливу слів і вчинків батьків в житті наших вже дорослих дітей, наведу деякі життєві випадки. На початку — випадки пересудів у сім'ях.

Дві жінки поговорили на високих тонах і ображені розійшлися. Через деякий час одна з них помітила, що діти тієї, з ким вона сварилася, з нею не вітаються, а коли їй вітаються, то якимось вимушено. Та зрозуміла, що той конфлікт обговорювався дома в присутності дітей і їй давалася не дуже добра характеристика. Жінка думала, що їхнє ставлення до неї зміниться, але минули місяці, а діти все

так вороже на неї реагували. Дітей було втягнуто в конфлікт, а яка користь їм від цього? Звичайно, що сама шкода. Дітям в серця була посіяна неприязнь до іншої людини. Це почуття здатне стати хронічним, рисою характеру і вже стосуватися не однієї людини, а багатьох, а в самих дітях бути перешкодою для переживання Божої благодаті.

Або питають юнака з християнської родини, чого він не ходить на зібрання. А він відповідає: «Чого мені туди йти, коли там проповідують брехуни». Той юнак ні разу не зловив жодного з тих братів на брехні. Просто його не утверджений розум поглинав слова осуду, які звучали з вуст його батьків. Він чув про різні нюанси церковних стосунків з негативного боку — і зневажив у своєму серці церкву і її служителів. Звичайно ж, його батьки мріють, що їхній син покається і буде християнином. Але, мабуть, після того,

Фото Юрія Костюка

що вони в ньому посіяли, їм доведеться чекати дуже довго.

Отже, в наших домах не мають звучати осудливі репліки, обговорення братів і сестер, даватися негативні оцінки служителям церкви. Біймося цього, бо інакше виховаємо в своїх дітях неприязнь не тільки до «грішників», але й нігілістичне ставлення до церкви й до самого християнства. Спробуйте переконати ту дитину, що ті люди, які, за словами тата і мами, такі грішні, невідрожені, такі «препогані», – насправді діти Божі й складають Церкву Христову; а якщо це так — то який тоді Бог, який Христос? Отак, відчуживши їх від віруючих, від церкви, ми можемо відвести їх і від самого Христа. А це вже буде катастрофою.

Є батьки, які відкрито бунтують проти церкви і її служителів. Вони можуть висловлювати на зібранні слова осуду (а що вже говорять вдома, то можна тільки здогадуватися), можуть демонструвати свою незгоду своєрідними «політичними» акціями (бо їх християнськими не назвеш), як от: приходять на служіння спомину смерті Ісуса Христа, але участі в хліболаманні не беруть (що, зрештою, правильно роблять, бо не в мирі з

церквою, хоча тлумачать свою поведінку по-своєму, як акт протесту), ігнорують прохання пресвітера, не відвідують зібрання, відмовляються брати участь в церковних заходах, не пускають своїх дітей в недільну школу. Звичайно, їхні діти все бачать, підтримують своїх батьків — і вбирають в себе, створену їхніми рідними, атмосферу бунту. Чи на користь це дітям? Ні! Вони виростуть свавільними і зарозумілими. Вони перечитимуть старшим і зневажатимуть владу. Для них не буде авторитетів — тому не прийматимуть наставлянь. Вони не зможуть зупинитися в жодній церкві, бо все їм буде не так, як вони розуміють, і страждатимуть від самих себе. А щоб їм прийти до справжньої віри — доведеться зламати всі їхні нехристиянські стереотипи, нав'язані їхніми батьками, зламати дух гордості й бунту, смиритися. А на це, можливо, підуть роки.

Наведемо і приклади легковажної і, м'яко кажучи, нехристиянської поведінки батьків, чого діти були свідками. Вони ілюструють, як враження дитинства від слів і вчинків рідних супроводжували людей в житті й були їхньою гіркотою.

Один брат, який займався душеопікунством, розповів випадок зі своєї практики, який свідчить про шкоду, яку

можуть завдати дитині батьки своїми невинними жартами. До нього прийшов дорослий чоловік на бесіду й розповів про свої проблеми в спілкуванні з людьми, про нав'язливу думку: «Ти баба» і ще про багато чого, що пригнічувало його в щоденному житті. Як виявилось, він в дитинстві був красивим хлопчиком, і батьки, пестячи його, промовляли: «Ну, ти як дівчинка», або: «Наша красунечка» і ще щось на зразок цього. Більше того: вони могли одягнути йому на голову капелюшок його старшої сестрички — і захоплено милуватися ним. Невинна материнська любов. А дорослий чоловік, якому ззовні нічого не бракувало, мусив доводити собі, що він чоловік, а не жінка, і мучитися від душевного дискомфорту. Слова люблячих батьків використав диявол в своїх руйнівних цілях. І добре, що цей чоловік пізнав Христа, Який привів його до мудрої людини, — і отримав звільнення від нав'язаного в дитинстві комплексу.

Ще один, слава Богу, не типовий життєвий випадок, який характеризує негативний вплив поведінки батьків на психіку дитини. В цьому разі виливала свою душу жінка. Вона, вже заміжня і маючи кілька дітей, кожного разу, коли надходила ніч і потрібно було лягати спати, відчувала в душі непереборний жах перед інтимними домаганнями чоловіка. Ні, її чоловік не був насильником, а дуже лагідною людиною, і вона любила його. Але страх і відраза до чоловічих пестоців робили її життя просто нестерпним. Яка ж причина цих мук? Батькова неделікатність. Вона ще дитиною була свідком нічних сімейних сцен, які починалися шепотінням, а закінчувалися батьковим обуренням, його сердитими криком і плачем матері. І те дівча зі страхом чекало кожної ночі, що знов усе повториться. Цим скористався диявол. Враження ди-

тинства так глибоко вкарбувалися в душі жінки, що позбавили її радостей подружнього життя і мало не зруйнували сім'ю.

Прояви батьківської жорстокості дуже глибоко ранять дитину і або пригнічують її, або озлоблюють. Ось приклад озлоблення. Один з новонавернених жалівся, що не може побороти в собі якусь спонтанну злість, яка виявляється в ньому з найменшої причини. Наприклад, під ногами зашпортався кіт — і він його мусять копнути, собака загавкав — і хочеться на нього чимось кинути. І згадав, що його батько був людиною запальною і навіть жорстокою. Він, якщо син провинився, міг запросто вдарити його будь-чим, що тримав у руці, або кинути навздогін, якщо він утікав. Копнути зі злістю kota, собаку чи якусь іншу тварину — це для батька було нормальним вираженням невдоволення. І чоловік сам ще з дитинства вважав найкращим способом заспокоєння — зігнати злість на когось.

А буває, що батьківська жорстокість, яка ховається під маскою вимогливості, повністю пригнічує волю дитини. Наприклад: чоловік ділився своїми проблемами і розповів, що почуває велику невпевненість в своїх силах, має страх перед початком якоїсь роботи, якщо потрібно говорити до групи людей, ніяковіє і знічується, постійно відчуває себе винним і нездатним зробити будь-що. Як виявилось, ще в дитинстві йому не прощався жоден промах. Його нагороджували словами: нездара, лінюх, непотріб, паскуда. А коли говорили про його здібності, то висловлювалися приблизно так: «Та воно (зауважте, не він, а воно) нінащо не здатне», «Та воно робить, як мокре горить», «Але нагле», «Але дурне», «Та в нього руки як граблі, та в нього руки не з того місця ростуть». Це супроводжувалося штур-

ханами і ляпасами. Оця батьківська зневага стала печаттю на душі цього чоловіка і не стерлася навіть в дорослому віці. Він зневажав себе і болів душею від цієї зневаги. Хоча вмів робити багато чого такого, що не могли робити найбільш самовпевнені і самовдоволені.

Правда, буває й інша крайність у сімейних стосунках і в ставленні до дитини, яка по своєму шкодить нормальному душевному і духовному формуванню дитини. Це сімейна атмосфера похвалень, власної вибраності, вищості і постійне захвалювання своєї дитини. Ми знову звернемося до свідчення чоловіка, який страждав від того, що не міг вписатися в жоден колектив. Не міг ні з ким здружитися. Йому здавалося, що його недооцінюють, що ним нехтують, що з ним поводяться несправедливо, що він вибраний для кращої роботи, для кращого служіння. Цей чоловік брався за все, навіть за те, що йому було не під силу, а коли не вдавалося його затія, то він звинувачував обставини, інших людей, тільки не самого себе. Його переповнювала заздрість за чийсь успіхи і досягнення — тому про інших людей висловлювався тільки зневажливо. Як виявилось, в дитинстві батьки до нього ставилися так, наче кращої і талановитішої дитини, як він, не було ні в сім'ї, ні в церкві, ні в цілому світі. Його гарно вдягали, розлучували з ним вірші й пісні для участі в церковному служінні. А вже після цього похвали текли, як ріка. Вголос порівнювали його з іншими дітьми — і, звичайно, куди було усім рівнятися до їхнього синочка. Ми найрозумніші, ми найдуховніші, ми найдос-

тойніші — часто звучало в домі й отруювало гордістю душу дитини. І ця отрута захваленого дитинства довго виводилася з душі. Словом Божим в дорослому віці.

Можна навести ще багато свідчень дорослих людей про їхні дитячі враження від батьківських проявів скупості, несправедливості, жорстокості, лицемірства, обману і які сліди во-

ни залишили в їхньому житті і яку душевну і духовну боротьбу викликали в них. Та й кожен читач може пригадати якесь неприємне враження свого дитинства, яке, можливо, ще й досі щемить в душі. Нехай воно стане осторогою в ставленні до власних дітей.

Тому варто нам, батькам, запам'ятати:

— наші слова мають владу в житті наших нащадків: незалежно, чи то слова благословення, чи прокляття, поваги чи зневаги; згадаймо благословення Ноя, Авраама, Ісаака, Якова на їхніх дітей і їхню силу;

— наші діти дуже сприйнятливі до наших слів і вчинків, бо ми є їхніми найбільшими авторитетами, тому не будемо нехтувати почуттями своїх нащадків і недооцінювати їхні розумові можливості, і не дозволятимемо собі непристойних слів і вчинків у їхній присутності;

— наші слова і вчинки впливають на формування психіки і характеру наших дітей, а значить — на їхні долі. Будуть вони щасливими чи нещасними — великою мірою залежить від нас, батьків.

Отож, «батьки, не дратуйте дітей своїх, а виховуйте їх в напаминанні й остеререженні Божому!» (Еф.6:4). Так каже Слово Боже. І не тільки не дратуймо, а й не зводьмо їх своїми примхами і поняттями — і не шкодьмо душам їхнім.

Василь МАРТИНЮК

ВИХОВАТИ МАЙБУТНЄ

— Іноді мені хочеться сховати своїх дітей від зла цього світу кудись подалі. Та чи існує таке сховище?

— Ні. Негативний вплив на молодих людей перетинає вже всі культурні та міжнародні кордони. Подорожуючи багатьма країнами, я дивувався тому, наскільки схожі підлітки у всьому світі. Вони роблять однакові розписи на стінах і рекламних щитах, у них все однакове: їхні цінності, їхнє ставлення до людей і навіть одяг. Чому? Тому що вони дивляться однакові кінофільми та телепрограми, слухають однакову музику, грають одні й ті ж самі відео- та комп'ютерні ігри. Неймовірно, але маленькі діти з племені Мазаї в Кенії сидять у своїх трав'яних хижках і дивляться, як на екранах відбувається нечистота і всякий бруд.

Звичайно, нині ще збереглися консервативні общини, де в повазі традиційні цінності. Але й туди проникають небезпечні спокуси, і батьки знають про це. Тому ми живемо, боячись, що контркультура поглине наших дітей ще до того, як вони зіпнуться на ноги. І цей страх здатний затьмарити радість виховання дітей.

— Ми — молоді християни і молоді батьки. Як нам привчати нашу маленьку доньку до того, у що ми віримо?

— Щоб успішно здійснювати виховання дітей, дуже мало просто помолитися з ними на ніч, хоча й це дуже важливо. Ми повинні жити за принципами віри протягом всього дня. Думки про Господа і наша віра повинні пронизувати все наше життя. Любов до Ісуса повинна стати головним і свідомим пріоритетом нашого життя. Ми не повинні упускати жодної можливості, щоб поділитися частинками своєї теології і тими почуттями, які стоять за нею.

— Ми відчуваємо, як важливо вчити дітей молитися і вивчати Боже Слово. Але наші маленькі діти нічим не цікавляться. Коли ми читаємо Біблію, вони позіхають і хіхають. Порадьте, як нам правильно діяти?

— Короткість — ось що тут потрібно. Не можна чекати, що діти зрозуміють і оцінять тривалі заняття дорослих. Для дошкільнят досить 4-5 хвилин, присвячених читанню одного чи двох віршів з Біблії та короткої молитви. Не можна змушувати маленьких дітей усвідомити одвічні істини.

— Як донести до дітей, хто такий Бог?

— Ісус сказав, що Отця бачив той, хто бачив Його. Отже, оптимальний спосіб привести дітей до усвідомлення характеру Бога — відкрити їм особистість Ісуса Христа. Навіть дошкільники чудово сприймають той образ Творця, який даний в Євангеліях. Другий спосіб пізнання дітьми Бога — через їхніх маму й тата. Хоча ми й ніяковіємо від усвідомлення цього, але саме нам дана ця відповідальність — представляти Бога нашим ранимим

маленьким дітям. І помилки, які ми здійснюємо при цьому, часто переростають у духовні проблеми майбутнього покоління. Наприклад, дітям грубих та жорстоких батьків дуже важко повірити, що Бог повний любові та милосердя. А невимогливі і байдужі батьки навряд чи будуть сприяти формуванню у свідомості дітей поняття про Божу справедливість.

— **Який період найважливіший у духовному вихованні маленьких дітей?**

— Кожен з них важливий, але я вважаю, що п'ятий рік життя — вирішальний. До того часу дитина вірить в Бога, тому що батьки говорять, що це добре. Але у віці 5-6 років дитина починає замислюватися над тим, що їй кажуть. Деякі діти до 6 років опиняються на роздоріжжі: або дитина починає вбирати в себе те, чому її навчали, або ж історії з Біблії стають для неї видуманими байками. Цей період — найкращий час для уважного навчання вдома і в церкві. Я не маю на увазі, що для того, щоб приступити до духовного виховання, треба чекати до 5-6 років. Не менш важливі й наступні роки життя. Але я переконаний, що саме в цей час нам потрібно активізуватися, оскільки цей період є визначальним.

— **Чи можна дозволити дитині самій вирішувати питання, які стосуються її ставлення до Бога? І чи не насаджуємо ми їй свою волю, кажучи, що вона повинна вірити?**

— В житті дітей є вирішальні періоди, коли певна інформація засвоюється дуже легко. Є в їхньому житті й період, коли вони найбільш відкриті до релігійного навчання. В той час формуються їхні поняття, про те, що добре, а що погано, і їхнє ставлення до Бога починає зміцнюватися. На жаль, має місце й зворотній процес. Відсутність навчання чи його неправильне застосування у сприятливий період можуть завадити подальшому формуванню в душі дитини відданого ставлення до Бога. Коли батьки утримуються від доктринального виховання дітей, дозволяючи їм «самим вирішувати», можна гарантувати, що їхні діти вирішать питання негативно. Діти уважно придивляються до батьків, щоб зрозуміти, наскільки вони вірять в те, що сповідують. Будь-яка нерішучість чи моральне збентеження з боку батьків обов'язково відгукнеться в душі дитини, тільки в значно більшому об'ємі.

У підлітковому віці діти іноді починають противитися всьому, включаючи віру. Але якщо в більш ранньому віці ця робота проводилася правильно, в душі дитини залишається той якір, який спроможний стримати будь-яке протистояння; тобто навчання вірі в ранньому віці дає ключ до формування духовних позицій, які діти потім несуть у доросле життя.

Джеймс ДОБСОН

Мій шлях

Мій шлях молитвами встеляла мама,
Такими щирими, що плакала не раз,
І я ішов, не гнувся під вітрами,
І не знеміг від безлічі образ.

Мій шлях молитвами встеляла мати,
Бо вірила, що є на світі Бог,
Щоб я зростав щасливим і багатим
На доброту у серці і любов.

Мій шлях молитвами встеляла ненька,
Здавалось, не змикалися уста,
Щоби і я, як і вона, рідненька,
Прийшов колись в спокуті до Христа.

І я прийшов, натомлений з роками,
Постав, як є, перед Його лицем...
Мій шлях молитвами встеляла мама —
О, як сьогодні вдячний їй за це.

Сергій РАЧИНЕЦЬ

* * *

Малий синок, побачивши вогонь,
Який обняв велику купу хмизу,
Закрив лице листочками долонь,
Схилив його розпачливо донизу.
І голосно заплакав: «Ой, біда!
Це полум'я ось-ось дістане неба!
Воно згорить, а як без нього я?
Не кидай, тату, хмизу, вже не треба!»

Як часто ми, батьки,
жаркий вогонь образ
Розпалюємо у серцях відверто.
І кидали у нього вже не раз
Свою любов бездумно і уперто.
І так тремтять, бояться наші діти,
Що їхнє небо може в нім згоріти.

Василь МАРТИНЮК

БАТЬКИ І ДІТИ:

Валентина Іванівна ФЕДОРОВА родом з Кіровоградщини. З 1979 року працює з дітьми. З 1991 р. — відповідальна за працю недільних шкіл Кіровоградщини. А в 1992 році Господь покликав її в Росію, де вона працює до цього часу, цілком присвятивши своє життя служінню Богу, дітям, залишившись неодруженою. Пропонуємо читачам частину її розповіді, занотованої нашим кореспондентом на одному з семінарів, що проводила Валентина Іванівна в Миргороді (Полтавщина).

З юності у мене завжди був вибір: служити Богові чи світові. І я вдячна батькам, що вони мене з раннього дитинства навчили робити правильний вибір на користь Бога. Я хочу, щоб ваші діти були так само вдячні Господу, як я вдячна своїм батькам. Моя мама переклала мені Біблію на мову повсякденного життя. До сьогодні я в усьому своє життя довіряю Господу. Тепер дуже багато різної літератури, де розповідається, як потрібно виховувати дітей. Раніше такого не було. Пам'ятаю, як мої батьки від руки переписували для нас дитячу Біблію. Я все дитинство мріяла мати надруковану дитячу Біблію.

Я знайома з одними благословенними батьками, котрі виховали в роки атеїстичних гонінь своїх дітей правильно. Я запитала їх: «Як ви могли тоді знати, як потрібно правильно виховувати дітей?»

Вони відповіли просто: «Постійно читай Біблію, молися і будеш знати, як потрібно виховувати дітей». До цього щось нового я не можу додати.

У Біблії є місце, яке прямо вказує на правильний шлях у вихованні дітей: «Слухай, Ізраїлю: Господь, Бог наш — Господь один! І люби Господа, Бога твого, усім серцем своїм і всією душею своєю, і всією силою своєю! І будуть ці слова, що Я сьогодні наказую, на серці твоїм. І пильно навчись цього синів своїх, і будеш говорити про них, як сидітимеш удома, і як ходитимеш дорогою, і коли ти лежатимеш, і коли ти вставатимеш. І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми. І напишеш їх на бічних одвірках дому свого та на брамах своїх» (5 М. 6:4-9).

Важливо з раннього дитинства батькам закласти міцний

духовний фундамент у вихованні дітей. Для цього, по-перше, у самих батьків має бути ця основа: міцна віра в Господа Ісуса Христа, мир з Богом. Мені пишуть на семінарах тривожні записки: «Як бути, якщо в мене самої відносини з Господом не приведені в порядок?»

Крім віри, в серці батьків має бути гаряча любов до Бога: «усім серцем». Ми не зможемо закласти в дитині Божої основи, навчити її любити Бога, якщо самі не будемо любити Господа.

Якщо батьки навчилися слухати Бога, вони зуміють Слово Боже передавати дітям. Для цього самим батькам важливо хоча б годину на день мати безпосереднє спілкування з Господом: у читанні Слова Божого, в молитві.

Господь завжди говорить до нас (навіть у буденних справах — наприклад, про те, щоб взяти в дорогу парасольку), навіть через невіруючих людей, через обставини. Божий голос лагідний і ненав'язливий, нам просто потрібно прислухатися і прийняти Божі вказівки і наставляння. Одна

ГРАНІ ВИХОВАННЯ

вчителька сказала мамі, що син обманює її, він пропускає заняття і відвідує комп'ютерний клуб. Мамі краще було б прислухатися, а вона звинуватила вчительку в наклепі на її єдиного сина. Добре, що все-таки вона довідалася, що вчителька була права, покалася і зробила правильні висновки.

Як виростити дітей, котрі б служили Богу, були посвяченими служителлями в церкві? Я завжди говорю: насамперед, самим потрібно бути такими. Ми не зможемо навчити дитину чесності, якщо самі не будемо чинити чесно. Не зможемо навчити дитину відвідувати богослужіння, якщо самі відвідуємо рідко — тільки по неділях. Не зможемо навчити дитину читати Слово Боже, молитися, якщо самі не покажемо в цьому їй належний приклад.

До фізичної праці (особливо в справі милосердя) також важливо заохочувати дітей, важливо брати їх з собою, наприклад, на прибирання території, приміщення. Якщо якась святкова подія в церкві — теж потрібно брати дітей з собою. Щоб дитина мала думку, що вона також потрібна у будь-якій справі. Якщо ж її не брати, вона може думати, що без неї обійдуться, що вона не потрібна. Моя мама прибирала в будинку для інвалідів і завжди брала мене і мою сестру з собою. І ми їй допомагали.

Діти повинні знати, що їх люблять, кожна дитина повинна відчувати, що її люблять не менше, ніж іншу дитину в сім'ї. В одній сім'ї народився молодший син, а старший став ревнувати. Тоді батьки сказали старшому, що вони його люблять на цілих п'ять років більше, ніж меншого, просто менший зараз має потребу в

більшому догляді і турботі. І вони попросили старшого сина допомогти піклуватися про меншого, і він це з радістю сприйняв.

Нехай діти приймають нашу любов і вчаться дарувати її іншим. Дуже часто батьки, замість того, щоб дарувати любов, дарують іграшки, речі. Але не дарують себе. Якщо немає часу для дитини, значить її не любиш. **Потрібно присвячувати час дитині.** Одного разу 5-річна дівчинка відповіла мені, що мама її не любить. На моє здивування вона сказала, що її мами ніколи немає вдома. Дитині важко довести любов Божу, якщо вона не бачить, не переживає любові матері. Мій батько був пастором у церкві й одночасно працював на виробництві, ми не мали автомобіля, але все одно знаходили час, щоб усією сім'єю хоча б ненадовго виїхати на природу, де відпочивали, обідали, разом славили Бога. Це дотепер доброю згадкою залишилося в моїй пам'яті. На жаль, зараз у багатьох батьків на прохання дітей стандартна відповідь: «У мене немає часу!»

Сьогодні дуже багато християнських зашкалень. Одна мама зі Смоленської області прийшла до мене і стала говорити, що для неї Ісус — це все життя, вона так любить Бога. Але я думала про інше: адже якась проблема її привела до мене. Я подумки молила Господа допомогти мені. Я запитала, чи є в неї діти, вона відповіла, що має три дочки. «А ви говорите їм, що їх любите?» Вона сказала, що соромиться це говорити. Вона ніколи нікому цього не говорить...

Якщо дочка не отримує любові в сім'ї, вона буде шукати любов на вулиці, а це приводить до трагічних наслідків.

Одна сестра свідчила, як її батько вмів робити подарунки. Він навіть ручку дарував не просто так, а як приз. Це було водночас цікавою грою і виявленням любові до дітей.

У віці дев'яти років я вивчала Священне Писання. Моя мама мені якось ненав'язливо давала читати місця Писання і заохочувала самостійно розмірковувати над прочитаним, що я зрозуміла з прочитаного. Я дотепер бережу загальні зошити, де робила записи свого дитячого розуміння Слова Божого. Батьки іноді карають дітей за неслухняність читання Слова Божого. Це величезна помилка у вихованні. Одного разу я була зненацька захоплена питанням однієї мами: «У мене двійнята, хлопчик любить слухати біблійні історії, а дівчинка — ненавидить Біблію. Чому?» Я сказала: «Перевірте своє серце, може, ви карали колись доньку тим, що для неї має бути благословенням?» Що ж з'ясувалося? Виявилось, що її хлопчик спокійний, а дівчинка — дуже рухлива. Їй тихо сидіти на заняттях недільної школи було дуже важко. Що ж робила мама? Вона приводила її додому, ставила в куток і змушувала тримати на витягнутих руках Біблію. **Біблія не має бути засобом покарання.**

Деякі батьки свої обов'язки щодо виховання дітей перекладають на церкву. Але що б ми не організували в церкві, та якщо не приведемо дітей особисто до близьких стосунків з Господом, не допоможуть ніякі організаційні заходи. Також важливо, щоб у наших церквах наші діти переживали радість спілкування з Господом. Я одержую багато листів, які відкладаю в архів, але один лист залишила при собі.

В цьому листі сестра розповіла, як Бог у їхній церкві благословив дітей. Діти моляться, відкинули телевізори, переживають хрещення Духом Святим. Через дітей Господь виявляє Свої дарування. Зібрання відбуваються по кілька годин і присутні не хочуть розходитися. Мені Господь сказав, що тепер таке може бути в багатьох церквах, але з умовою, коли дорослі, батьки, піднімуться. Духовний зріст дитини прямо пропорційний духовному зросту батьків.

Коли наші діти ще маленькі, нам важливо пам'ятати, що вони стануть дорослими. Вони будуть шукати свою індивідуальність. Нехай цей пошук починається з їхнього народження: з їхнього виховання батьками. Я зустрічалася з уже дорослими дітьми, що мали комплекс неповноцінності. Вони шукали свою індивідуальність ціною трагічних помилок. У цьому винуваті батьки, що не змогли закласти в їхньому дитинстві основ їхньої повноцінності. Одна

мама постійно називала свого сина калікою, мовляв, у нього руки не відтіля вирости. У такий спосіб батьки власними руками формують комплекс неповноцінності своїх дітей.

Нехай благословить Господь батьків, щоб вони доклали всі зусилля, щоб зібрати багатий духовний спадок своїм дітям. Дорогі батьки, нехай вашим вінцем будуть сини і сини синів, які служитимуть Господу.

*Записав
Геннадій АНДРОСОВ*

ХРИСТІЯНСЬКОМУ ДИТИНСТВУ: «НІ!»

Батьки, які виховують дітей в християнській вірі в Узбекистані, можуть позбавитися батьківських прав.

Близько 50 міліціонерів здійснили 30 квітня в столиці Каракалпакії місті Нукус рейд на заборонену протестантську церкву Півної Євангелії «Еммануїл» і затримали віру-

ючих, які брали участь у пасхальних служіннях. Через відсутність власної церковної споруди віруючі вирішили того дня зібратися в готелі «Ходжа», який належить одному з членів церкви. На свято прибуло 160 чоловік з дітьми. В ході рейду міліціонери змусили всіх присутніх писати заяви і одночасно залякува-

ли дітей. Потім вони насильно повели у відділок восьмеро чоловік разом з пастором церкви Назимом Набієвим. Всі були відпущені через декілька годин, однак міліціонери конфіскували паспорт Набієва. Того ж дня, 30 квітня, поліція здійснила рейд на землю, яка належить церкві. Підставою для рейду, за словами міліціонерів, стало розпорядження міністерства юстиції про те, що церква повинна передати землю у власність держави, хоча, згідно Закону про релігію, власність навіть забороненої релігійної організації залишається в розпорядженні її членів, а не держави. В результаті «рейду» міліціонери

Атака на дитинство

Фото Юрія Костюка

побили сторожа церкви Азата Калдибекова, зламавши йому руку.

Водночас прокуратура залякувала дітей і погрожувала їм, змушуючи підписувати заяви про те, що вони більше не будуть відвідувати християнські богослужіння і відмовляться від своєї християнсь-

кої віри. На батьків також тиснули: їх змушували писати заяви про те, що вони не будуть «втягувати своїх дітей в християнство», а в разі відмови підкоритися їм погрожували позбавленням батьківських прав.

До речі, церкву «Еммануїл» — останню легальну про-

тестантську церкву в Каракалпакстані було закрито за наказом обласного Міністерства юстиції в травні 2005 року. Приводом для закриття церкви стало те, що її члени «проповідують в місцевому масштабі і викладають релігію школярам».

Портал-кредо

Від редакції.

Заборона дітям відвідувати церкви і брати участь в богослужіннях — явище не нове. Воно було й у Радянському Союзі, є й в інших країнах, які хочуть викоренити християнство. Не даремно саме діти стали об'єктом цієї заборони. Влада добре розуміє, що саме від того, на яких засадах виховується підрастаюче покоління, залежать його світогляд і майбутнє.

Ось передісторія появи цієї заборони в Радянському Союзі. В 1944 році, не без допомоги атеїстичної влади, в країні було створено ВСЕХБ (Всесоюзный Совет Евангельских христиан-баптистов), куди в 1945 році увійшли і християни віри євангельської (п'ятидесятники). Звичайно, це об'єднання було на руку владі — створене з її благовоління і під її опікою, воно майже в усьому керувалося вказівками «згори». Це й стало причиною того, що багато місцевих церков, особливо п'ятидесятницьких, не погоджувалося на подібний союз і відмовлялося від реєстрації.

Найбільшого резонансу набув «Інструктивний лист старшим пресвітерам ВСЕХБ», підписаний керівниками ВСЕХБ, але написаний, безумовно, під диктовку і з ініціативи КДБ. Розісланий у 1960 році, цей «Лист» розділив Союз і викликав шквал повальних арештів та закриття місцевих церков.

Ось про що в ньому йшлося (подається мовою оригіналу):

«Старший пресвітер должен твердо знать, что главной задачей богослужений в настоящее время является не привлечение новых членов церкви» (стр.1, п.3).

«На обязанности старшего пресвитера лежит сдерживание нездоровых миссионерских проявлений» (стр.1, п.4).

«Старшему пресвитеру необходимо внимательно наблюдать за приемом новых членов и за строгим выполнением установленного Положением ВСЕХБ испытательного срока не менее 2-3 лет, дабы изжить в наших общинах нездоровую погоню за количеством членов» (стр.2, п.6).

«Каждый служитель является служителем только своей общины и не должен вести никакой духовной работы за ее пределами, и не должен допускать подобной деятельнос-

ти со стороны членов общины» (стр.4, п.1).

«Пресвитер не должен допускать уклонения в богослужениях в сторону призывов к поспешному вовлечению новых членов, а также устройства концертных хоровых выступлений, применения оркестра, декламации стихотворений и прочих форм служения, не предусмотренных Положением ВСЕХБ» (стр.4, п.4).

«Исполнительный орган наблюдает за порядком богослужений своих общин, не допуская никаких нарушений Положения ВСЕХБ» (стр.5, п.6).

«С погоней за количеством членов в наших общинах должно быть решительно покончено... стараясь свести крещение молодежи в возрасте от 18 до 30 лет к самому минимальному количеству... От лиц, учащих или находящихся на военной службе, не должны вообще приниматься заявления о вступлении в члены общины...» (стр. 7, п.3).

«Крещение на открытом воздухе должно свершаться только... с ведома органов советской власти» (стр.7, п.7).

«Дети дошкольного и школьного возраста, как правило, на богослужения допускаться не должны.

В прошлом при недостаточном учете советского законодательства о культурах, в некоторых наших общинах происходило нарушение его: были случаи крещения лиц, моложе 18 лет; оказывалась материальная поддержка из средств общины; устраивались библейские и другие, специального характера собрания... Допускались декламации стихотворений, бывали экскурсии верующей молодежи... устраивались собрания для проповедников и обучения регентов хором; хоры также совершали поездки в другие общины; допускались до проповеди проповедники из других общин... и бывали другие нарушения советского законодательства о культурах. Все это необходимо теперь изжить в наших общинах и нашу деятельность привести в согласие с действующим законодательством о культурах, в чем и должны помочь нам эти два документа: «Новое положение ВСЕХБ» и «Инструктивное письмо старшим пресвитерам ВСЕХБ» (стр.9, п.6).

МЕТОД НАСАДЖЕННЯ БЛАГОЧЕСТЯ

Чи можна підвести під штучний метод вивчення благочестя?

Благочестя — дар Божий і дається з неба. Причому вчителем і наставником благочестя є Дух Божий. Але оскільки Він зазвичай діє з допомогою природних засобів, вибираючи Собі помічниками батьків, наставників, служителів церкви, які б вірно насаджували й поливали райське віття, то їм слід розуміти характер своїх обов'язків.

Що слід розуміти під благочестям?

Благочестя полягає в тому, щоб, після правильно сприйнятого поняття про справи віри і релігії, серце наше вміло всюди шукати Бога, Якого Писання називає таємничим (Іс. 45:15) і Царем невидимим (Євр. 11:27), тобто таким, Який покрив Себе одіянням Своїх діл і у всьому невидимо присутній, і всім невидимо керує. І всюди знаходячи Його, ми маємо слідувати за Ним, досягати Його і, нарешті, радіти в Ньому. Перше здійснюється розумом, друге — волею, а третє — радістю совісті.

Ми шукаємо Бога, зауважуючи сліди божественності в усьому Його творінні. Ми йдемо за Богом, доручаючи себе повністю Його волі у всьому: як в наших справах, так і у перенесенні всього, що Він хоче нам послати в житті. Ми радіємо в Бозі, заспокоюючись в Його любові і милості настільки, щоб нічого ні на небі, ні на землі, не було більш бажаним, ніж Сам Бог, щоб нічого не було більш приємним від думки про Нього і більш солодким, ніж Його слова, щоб наше серце тануло від любові до Нього.

Три джерела і три способи почерпнути звідти

Звідки ж нам черпати цей

наш настрій? Для цього у нас є три джерела, три способи або ж три ступені. Цими джерелами є: священне Писання, світ і ми самі. А саме: у першому випадку — Слово Боже, у другому — творіння, а в третьому — натхнення. Без сумніву, саме з Писання черпається пізнання Бога і любов до Нього. Але самі язичники, які одним спогляданням світу приходили до вшанування божественного начала, є свідками того, що зі світу і мудрого споглядання дивних діл Божих у ньому, ми піднімаємося до стану благочестя. Сюди належить також і особлива турбота провидіння про нас самих: як дивно воно нас створило, зберегло дотепер і нами керує.

Способів почерпнути з цього джерела благочестя є три: роздуми, молитва і випробування. Роздуми — це особисте, уважне, благочестиве проникнення у діла, у Слово і милість Божу, оскільки все відбувається тільки з Божої милості. І якими дивними шляхами всі рішення волі Божої досягають своїх цілей! Молитва — це особисте і до певної міри постійне звернення до Бога з проханням про Його милосердя, щоб Він нас підтримував і керував нами Духом Своїм. Нарешті, випробування — це постійне дослідження успіхів у благочесті, чи то через нас самих, чи то через інших людей. Сюди ж належить кожне у своєму роді випробування: людське, диявольське, божественне. Кожна людина повинна випробувати себе, чи у вірі вона (див. 2 Кор. 13:5) і як старанно вона виконує волю Божу. Потрібно також, щоб нас досліджували і люди — друзі й вороги. Це стається тоді, коли ті, хто богобоязно начальвують над іншими, пильною ува-

гою, відкритим чи потаємним спостереженням прагнуть дослідити, яких ми досягли успіхів. Бувають також випадки, коли Бог піднімає на нас ворога, який навчає нас звертатися до Бога і нам показує, скільки є в нас сили віри. Нарешті, й самого сатану іноді посилає на нас Бог чи навіть Сам ополчається проти людини, щоб виявилось, що живе в її серці. Тож, все це потрібно донести християнському юнацтву, щоб у всьому, що є, було й буде, всі привчалися долучатися духом до Того, хто перший і останній з усіх, і в Ньому одному знаходили спокій для душі.

Метод навчання благочестя, який полягає в двадцять одному правилі

1. Турбота про виховання благочестя повинна починатися в ранньому віці, з одного боку, тому, що корисно цього не відкладати, а з другого боку, відкладати небезпечно, тому що, якщо в ранньому віці душі не проникаються любов'ю до Бога, то пізніше в них проникає неповага до Божества, яка дуже важко викорінюється.

2. Хай при першому свідомому користуванні очима, язиком, руками і ногами діти вчаться дивитися на небеса, піднімати руки вгору, взивати до Бога і Христа, схилити коліна перед невидимою величиною і шанувати Його.

3. Коли діти вже можуть отримувати знання, перш за все їх потрібно переконати, що наше прагнення спрямоване до вічності, а життя на землі — лише перехідний стан, після якого ми повинні, відповідно підготувавшись, достойно вступити у вічні оселі.

4. Ми повинні постійно нагадувати, що нерозумно займатися тим, що ми не вдовзі залишимо, і зневажати те, що

супроводжуватиме нас у саму вічність.

5. Потім ми повинні навчити, що життя, в яке переселяються люди, буває двох видів: блаженне з Богом і нещасне в пеклі, і що те й інше — вічні.

6. Блаженні ті, які так виховують свою душу, щоб бути достойними перенестися до Бога. Тому що поза Богом немає нічого, крім мороку, жаху і мук.

7. Перенесені до Бога будуть лише ті, які тут живуть з Богом.

8. А живе з Богом той, хто має Його перед очима, боїться Його і виконує Його заповіді.

9. Тож привчайте дітей утотожнювати з Богом, безпосередньо і опосередковано, все те, що вони тут бачать, чують, з чим стикаються, що роблять і терплять.

10. З юного віку хай діти навчаться займатися переважно тим, що безпосередньо веде до Бога: читанням Священного Писання, участю в богослужінні і зовнішніми добрими ділами.

11. Священне Писання в християнських школах повинне бути «Альфой і Омегой». Бо ж як зі звуків та букв складається все мовлення, так і з елементів божественних книг — вся будова релігії і благочестя.

12. Все, що вивчається з Писання, повинне бути співвідносним з вірою, любов'ю, надією. Тому що одна з них відкриває, щоб ми знали, друга — заповідає, щоб ми виконували, а третя — обіцяє, щоб від Бога ми чекали благодаті в цьому і майбутньому житті.

13. Починаючи з першого ступеня, ми повинні навчати дітей застосовувати знання на практиці, а не в теорії, якщо ми дійсно хочемо виховати християн. Віра, надія і любов повинні прищеплюватися для застосування їх у житті.

14. Віру, любов і надію діти (та й всі інші) зможуть застосовувати в житті, якщо їх навчать неухильно вірити в те,

що відкриває Бог, виконувати те, що Він велить, надіятися на те, що Він обіцяє.

15. Що б не вивчало християнське юнацтво після Священного Писання (науки, мистецтва, мови) — все повинне вивчатися, підпорядковуючись Слову Божому, а саме, щоб юнацтво могло зауважи-

що істинний шлях в житті — це шлях хреста, і цей шлях показав нам вождь життя Христос, на цей шлях Він запросив інших, цим шляхом Він веде тих, кого по-особливому любить.

20. Але треба передбачити й те, щоб у той час, поки всьому цьому будуть навчати, ді-

Мініатюра з першого видання «Великої дидактики»

ти і з'ясувати для себе, що все марнота, якщо воно не стосується до Бога і майбутнього життя.

16. Хай всі навчаться з великою ревністю віддаватися шануванню Бога як внутрішньому, так і зовнішньому, щоб внутрішнє без зовнішнього не втратило своєї сили, а зовнішнє без внутрішнього не виродилося в лицемірство.

17. Треба турботливо привчати дітей до зовнішніх справ, передбачених згори, щоб вони знали, що істинне християнство полягає в тому, щоб віру свою підтверджувати ділами. Такого роду суть: вправління у стриманості, справедливості, милосерді і терпінні. Якщо віра не приносить таких плодів, вона мертва.

18. Також треба турботливо привчати дітей розрізняти межі благодіянь Бога та Його суду, щоб вони вміли всім користуватися законно і нічим не зловживати.

19. І треба наставляти їх,

тям не зустрічався ніякий негативний приклад.

21. І нарешті, оскільки світ і природа спотворені, і людська плоть легко впадає в самовдоволення і духовну гордість, що є великою небезпекою для нашого спасіння, всіх християн потрібно своєчасно вчити тому, що наші добрі діла та прагнення внаслідок людської недосконалості — ніщо, якщо Своєю досконалістю нам не прийде на допомогу Христос — Агнець Божий, Який бере на Себе гріхи всього світу, і на Ньому одному благовоління Отця. Так, нарешті, ми поставимо в безпеку надію власного спасіння і спасіння наших близьких, якщо зведемо її на наріжному камені — Христі, Який є вершиною всякої досконалості на небі й на землі, єдиним Начальником і Високопавцем нашої віри, любові, надії і спасіння нашого.

Ян Амос КОМЕНСЬКИЙ,
з книги
«Велика дидактика»

ЗАВДІЮЮЧА ДІТЯЧИМ ВІДДІЛОМ ЦЕРКВИ ХВЄ ЛАРИСА ОНИЩУК: «БЕЗ МОЛИТОВНОЇ ПІДТРИМКИ ЦЕРКВИ НАШЕ СЛУЖІННЯ НЕ МАЄ СЕНСУ»

Інтерв'ю з приводу

— Вам доводиться безпосередньо працювати з дітьми, педагогами, дитячими працівниками, зі школами та дитячими організаціями. Чим у нинішній ситуації може допомогти церква?

— Сьогодні йде напружена боротьба за вплив на дитячі душі. І християнам не байдуже, яким виросте майбутнє покоління, чи знатиме воно Живого Бога. Ворог використовує найновітніші технології, щоб зруйнувати особистість дитини. А християни, і саме Церква, повинні стати в проломі за нове покоління, щоб зберегти його від смерті: не лише духовної, а й фізичної. Бо згубний вплив наркоманії, алкоголю руйнує не лише душу дитини, а й знищує фізично.

Головна мета відділу дитячого служіння — проповідувати Звістку спасіння серед дітей. А церква виступає як гарант нашого служіння. Без церкви наше служіння не існувало б.

По-перше, церква уповноважує братів та сестер служити дітям, працювати з дітьми, так би мовити, забезпечує кадрами.

По-друге, без молитовної підтримки церкви наше слу-

жіння не мало б сенсу. Кожен дитячий працівник потребує молитовної підтримки як для себе особисто, так і для успіху свого служіння серед дітей. Жодна справа не може мати успіху, якщо за неї не молитися.

По-третє, церква допомагає матеріально: фінансова підтримка дитячих служителів, пожертви для проведення певних заходів, допомога дітям-сиротам, малозабезпеченим і т.і.

— Що, на Вашу думку, є сьогодні найболючішим у справі захисту духовного світу дитини?

— Можна виділити декілька аспектів щодо цього. Найболючішою є байдужість деяких батьків-християн до духовного виховання власних дітей, а то й взагалі до процесу виховання. Заколисані відносною свободою щодо виявлення своїх християнських

переконань, вони втрачають пильність у питанні відповідальності за виховання дітей. Дехто думає, що свобода віросповідання, яка панує в суспільстві, сприяє духовному росту дитини. Але насправді це не так. Свобода — для дорослої людини, яка має власні переконання, позицію. А дитина лише формується, і вона не може самостійно визначити, що для неї корисно, а що принесе руйнування. Саме батькам Бог доручив справу виховання дітей, і саме вони несуть відповідальність за них. Не секрет, що чим більша свобода в суспільстві, тим більше прогресує зло та гріх, тим більше негативних явищ впливає на формування особистості дитини. Чим більше свободи — тим більше молитов за дітей повинно бути, тим з більшою ревністю батьки повинні дбати про духовне зростання дітей.

Часто байдужість батьків

Згідно офіційної статистики, в Україні проживає більше 103 тисяч дітей-сиріт, з них 30 тисяч (або 29%) перебувають в інтернатах. Щороку кількість немовлят, від яких відмовляються батьки, становить близько 900 дітей. Від них відмовляються не тільки одинокі матері, але й повні сім'ї, оскільки не мають належних соціально-економічних умов для виховання дитини.

до виховання дітей, а разом і до їхнього духовного життя, — це як наслідок надзвичайної зайнятості батьків роботою, надбанням матеріальних благ, прагненням здобути кар'єру, зайняти певне місце в суспільстві. Але найголовніше і найцінніше для кожної сім'ї — це діти, спадщина Господня (див. Пс. 126), яку Він довірив на певний час і яку батьки повинні повернути Власнику.

Для мене особисто болючим є те, що деякі служителі церков байдуже ставляться до дітей, а саме: не навчають батьків, як правильно виховувати дітей, не піднімають питання про важливість дитячого служіння, не цікавляться життям дітей та тим, якому впливові вони піддаються у сьогоdnішньому суспільстві, не закликають до молитов та постів за молоде покоління. Один або два рази помолитися за дітей в церкві — це крапля в морі, порівнюючи з тим, в якому світі доводиться нині жити дитині. Наркоманія, алкоголізм, проституція, аморальність, демонізована література (одних лише книг про Гаррі Потера вісім випусків!), засилля містики, язичництва в шкільних програмах — це лише декілька головних причин, які повинні спонукувати церкви стояти в молитвах день і ніч за підростаюче покоління. Хотілося б, щоб більше церков розуміло свою відповідальність за духовне здоров'я дітей не лише з християнських сімей, а тих, чії батьки не належать до церкви. Адже кожна церква несе відповідальність і за тих дітей, які живуть навколо неї, в тому населеному пункті, де ця церква розташована.

— Чи можна сказати, що в Україні все гаразд в питанні захисту духовного світу дитини?

— І так, і ні.

Так, бо дев'ять християнських конфесій, розуміючи ду-

ховну кризу нашого суспільства, зокрема молодого покоління, оголосили цей рік Роком захисту духовного світу дитини. Конкретні причини в Україні, які спонукали керівників конфесій до такого кроку — це катастрофічний розпад сімей, безвідповідальність батьків або ухиляння від виховання дітей, втрата сімейних цінностей, які притаманні християнству, демографічна криза, різке «помолодшання» дитячого алкоголізму, наркоманії, проституції, збільшення кількості народження психічно хворих дітей, поширення демонічної та містичної літератури і телепрограм, нездоровий вплив ЗМІ і зокрема рекламної продукції на особистість дитини. Це далеко не повний список причин, які викликають занепокоєння християн щодо того, якою сформується особистість сучасної дитини, чи зможе вона вистояти у цьому шаленому світі.

Так — тому, що різні конфесії християн, усвідомлюючи свою відповідальність за духовне здоров'я нації та, зокрема, молодого покоління, об'єдналися у молитві за дітей.

Ні, бо, на жаль, активність християн у впровадженні позитиву, децю відстає порівняно з насадженням різних негативних тенденцій в суспільстві: легалізація громадянського

**86% християн прийняли спасіння у віці до 15 років,
10% - у 15 – 30 років,
4% після 30 років.**

45% місіонерів відчули поклик на служіння у віці до 7 років.

шлюб, визнання книг про Гаррі Потера класикою з обов'язковим вивченням у школі, впровадження у шкільні програми уроків з елементами язичництва, містицизму, сексуальної просвіти, розповсюдження серед дітей комп'ютерних ігор з елементами жорстокості, насильства та виникнення комп'ютерної залежності і т.і.

На жаль, нині християни не так багато мають високоякісної друкованої продукції, комп'ютерних програм, теле- та радіопрограм для дітей, які можна було б запропонувати як альтернативу тим, якими перенасичені наші ринки та ЗМІ. Адже саме інформація відіграє не останню роль у формуванні сучасної особистості. В цьому напрямку християнам варто об'єднуватися та працювати заради поширення християнських цінностей та моральних чеснот Святого Письма.

Ще один негатив, про який мені особисто хотілося б зауважити, — це різне розуміння християнами

Фото Юрія Ваєришко

різних конфесій поняття духовності. Для одних — це збереження та виконання звичаїв та традицій власного народу; для інших — це здобуття людиною культурних цінностей: вивчення класики літератури та мистецтва, ознайомлення з різними філософськими позиціями, ще для інших — дослідження людиною різних релігій та інтеграція їхніх позитивів у власне життя. І лише частина християн розуміє, що духовність може бути складовою лише переродженої особистості, яка прийняла Христа особистим Спасителем. А виявляється духовність в житті людини через плід духа: любов, радість, мир, довготерпіння, добрість, милосердя, віра (див. Гал.5:22). Таке різне розуміння дещо розмежовує єдність християн у молитві за захист духовного світу дитини.

Та наразі хотілося б говорити більше про позитив. Тож, користуючись нагодою, хочу звернутися до всіх братів та сестер, особливо до батьків, щоб об'єдналися в молитві за дітей. Протягом року в церквах нашого братства щомісяця відбувається тиждень молитви (починаючи з понеділка після спомину смерті Господньої) за батьків, дітей та дитячих працівників. Тож, станьте учасниками молитовного служіння! Не залишайтеся байдужими до духовного світу дітей, не уникайте дорученого Богом служіння, цікавтеся успіхами та невдачами дітей, більше приділяйте їм часу, дбайте про їхнє духовне, душевне та фізичне здоров'я, беручи приклад з ізраїльського народу (див. 5 М. 6:4-9) та виконуючи настанови Господні.

З наступного навчального року в школах України планують ввести уроки християнської етики для учнів 5-6 класів. Буде представлено декілька програм: «Етика», «Християнська етика» та «Етика віри», і одну з них батьки зможуть обрати для своєї дитини, написавши письмову заяву на ім'я директора школи. Слідкуйте за навчальними програмами, аналізуйте матеріал, який вивчають ваші діти та висловлюйте побажання щодо формування навчально-виховного процесу в школі, яку вони відвідують.

У Міністерстві освіти ігнорують позицію Церков щодо запровадження викладання християнської етики у загальноосвітніх школах України

Представники шести християнських Церков України і Всеукраїнського Православного педагогічного товариства 31 травня 2006 року оприлюднили Звернення до Президента України Віктора Ющенка та Міністра освіти і науки України С.М. Ніколаєнка, в якому наголосили на тому, що сьогодні ігнорується спільна позиція християнських Церков України щодо необхідності духовно-морального оздоровлення суспільства на основі традиційних для України християнських цінностей. Йдеться про узгоджену християнськими Церквами концепцію викладання «Основ християнської етики», яка була прийнята 3 листопада 2005р. і яку на останньому засіданні спеціальної Комісії, представник Міністерства освіти і науки замінив «Концептуальними засадами...», де, за переконанням представників Церков, «ігнорується важливість саме християнської морально-культурної традиції в освітньому процесі».

Від імені мільйонів віруючих батьків та дітей, автори Звернення закликають Президента «посприяти тому, щоб предмет «Основи християнської етики» посів належне місце в освітньому процесі».

«Це, — як сказано у документі, — реально забезпечить право віруючих громадян України на вільний доступ до освіти, яка відповідає їхньому світогляду та моральним переконанням». В іншому Зверненні, до міністра освіти, представники Церков попередили про те, що вони відмовляються приймати нові «Концептуальні засади», які «несподівано, без відома голови та більшості членів комісії, з'явилися на останньому засіданні комісії 29 травня цього року».

Представники Церков зауважили, що робота спеціальної комісії (йдеться про комісію Міністерства освіти і науки для розроблення змісту факультативних курсів з етики віри та релігієзнавства) ведеться «непрозора, з порушенням принципу партнерства».

Церкви пропонують повернутися до концепції викладання навчального курсу «Основи християнської етики», виробленої комісією МОН 22-25 травня цього року під головуванням І.Д. Бежа та попередньо погодженою з членами комісії.

У разі подальшого ігнорування спільної позиції християнських Церков та дезорганізації роботи комісії представники Церков вважають подальшу роботу безперспективною.

Під зверненнями стоять підписи: протоєрея Анатолія Затовського, голови громадської організації Всеукраїнське Православне педагогічне товариство; ігумена Євстратія Зорі, представника УПЦ КП; Юрія Королюка, представника Всеукраїнського союзу об'єднань євангельських християн баптистів; єрея Романа Небожука, представника УГКЦ; Ігоря Лук'янова, представника Української Християнської Євангельської Церкви; Миколи Синюка, єпископа Церкви Християн Віри Євангельської України; протоєрея Андрія Ткачова, УПЦ (МП).

www.risu.org.ua

ДО ОТЦЯ

* * *

Я взяв руку маленької дитини у свою. Якийсь час ми повинні були йти разом. Я був зобов'язаний привести її до Отця. Я відчував величезну відповідальність.

І я розповів хлопчику тільки про Отця. Я змалював Його дуже суворим, і Він не сподобався дитині. Ми гуляли під високими деревами. Я сказав, що Отець може повалити їх під час грози. Ми йшли під сяючим сонцем. Я розповідав про велич Отця, Який створив палюче світло.

А в сутінках ми зустріли Отця. Малюк заховався за мене, він боявся: він не хотів бачити милий образ. Він згадав мою розповідь. І не захотів вкласти свою руку в Його. Я стояв між дитиною і Отцем і дивувався: я ж вчинив чесно і добросовісно!

* * *

Я взяв руку маленької дитини у свою. Я повинен був привести її до Отця і гостро відчував тягар того, чого я повинен був її навчити. Не зупиняючись, ми проходили одну місцевість за іншою. Ми порівнювали листочки дерев, досліджували гнізда птахів. Поки хлопчик мене розпитував, я відводив його в бік, щоб наздогнати метелика. Якщо хлопчик засинав, я будив його, боячись, що він пропустить щось важливе. Ми часто говорили про Отця. Я розповідав малюку про все значне, але нас часто переривав ураганний вітер, про який ми потім гово-

Мовою притчі

рили, ясні зорі, які ми повинні були потім уважно вивчати, стрімкий потік, вздовж якого ми йшли до самого його витоку.

А в сутінках ми зустріли Отця. Хлопчик тільки на мить затримав на Ньому погляд. Отець простягнув руки, але малюк не виявив достатнього інтересу, щоб ухопитися за них. Він впав на землю і заснув від втоми.

І ось я знову стояв між дитиною і Отцем. Я дивувався. Я так багато йому розповідав...

* * *

Я взяв руку маленької дитини у свою, щоб привести її до Отця. Моє серце було сповнене вдячності за цей великий привілей. Ми йшли повільно. Я вирівнював свій крок з кроком дитини. Ми говорили про все, що вона могла сприйняти.

Іноді це була одна з пташок Отця; ми спостерігали за тим, як вона будувала гніздо, і бачили знесені нею яйця. Пізніше ми дивувалися тому, як трепетно птиця доглядала за своїми малятами.

Іноді ми зривали квітку Отця і погладжували її м'якенькі пелюстки, радіючи яскравим барвам. Ми часто розповідали історії про Отця. Я розповідав їх хлопчику, а він мені знову й знову.

Іноді ми зупинялися, прихилилися до дерев Отця, щоб відпочити, тоді Його повітря охолоджувало наші спітнілі обличчя, і ми не розмовляли.

І ось в сутінках ми зустріли Отця. Очі малюка загорілися. Він дивився в обличчя Отця з любов'ю, довірою і допитливістю. Він поклав свою руку в руку Отця. В ту ж мить я був забутий. Та все ж залишився задоволений: я привів малюка до Отця.

*Алта Має Ерб,
З книги «Християнське виховання дітей»*

Ян Амос Коменський: вчитель від Бога

«Найблагородніше Боже творіння — людина, послана в світ заради високих цілей, забула про кращу частину свого існування і менше всього займається саме тим, для чого наділена життям. Приходить у світ — і не знає звідки, живе у світі — і не знає для чого, йде зі світу — і не знає куди. Люди підуть у вічну погибель, якщо не вирвуться з цього кола; отже, всіх, кого можна, треба будити, щоб вирвались...»

Твори Яна Амоса Коменського мені відомі давно. І я у своїй свідомості чомусь ставила їх в один ряд з «Хатиною дяді Тома» Гаріет Бічер Стоу, «Робінзоном Крузо» Данієля Дефо, з романом «Воскресіння» Льва Толстого. В якому плані? Автори у названих творах пропагують високі моральні цінності християнства і посилаються на Священне Писання, але ці твори були дозволені і навіть обов'язкові для вивчення у школах та вузах СРСР. Правда, видавалися вони з певними приписами в анотаціях, на які мало хто з пересічних читачів звертав увагу. Мало того, безліч ідей Яна Коменського були покладені в основу радянської школи. Серед них урок як основна форма навчання, поділ учнів на класи за віком, методи наочності та природовідповідності в навчанні, навчальний рік та поділ його на чверті та канікули і безліч інших ідей, які нині є звичними для нас. Та в часи Коменського в Західній Європі і в післяреволюційні часи в Східній Європі ці ідеї були променем світла,

яке осяювало всі темні закутки «освіти» в церковно-приходських школах, де головним методом навчання було сліпе зазубрювання і механічне відтворювання.

Ян народився 28 березня 1592 року у містечку Нивниця. Його батько Мартин певний час прислужував в цьому містечку, хоча сам він був родом із сусіднього села Комне, куди його родина переїхала зі Словаччини. Ймовірно, саме від назви села Комне й походить прізвище Коменський. Дитинство Яна випало на період розгулу в Європі чуми. Коли йому виповнилося десять років, один за одним протягом кількох років померли його батьки та сестри. Окрім того, Чехія, що розташована між Австрією та Угорщиною, які воювали між собою, опинилася в смузі постійних зіткнень армій.

В 1608 році Ян Коменський стає учнем школи Чеських братів у Пшерові — найбільшому і найкращому серед братських навчальних закладів. В 1611 році він проходить обряд протестантського хрещен-

ня і додає до свого імені друге — Амос. За рекомендацією ректора Яна Ланеція він в цьому ж році вирушає в Гернборнський університет. В 1613 році переводиться на богословський факультет Гейдельберга. Повернувшись в Пшеров, 26-річний Ян отримав сан протестантського священника. Він одружився з Магдаленою Візовською і зайняв посаду управляючого Радою братської общини і вчителя-проповідника в Фульнеці. В Фульнеці він починає свою першу працю «Листи до неба». Цей твір розкриває несправедливість земного устрою і спрямований на захист бідності від сваволі багатства. Тут же він видає антикатолицьку книгу «Викриття антихриста», а також починає роботу над створенням «Енциклопедії знань» чеською мовою.

Обстановка в Європі, зокрема й у Чехії, стає напруженою. Протистояння католицизму і протестантизму веде до створення великих міжнародних союзів. В 1619 році почалося Празьке повстання, яке стало прелюдією до Тридцяти-

річної війни. Фульнек не один переживав напади і пограбування. Влітку 1621 року Чеське повстання потерпіло поразку від Габсбурзької коаліції і почалися розправи над протестантами. Коменський, як один з видних керівників Чеських братів, був змушений втікати. Під час своїх переходів він дізнається, що від чуми померла його дружина і двоє синів, а бібліотека згоріла. Саме в цей період ним написані твори «Скорботний» і «Лабіринт світла».

Релігійна кар'єра Коменського поступово розвивається. Він входить в експедицію священників, які підбирали місця для втечі чеських братів в інші країни, його посилають з посольством до скиненого монарха Чехії Фрідріха Пфальцьського.

В 1624 році він вступає в шлюб з Доротою Кириловою, дочкою видатного діяча Чеського братства.

Та 4 лютого 1628 року йому знову довелося покинути Чехію і вирушити в польське місто Лешно. Тут він стає ректором національної школи і приблизно в цей час починає свою чи не найвизначнішу працю «Велика дидактика». Він приходить до думки, що однією з найважливіших наук людства є педагогіка. «Лише освічуючи і виховуючи людину, ми зможемо побудувати державу і господарські системи», — вважав педагог. Він пише трактати «Відкриті двері мов», «Відкриті двері предметів», «Передвісник пансофії» (всезагальної мудрості). Твори Коменського стають відомими серед протестантських педагогів, і Самуель Гартліб, відомий англійський реформатор, запрошує його в Англію. Подорож в Англію починається влітку 1641 року. Одразу ж після приїзду туди Ян Амос пише «Шлях світла». Його праця «Передвісник пансофії» перекладається одразу на декілька мов і розходить по Європі.

Але політичні пристрасті досягають його і тут. В кінці 1641 року Англія занурюється в громадянську війну. Коменський вже стомився від постійних пригод. Він шукає спокійнішого місця і в 1642 році переїжджає в Гаагу, а потім в Лейден, де зустрічається зі знаменитим філософом і математиком цієї епохи Рене Декартом. Тут, в Нідерландах, він приймає пропозицію поїхати у Швецію. Так він досягає одразу кількох цілей: опиняється в протестантській державі і отримує можливість безперешкодно творити, а крім того, може задовольняти фінансові потреби общини. В Швеції, за задумом канцлера цієї держави, Коменський повинен на практиці втілити реформу школи, описану педагогом у «Великій дидактиці». Місцем для експерименту було обрано Ельбінг (нині територія Польщі). Праця просувалася дуже важко, доводилося перекладати на інші мови раніше написані книги, багато часу відбирали й дипломатичні протестантські місії, які часто доручали Коменському. Тому в 1648 році, не дочекавшись результатів діяльності Яна Амоса, шведи прийняли за платформу шкільну реформу, запропоновану Упсальським університетом. В той час помирає друга дружина Коменського. Залишившись без покровителів, Коменський повертається в Лешно і стає єпископом. Протестантський священник такого рангу не міг бути неодруженим, тому 17 квітня 1649 року Коменський одружується з Яною Гаюсовою. До того часу постійні військові невдачі підірвали дух Чеських братів, і відображенням того є трактат Коменського «Заповіт помираючої матері — общини братської — своїм синам і донькам, яким вручає вона багатства свої і призначає спадкоємців».

В 1650 році Коменський отримує ще одну пропозицію

від високих осіб — князь Сигізмунд Ракоці запропонував провести реформу трансильванських шкіл у Верхній Угорщині. 13 лютого 1651 року почалося викладання за новою системою в місті Шарош-Патак. Успіхи викладацької діяльності змушують Коменського відмовитися від політичного життя. Він починає працю над «Світом чуттєвих образів у малюнках» — чи не найпершим посібником такого роду в історії європейської педагогіки. Він укладає пісенно-драматичний збірник «Школа-гра» для вивчення дітьми латинської мови. У червні 1654 року педагог повертається в Лешно. Та знову у його роботу втручається війна. Польща, окупована Швецією, повстала, і 27 квітня 1656 року польські партизани осадили Лешно. Місто не вистояло, і почалася різня протестантів. Коменський втік з міста, втративши все майно, накопичене за 28 років, і, що ще гірше для нащадків, більшу частину своїх рукописів. Багато протестантських центрів наперобій кликали до себе Яна Амоса. Він вирішив вибрати для свого проживання Амстердам — столицю Батавії. Син давнього покровителя Коменського Лаврентій де Геєр взявся оплачувати працю педагога і видання його творів. Результати не забарилися. В Нюрнберзі виходить «Світ чуттєвих образів у малюнках». В 1657-1658 роках видається «Велика дидактика» в чотирьох томах. Книгу чекає величезний успіх. Вчений починає роботу над «Всезагальною мудрістю». Та знову назріває війна. Англія і Нідерланди, безперервно розширюючи свої колонії в Новому світі, увійшли в конфлікт. Однак авторитет Коменського в той момент вже стояв на не досяжній висоті. На заклик педагога ворогуючі сторони уклали мирний договір.

Однак педагогу так і не вдалося завершити свої творчі за-

думи. Поступово роки і незгоди беруть своє. В останні роки свої роботи він вже диктує.

Результатом життєвих роздумів про власні колізії і долю Європи стає праця Коменського «Всезагальне виправлення». В цій всеохоплюючій праці поряд з наївними ідеалістичними думками автор змальовує устрій світу, який відомий жителям другої половини ХХ століття.

Та все ж, незважаючи на широкий діапазон творчості, яка охоплювала філософію, політологію, мовознавство, астрономію та інші науки, найбільший вклад він вніс у педагогіку. Незважаючи на те, що Ян Амос жив у складні воєнні часи, він не міг не звернути уваги на те, що ще страш-

нішою, ніж безкінечна війна, була тогочасна європейська школа. І він зумів докопатися до першопричини, яка перетворює школу «в пекло для ангельських душ», і запропонував як зразок школу, яку сконструював сам. Окрім ґрунтовного, свідомого та цікавого навчання, велика увага в цій школі приділялася моральному вихованню, яке базувалося на біблійних принципах. Моральними орієнтирами для педагога є Сам Христос, Який знайшов у Собі сили постраждати за все людство, Йов, котрий ради любові до Господа гідно зносив різні випробування, і Соломон — як зразок біблійної мудрості. Одне з найважливіших місць в процесі духовного вихован-

ня дітей Коменський відводить все-таки сім'ї. Школа, вихователі і проповідники, на його думку, можуть лише розвинути і певним чином направити виховання дітей в потрібне русло, але саме формування особистості здійснюється все-таки в сім'ї.

Яна Амоса Коменського не стало 15 листопада 1670 року. Він помер в Амстердамі і був похований в маленькій валлонській церкві в Нардені. З часом його могила була забута, лише на початку ХХ століття була знайдена та реставрована, а 5 травня 1937 року в приміщенні церкви було відкрито музей Яна Амоса Коменського.

*Підготувала
Ольга МІЦЕВСЬКА*

Європа показала своє справжнє обличчя. І явно не християнське

Перемога на пісенному конкурсі «Євробачення» фінської команди, яка виступила в образі монстрів з пекла, шокувала всіх, за винятком, схоже, країн Західної Європи, — повідомляє християнський мегапортал invictory.org. Одна за одною західні країни виставляли найвищу оцінку монстрам, пісня яких не вирізнялася особливою музичною композицією, а слова можна було взагалі тлумачити неоднозначно. Було страшно чути, як з уст «породження пекла» звучать слова «Алілуя» і «брати і сестри».

«Спочатку ніхто з нас не сприймав їх серйозно, — каже президент Invictory Media Group Сергій Вельбовець. — Коли ж мені повідомили, що у «монстрів» з'явився шанс виграти конкурс, я буквально прикипів до телевізора. З подивом і страхом спостерігав за тим, як практично всі «цивілізовані» європейські країни, які нас називають нерозвиненими і відсталими, ставлять жахливим монстрам 12 балів, що є вищою оцінкою на Євробаченні. Всі, хто в цей момент був біля мене, також перебували в стані шоку. Як виявилось згодом, за процесом голосування з жахом спостерігали всі країни Східної Європи».

Про що свідчить такий результат? Схоже, бабуся Європа геть стомилася від християнства і вирішила відвернутися від християнських цінностей. Закони про легкі наркотики, гомо-

сексуальні шлюби, практично узаконена педофілія в деяких країнах Західної Європи виявлялися лише початком. Нині ж Європа просто не змогла приховати свого справжнього обличчя. Ось воно — зверхнє обличчя ангела-відступника, який ненавидить все, що пов'язане з християнством. Саме йому мільйони європейців сказали: «Ти кращий, ми голосуємо за тебе». Саме тим словам, які ми цитуємо нижче, мільйони європейців сказали: «Це саме ті слова, які нам подобаються!»

На жаль, а може, й на щастя, нам, жителям Східної Європи, не зрозумілі смаки наших західних братів. Хоча, це вже не можна назвати просто смаками. Це світогляд, стиль життя, норми моральності. Якщо європейські ідеали виражаються ось в ЦЬОМУ, то тоді нам просто нічого сказати. Залишається лише одне питання, чи можна Європу ще назвати християнською.

Ось деякі фрагменти пісні, перекладені з англійської:

...Святі скалічені у ніч грішників.

Ягнята заблукали без провідного світла.

Все, що нам потрібно, це щоб блискавка

Силою і могутністю поразила лжепророків.

Коли сходить місяць, дай нам знак,

Дай нам піднятися в благоговінні...

Демони й ангели прибули разом...

В Боже творіння надприродних висот...

...Крила на моїй спині, в мене роги на голові,

Мої ікла гострі, а очі мої червоні.

Не зовсім ангел чи той, хто впав.

Вибирай: підеш з нами чи підеш прямо в пекло...

НХМ «Мир»

Ось такі зустрічі бувають на місіонерських дорогах. Групі благовісників з Волині доводиться проповідувати Добру Звістку не тільки зі сцени Будинків культури чи на людних богослужіннях, але й отак, просто на дорозі. Можна було б просто посміятися з цього кумедного знімка, якби не той факт, що ця картина, на жаль, є типовою для України та й цілого пострадянського простору. Випадки, коли спиваються цілі села, є далеко не рідкістю. Трагедія набула воістину державного масштабу. Але державні мужі цього ніби не помічають. В них інші проблеми: побільше б прибутків давала горілчана продукція. Бо як інакше розуміти тотальну атаку на потенційного покупця (читай: майбутнього хронічного алкоголіка) з боку рекламодавців. Реклама «вогненної води» з найдивовижнішими назвами заповнила екрани телевізорів, сторінки преси, зухвало лізе в очі в супермаркетах, магазинах та магазинчиках, з величезних «бігбордів», які стали невід'ємною частиною сучасного ландшафту.

От, приміром, реклама в самісінькому центрі багатотисячного мікрорайону. В цен-

трі кількадеметрового щита красується пляшка горілки з промовистою назвою «Штурман». Саме її, за задумом рекламодавців, має обирати клієнт. Але, уважно задумавшись над цим шедевром, приходиш до висновку, що тут не все так просто. Це не просто вибір головної прикраси святкового чи навіть буденного столу більшої частини наших громадян. Це вибір набагато серйозніший. Причому напрямок обирає не лише клієнт. Напрямок обирає за нього хтось інший. Слово «штурман», яким так оригінально названо оковиту,

означає спеціаліста, який прокладає курс руху літака та корабля. Іншими словами, це той, хто прокладає дорогу, визначає напрямок. Виходить, обирати тут особливо й не доводиться: ти лише довірся штурману, тобто пляшці з горілкою, а вона тебе заведе, куди потрібно. Як по-блюзнірськи, насмішкою над здоровим глуздом звучить ця реклама!

Куди ж заводять людей численні «штурмани», можна бачити з першої фотографії. І як важко їх повернути з тієї дороги, з того напрямку, яким веде їх диявол! Скільки зусиль, праці, самопожертви потрібно проявити місіонерам, щоб показати справжній напрямок, який веде до щастя та свободи. «Я — є дорога, правда і життя», — сказав Божий Син. Сьогодні цю дорогу обрали мільйони людей. І не шкодують, що обрали штурманом свого життя Ісуса Христа і вибрали саме той напрямок — у небеса.

Вже багато років Івано-Франківська місія «Добрий самарянин» працює у справі благовістя свого краю. Окрім місіонерів, які працюють безпосередньо на місіонерських точках, велика робота ведеться через засоби масової інформації: газети, радіо, телебачення. Наша сьогоднішня зустріч з двома цікавими співбесідниками: Олегом КАРП'ЮКОМ, директором місії, редактором газет та ефірних передач та Людмилою БЕНДУС, журналісткою та ведучою радіо- та телепередач. Саме на них лежить основна праця з підготовки матеріалів до друку та у відео- та радіозапису.

Олег Карп'юк:

— Минуло вже вісім років, як ми серйозно займаємось працею в місії. Коли на початку збирались невеличким колективом, ми першість і лідерство віддали нашому командирі Ісусу, Який і тепер керує нашими справами: чи то стосується газети — Він головний редактор, чи то радіопередачі, телепередачі, чи інших місіонерських справ — ми завжди лідерство віддаємо Господові. Він до сьогодні справляється — і непогано, а ми вже від Нього намагаємось не відставати. Це дуже важливо.

Розпочали працю, не маючи абсолютно ніякого досвіду. Але в нас було бажання, хтось скаже ентузіазм, але це було щось більше — бажання плюс віра. Ми переконалися, що правдиві слова, які записані в Божому Слові, що, якщо Бог

дає бажання, то Він і дасть як і чим працювати. В цілому, ми не мали ні фахової освіти, ні досвіду, але Господь допоміг у цьому. Якби нам хтось сказав, що ми будемо мати такий обсяг праці, то засумнівалися б. А по-друге, навряд чи взялися б за цю працю, бо вона потребує насамперед фахової підготовки, фінансової підтримки і засобів праці. В нас не було нічого. Але з Божою допомогою ми досягали потихеньку і першого, і другого, і третього.

На сьогодні наша місія випускає два часописи: «Вірую» і «За євангельську віру». Вже восьмий рік виходить наша радіопрোগрама «Вірую» і четвертий — однойменна телепередача. Не можна сказати, що ми багато досягли, просто хочемо бути в тому малому вірними. Принаймні, старає-

мося. І бачимо, що все-таки є плоди, є результати. Слово Боже звіщається через усі ті засоби масової інформації, які доступні церкві і нам зокрема. І одне підсилює друге. Прочитане друкване слово, почуте по радіо, почуте і побачене через телеэфір робить свою працю. Ми маємо багато відгуків, приходять і в церкву через це, хоча, звичайно, не масово, але наша справа сіяти, проповідувати, а вже Бог буде приводити. Маємо багато свідчень, як через газету люди прийшли до Бога. Ми розсилаємо нашу газету по всіх областях України, а також за кордон, особливо до наших заробітчан.

Маємо свідчення однієї сестри, яка поїхала у Париж на заробітки, і чисто випадково їй потрапила в руки сторінка нашої газети, скопійована на ксероксі. Вона прочитала, і виявилось, що живе недалеко від нашої церкви в Івано-Франківську. І каже, що якби не цей клаптик паперу, то ніколи не прийшла б в церкву і не пізнала б Живого Бога.

Олег Карп'юк та Людмила Бендус: «Ми завжди лідерство віддаємо Господові»

Так сіється Боже Слово, і ми радіємо з цього.

Сьогодні зібрати людей на якісь масові євангелізації майже неможливо. По-перше, це дуже важко, вимагається багато коштів і малоефективно. А сьогодні саме через газету, радіо, телебачення ми входимо в помешкання до людей, і вони, сидючи вдома на дивані, мимоволі приймають Боже Слово. Люди кажуть, що поряд з тими 99 відсотками бруду, який йде з екранів, є чиста вода.

В більшості це позитивні відгуки. Але після останньої програми з участю Рустама Фатулаєва, де він розповідав про свою нелегку долю, про своє навернення до Бога, про працю, яку він виконує в реабілітаційному центрі, серед відгуків був один дивний дзвінок. Жінка каже: «До нас з сіл приїжджають наші родичі, і ми кожної неділі дивимось вашу передачу. Але ця передача нам не сподобалась, бо ви показали трохи спотворену дію Бога. Чи ви були останнім часом в лікарнях і чи ви бачили, скільки праведних людей там лежить, моляться до Господа — і Бог їх не чує? Вони так і відходять від Бога, помирають в лікарнях. А тут, якогось останнього наркомана, покидька, Бог спас, і він тепер нормально живе. І де ж тут Божа милість і справедливість? І ви показуєте це тисячам людей!» І доводиться пояснювати, що навіть такі

люди потребують спасіння. І під кінець бесіди вона все-таки погодилась з цим і сказала: «Можливо, ви праві». Тому потрібно показувати, іноді доводити, іноді захищати біблійну позицію.

Але ми намагаємось прислухатися до людських порад, до критики, щоб задовольнити якомога більше духовних потреб людей через ті засоби, які нам доступні. Ми хочемо, щоб Блага Вістка ширилась не лише в нас, на Прикарпатті, а й в інших місцях. І тому ми готові співпрацювати з працівниками інших областей, хочемо поділитися з ними тими можливостями, які ми маємо.

Людмила Бендус:

— До навернення до Бога я працювала в світських засобах масової інформації. Я знаю, як робиться газета. Я досі дивуюся, коли дивлюсь, скільки зроблено за день. Наш колектив у кілька разів менший. Ми усвідомлюємо, що ми Господні раби і маємо робити те, що

потрібно. Тому ми з радістю виконуємо Його роботу, хоча нам часто доводиться жертвувати своїм часом, сім'ями. В кожного з нас є великі сім'ї, свої проблеми, але ми дякуємо Богові, що в наших сім'ях ми бачимо повне взаєморозуміння, підтримку, і ми охоче жертвуємо все, що маємо, для Господа. Іноді скептики закидають нам: «Де плоди вашої роботи?» Можливо, ми не можемо вести такої статистики, бо нас читають дуже багато людей як у нас, в Україні, так і за її межами. І тому таким скептикам ми можемо відповісти, що Господь сказав, що буде проповідана Євангелія всім народам — і тоді прийде кінець. Ніде не написано, що кожна людина, яка почує Благу Звістку, відразу покається. Одним ця звістка звучить на спасіння, іншим на свідчення. І ми дуже вдячні Богові за те, що Він дозволив нам бути учасниками цього процесу. І коли б ми всі знали, що нам доведеться робити, то скоріше всього, ніхто з нас не взявся б за цю роботу. Ми б говорили, що це неможливо таке зробити, для цього потрібно більше людей, фінансів, засобів. Але сьогодні ми бачимо, як Бог чудово нас благословляє в цій справі, й ми готові робити це доти, доки Він нам дозволить.

— Наскільки на вашу працю впливає особливість вашого регіону, мається на увазі великий вплив греко-католиків, гірська місцевість?

ЧАСОПИС В СЕУКРАЇНСЬКОГО СОЮЗУ ЦЕРКОВ ХРИСТИАН ВІРИ ЄВАНГЕЛЬСЬКОЇ

За ЄВАНГЕЛЬСЬКУ ВІРУ

«Жінки живуть згідно з Христовою Євангелією... борються однодушно за віру євангельську» (Дан. 1:27)

РЕСТРАЦІЙНЕ СВИДЦТВО № КВ 9264 від 15 ЖОВТНЯ 2004 РОКУ

№112 (15), ГРУДЕНЬ 2008 РОКУ

Скарби Душі

Михайло Паночко

Дивно створена людина! Є в ній щось загадкове, непередаване і ціле. Один тільки сонглад на бранню бурю нашого тіла максимал зриває. «Я дивно улюблений...» — захоплено промовив Даниїл, цар вавилонського царства. Пророк Гасарія передумав оспівати в людській душі. Фізичну і людську людину у людини від природи — фізичну і людську людину у людини від природи — фізичну і людську людину у людини від природи — фізичну і людську людину у людини від природи...

Михайло Паночко, член церковного управління, який працює в центрі реабілітації наркозалежних осіб у місті Івано-Франківськ.

Мені дана всяка влада на небі і на землі (Мт. 28:18). Чудова звістка для нас. Все, що ми робили, ми робили в Христі Ісусі. Найбільшу вірність може мати тільки Христова церква.

Олег Карп'юк:

— Звичайно, це було відчутно, коли ми більш активно розпочинали свою діяльність. Коли ми робимо передачі, то робимо опитування з того чи іншого приводу, щоб почути думку пересічних людей: беремо камеру, йдемо в місто і запитуємо людей, що вони думають, чи це стосується християнства, чи якоїсь соціальної

проблеми. І бачимо, що, на превеликий жаль, переважна більшість людей не орієнтується в тому, що говорить Писання, як знайти вихід з тієї чи іншої ситуації, дивлячись через призму Слова Божого. Ці програми дивиться наша влада, представники католицької і православної церков і запитують, чому народ не обізнаний в таких елементарних питаннях? Тому наші програми змушують людей зупинитись і подумати, щоб це була не просто традиційна релігія, а щоб саме через Боже Слово зароджувалась жива віра в серцях людських. І ми переконані, що посіяне слово проросте і дасть рясний плід, можливо, ми не побачимо, можливо, це буде вже після нас.

— **Глядач бачить на екрані ваші обличчя. Чи буває так, що вас хтось на вулиці впізнає і хоче з вами поговорити. І які наслідки таких розмов?**

Людмила Бендус:

— Особисто для мене значущим був один факт, коли я зайшла до звичайного магази-

ну купити молока. Підійшла моя черга — продавець почала кричати: «Марійко, Марійко, ходи сюди». А коли прибігла Марійка, каже: «Дивися, це журналістка, я вчора бачила її в програмі». Ця програма була присвячена абортам, і вона розказала, з яким захопленням її родина дивилась передачу, навіть її дочка-підліток зателефонувала подрузі, щоб і вона дивилась. А потім мене вразили слова цієї продавщиці: «Я казала своїй доньці: «Дивися, дивися, ця жінка правду каже, в неї самої четверо дітей». Тоді я зрозуміла, яке велике значення має наше повсякденне життя.

Ми розуміємо, що наша праця ще більше нас до цього зобов'язує, бо ми стали більш на видноті і ще більше маємо відповідати тому, про що ми говоримо і пишемо.

Минулого тижня у нас захворів синочок. Ми викликали лікаря. Мене не було вдома, і коли я повернулась, то чоловік розповів, що ця лікарка прийшла і каже: «Я ніколи не цікавилась релігією, але коли побачила у віруючій передачі вашу Люду, то тепер кожного разу дивлюсь цю передачу і вона мені дуже подобається». Мені трохи аж страшно стало, бо я подумала, яка величезна відповідальність лежить на всіх нас. І думаєш: «Боже, помози нам завжди світити Твоім світлом, щоб не зганьбити Твого Імені».

Олег Карп'юк:

— Два роки назад я поміняв місце проживання. І поки ми робили ремонт, то познайомилися зі своїми сусідами. Виявилось, що всі вони слухають нашу радіопередачу і дивляться телепрограму. І вони

просто заявили: «Ми бачимо, як ви гарно говорите, а тепер побачимо, чи ви справді самі так живете». Вони просто поставили нас в такі рамки, що мимоволі, хоч чи не хоч, а мусиш жити так, як говориш.

Але я цілком спокійний за наших працівників, бо в нас навіть в думках немає такого, щоб присвоїти собі якусь славу. Коли я був одного разу в Штатах і розповідав у церквах про Господню працю, то один брат запитав: «А чому ти не скажеш, що це ти робиш, ти ж там багато праці вкладаєш?» Але я відповів: «Яка різниця, хто це робить, ми робимо разом і не для того, щоб отримати якусь похвалу від людей, а для того, щоб ширилася Євангелія. Ми, як глина, як інструмент в руках Господа — і нам приємно це усвідомлювати».

— **Ви сказали, що на початку не усвідомлювали, наскільки великим буде обсяг вашої роботи, не мали чітких планів. А зараз ви маєте якісь плани на майбутнє, план, в якому намічено щось зробити через рік, через два?**

Олег Карп'юк:

— Зараз ми молимося, щоб те, що нам дав Господь, зберегти, щоб не занедбати досягнутого. Сьогодні вже вийшло понад 300 радіопрограм, близько сотні телепрограм. Не так просто їх зробити, бо це годинні щотижневі програми в неділю, а в понеділок їх повторення. Як ми плануємо свій робочий час? Кожного разу всі працівники збираються о 9 годині ранку, читаємо уривок з Біблії, беремо активну участь в його обговоренні, потім молимося. Маємо 30-хвилинне спілкування, яке захоплює всіх. Ми дякуємо Богові, просимо, щоб збільшився тираж газет, — і він збільшується, молимося, щоб Бог дав фінанси, — і Він дає, молимося, щоб розширилась наша праця, — і ми маємо студію і бачимо перспективу її розширення. Ми бачимо реальну співпрацю з Богом і це нас радує.

— І вже традиційне: ваші побажання читачам журналу і служителям, які несуть ту чи іншу працю.

Олег Карп'юк:

— Хочеться, щоб читачі мали хорошу духовну поживу. І працівники, які трудяться над цим, повинні робити все, як для Господа. На жаль, доводиться не раз спостерігати за якоюсь духовною працею, чи це проповідь, чи щось інше, які не зовсім якісні, до яких мало докладалось старань і зусиль. Хотілось би, щоб все робилось як для Господа, щоб ми не стягували на себе прокляття чи якісь нехороші відгуки, а навпаки, щоб ця праця була на високому рівні, щоб вона приносила результат. Ми працюємо не для того, щоб випустити якийсь продукт, а для того, щоб він був для когось корисною духовною поживою. Оскільки ваш журнал читає багато віруючих людей, то ми хочемо попросити їх про тіснішу співпрацю. Ми хочемо з радістю поділитися з вами тим, що вже надбали. Ми можемо допомогти вам записати радіопередачі. Ми хочемо, щоб у наших телепередачах брали участь цікаві співбесідники. Подавайте до наших часописів цікаву інформацію, статті.

Людмила Бендус:

— На жаль, наших християн задовольняє рівень посередності. Слово Боже закликає нас до постійного зростання. Ісус Христос казав, щоб ми були досконалими, як і Отець наш Небесний. Я розумію, що такої досконалості досягти неможливо. Але цю настанову я розумію як спонуку до постійного зростання, вдосконалення, постійного руху вперед. І це стосується абсолютно всіх напрямків християнського життя і служіння. І я хочу звернути увагу всіх християн і служителів на цю настанову Ісуса. Не зупинятись на досягнутому, не задовольнятися посередністю. Мені особливо болить, коли я бачу світські газети високого рівня, а християнська преса, якої в Україні вже не бракує, виглядає бідненько, майже на дилетантському рівні. І це дуже болить. Я вірю, що серед християн є багато людей, які можуть робити цю роботу добре. Треба молитися за них, потрібно навчати віруючих людей не задовольнятися мінімумом. Тому що наш Отець є Творцем всього і в Нього є все для того, щоб виконувати Його завдання на найвищому, досконалості рівні.

БОГ МАЄ КЛЮЧИ ДО КОЖНОЇ ПРОБЛЕМИ
Невиліковні хвороби?
Депресія? Самотність?

5 томів книги „Ключі”
це 96 життєвих
проблем та їх
вирішення у світлі
Слова Божого.

Вартість одного тому
книги "Ключі - 15 грн.
(без вартості пересилки).

При замовленні цілого комплекту з п'яти
томів - у подарунок книга "Персида"!

Ці книги та іншу християнську літературу ви
можете замовити за адресою: 79008, м. Львів,
а/с 890, чи телефоном: 8-(0322)-76-95-97.
Безкоштовно надсилаємо каталог!

Господь торкнувся до нас через дочку

Біблія багата прикладами, коли діти ставали ще в юному віці служителями Божими. Через свідчення маленької дівчинки-рабині відомий воєначальник Нааман отримав зцілення, через Самуїла Бог говорив до старого священика Ілія, безіменний хлопчина віддав Ісусові кілька хлібців та рибок, якими Спаситель нагодував кілька тисяч людей... І в наш час є багато прикладів, коли діти приводили до спасіння дорослих людей. І підтвердженням цього є розповідь Олега КАРП'ЮКА про його дорогу до Бога.

Багато хто починає своє свідчення словами: «Я народився в атеїстичній сім'ї...» Я ж народився в сім'ї віруючій, принаймні, я так розумів, в нас ніколи не говорили, що Бога нема, чи що Йому не потрібно молитися. З самого малечку, я пригадую, ми молилися, вранці і ввечері. Коли я став старшим, в шкільному віці це, звичайно, відійшло на задній план. Але в ранньому дитинстві я не лягав спати, не помолившись.

Я народився в Карагоді в сім'ї не просто греко-католиків, а в сім'ї репресованих. І моя віра переплелася з національними питаннями, з болем за втрачену батьківщину. Час від часу на великі свята ми ходили в церкву, особливих гріхів я не робив. Знаючи, що все-таки Господь на небі є і доведеться перед Ним колись відповідати, я іноді ходив сповідатись, а маленькі гріхи, які чинить весь світ, я не вважав чимось страшним. Розмова зі священиком моє життя не змінювала, зі сповіді я виходив таким, яким туди і заходив. Але коли в Україну прийшла свобода, це був 1991 рік, і якимось я зі своєю меншою дочкою прогулювався в скверу,

приїхав перший ешелон зі Львова з національними прапорами, зі співами, і коли цей величезний натовп людей ринув вулицями Франківська, моє серце защеміло. Було радісно, що прийшла свобода, справжня, за яку молились, про яку мріяли. І було радісно, що разом із політичною свободою прийшла і релігійна, бо наша греко-католицька церква теж була переслідувана, була в підпіллі. В перші роки свободи я був активним учасником всіх тих подій, не лише національних, а й релігійних. Пригадую, як ми з батьками, рідними, друзями відстоювали права греко-католицької церкви. Пригадую, як в лютий мороз відвойовували нашу маленьку дерев'яну церкву. Звичайно, там не було ніяких рукопашних боїв. Але ми там молилися, відправлялись служби на вулиці, тому що в приміщення не впускали. Пригадую: мороз, а ми стаємо на коліна і молимося

там кілька годин, і нам здавалось, що ми робимо якийсь подвиг в ім'я Господа і тим самим собі заслуговуємо якусь нагороду, якісь бали в Господа.

Час минав, я кожної неділі відвідував греко-католицький храм. Я вибрав собі найкоротшу службу, деє 45 хвилин, і ходив туди відбутися і отримати галочку деє там в небесній канцелярії, а потім займався своїми справами надалі. Часто, коли доводиться слухати чи читати свідчення про те, як Господь спасав людей від якоїсь проблеми (навіть є приказка така: «Як тривога, то до Бога»), я дякую Богові, що в нас ніякої тривоги не було, я прийшов до Бога без жодної проблеми. В мене була гарна сім'я, я мав хорошу роботу, ми з дружиною мали освіту, була хороша перспектива в роботі. Здається, нормальна сім'я, що ще хотіти? Але дивні Господні дороги.

Моя дружина стала ревною

прихожанкою, багато молилась, виконувала всі постанови, мала багато знайомих священників, одне слово, мала гарну перспективу в церкві. Ми хотіли, щоб наша маленька донечка з раннього дитинства засвоювала основи Божого слова. В греко-католицьких церквах таких закладів не було. І одна прихожанка сказала, що тут, на «Мазлях», в костелі збираються євангелісти, і в них при церкві діє недільна школа. Дружина запитала в мене дозволу, я дозволив. Вона прийшла туди і привела дівчинку. Вчителі з задоволенням її взяли. З того часу кожної неділі впродовж року дружина йшла спочатку зі мною на службу, а потім на заняття з дочкою. Вчителі були дуже здивовані. Вони ретельно готувалися до занять, бо думали, що ж то за жінка така, можливо, якась перевірка... А вона просто приходила і разом з дітками слухала. Одного разу прийшла на молодіжне служіння. Молодь сіла на сцені, і вона до них підсіла, співає з ними. Дружина приходила додому і все мені розповідала. Я просто слухав, в одне вухо впускав, другим випускав і казав, що ніколи своїй вірі не зраджу, що в нас є своя віра... Одного разу ми проходи повз молитовний будинок, там стояли рихтування, проводились реставраційні роботи, і дружина каже: «Зайдімо і гляньмо, як там, бо там тепер збираються баптисти».

Коли люди живуть не за принципами Євангелії, то всяке стається в сім'ї. В нас не було якихось сутічок, чи проблем. Але, як і в кожній сім'ї, бувають такі періоди, що трохи чоловік нагрішить, трохи жінка — і настає мовчання. І

одного разу в нас таке сталося. Думаю: «Як то навести мости, щоб все було добре». Вранці вона, як завжди, повела дочку до церкви, а ми з сином мали іти до кафедрального собору. Але щоб догодити дружині і щоб отримати знову її прихильність, я вирішив піти за нею. В домі молитви було небагато людей, трошки більше сотні. Я собі так позаду сів і почав слухати. І кожне слово з проповіді западало мені в серце. Мені здавалось, що кожне слово, яке говориться, — це до мого серця. Я не знав Євангелії, я був просто релігійним чоловіком і навіть добре не знав батьківської віри. Але коли я почув проповідь Євангелії, то зробив для себе такий висновок: що це те, що потрібно мені. І я вирішив, що це те, де я лишусь і чому присвячу все своє життя. Але не сьогодні. Я зі всім був згідний. Трохи не подобалась голосна молитва, потім трошки звук.

Ми прийшли додому, примирилися з дружиною, я розповів їй про свій висновок. Я відкрив Євангелію, і буквально за один вечір прочитав її, прокоментував. Я дочитав до третього розділу Об'явлення, в якому йдеться про Лаодикійську церкву, де Христос говорить, що зміряв духовну температуру: ти ані гарячий, ані холодний, ти літеплий. І далі жахлива перспектива: «через твій стан Я випльну тебе». І я, вимірявши свою духовну температуру, виявив, що вона саме така. Ці слова найбільш вплинули на мене. Мені потрібно було купити «мазі», щоб побачити Божу правду, хоча за це не потрібно було платити ніяких коштів, бо Господь дає все безкоштовно зі Своєї милості і благодаті. Я дивуюсь тим людям, які чита-

ють Новий Заповіт і не розуміють. Мені здається, там все зрозуміло, більшою мірою зрозуміло і вказаний правильний шлях спасіння.

Тими днями моя дружина молилася в церкві з одним братом і отримала хрещення Духом Святим. Я, почувши про це, наступного дня пішов до того брата і сказав, що теж так хочу. Я був настільки в цьому переконаний, що коли ми молилися, то Бог хрестив мене Святим Духом. Я вирішив, що потихеньку владнаю деякі справи на роботі, вирішимо все вдома — і я прийду до Господа чистим. Але тільки я про це подумав, як наш пастор сказав: «Якщо ви думаєте самому очиститись і прийти до Бога праведним, то нічого не вийде. Господь праведників не кличе». І це вже була остання крапля — ми вийшли з дружиною і маленькою донечкою і покаялись. Це було в 1993 році. Буквально через тиждень ми прийняли водне хрещення. Хоча тепер ми 2-3 місяці готуємо до цього бажаних, але мені здається, це просто так співпало. Коли б мені дали якийсь час, то я б не витримав так довго, я був готовий вже, тієї миті, того дня, але думав, що ще тиждень можна потерпіти.

Ми прийняли хрещення — і Господь потихеньку почав використовувати нас. Через нашу найменшу донечку до Господа прийшли ми, наші батьки, фактично, вся наша родина служить Богові. І тому недільні школи дуже важливі, дуже потрібні. І моє свідчення лише одне серед безлічі, коли Господь через дитину спасає багатьох людей. Господь торкнувся нас через дитинку і спас нас, здавалось б, таких праведних, звичайних людей.

Якщо Ви хочете поповнити знання Біблії, почути відповіді на запитання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіoproграму Леоніда Якобчука «Відвертість», яка виходить в ефір щоп'ятниці о 21.15 на першій програмі Українського радіо.

Харківська область

Наш кореспондент Геннадій АНДРОСОВ нещодавно мав можливість відвідати церкву м. Харкова, де зустрівся з керівництвом області, зокрема зі старшим пресвітером Харківщини Сергієм ЦИГАНКОВИМ. Особливо цікавими були зустрічі зі старожилами церкви, які розповіли чимало цікавого зі свого життя. Саме з таких розповідей і пишеться історія Христової Церкви.

В роки атеїзму Слобожанщина дуже потерпала від масових гонінь віруючих. Особливо постраждали п'ятидесятники. КДБ категорично забороняв проводити відкриті зібрання. Перший молитовний будиночок в обласному центрі (оформлений на приватну особу) з'явився у 1968 році на вулиці Карпатській. До цього збиралися таємно по хатах, в лісі та інших безлюдних місцях. А з 1973 року почали збиратися в новому домі молитви, що на вулиці Скобелівській, №2, де служіння відбуваються й донині вже в офіційно зареєстрованій церкві під назвою «Джерело життя». Баптистське братство мало значно більшу свободу для проведення зібрань. Відомий проповідник Іван Зінчик улітку 1969 року відвідав Харків і у своїх спогадах зауважив, що баптистська церква нараховувала на той час понад 3 тисячі членів. Він пише: «Найбільше вразила мене велика кількість віруючих. Я б цього не повірив, коли б не пересвідчився особисто».

Першим пресвітером церкви ХВС «Джерело життя» (протягом 20 років) був Назар Павлович Решиковець, який нині проживає в Москві і несе єпископське служіння. А ще раніше віруючих з Харкова відвідував брат Григорій Полікарпович зі Слов'янська Донецької області, проводив вод-

ні хрещення, причастя. Його називали «брат Ромашка». Членом церкви був Григорій Зінченко, який відомий через свою автобіографічну книгу «Побег из Бухенвальда». Тепер він проживає в США і підтримує тісні контакти з християнами рідної церкви.

На сьогодні в самому Харкові 9 церков нашого братства. Церква «Джерело життя» утворилася першою і в ній найбільше членів — більше 400, три пастори, одинадцять дияконів. Варто зазначити, що за останні 20 років більше 300 членів церкви емігрувало в США.

В області є 43 (порівняно невеликі) зареєстровані церкви ХВС, які, в свою чергу, нараховують близько тисячі членів. Новообраний обласний

пресвітер Сергій Циганков зауважив, що Харківщина відрізняється духовною невлаштованістю, обстановка в церквах області донині залишається непростою. Область має велику потребу в місіонерах. Є декілька населених пунктів, де відбуваються зібрання, є віруючі, але немає служителів. Наприклад, церква у Валках (де збирається майже 40 членів) готова прийняти місіонера, надавши йому окреме житло. Можливо, настав час спрямувати погляди місіонерів і на крайній схід України — Слобожанщину?

У зв'язку з відсутністю євангелізаційних груп і місіонерів, кожна з дев'яти церков Харкова має свій регіон в області і регулярно відвідує зібрання в різних регіонах області. Сергій Циганков разом з християнами з дев'ятох церков міста найближчим часом планує провести в самому Харкові декілька великих євангелізаційних заходів. Він шукає точки дотику з іншими церквами для спільної праці, якої попереду дуже і дуже багато.

Сергій Циганков: «Християнину, що служить Богу, ніколи не можна розслаблятися»

Я народився в 1968 році старшим у сім'ї християн віри євангельської у Харкові. Мати увірувала в юності. Батько також увірував молодим у в'язниці, де відбував термін за кілька зірваних колосків з колгоспного поля. Про Бога йому розказав Микола Михайлович Козелько, який відбував термін ув'язнення у колонії № 25 на Олексіївці, у Харкові. Мій батько звільнився з в'язниці вже віруючою людиною. Таким чином, комуністи мимоволі допомогли моєму батьку надбати спасіння.

Водне хрещення я прийняв також у юності — у 17-річному віці. Чітко пам'ятаю кілька періодів (своєрідних віх) мого духовного становлення, що і хочу відзначити в цьому свідченні. Перше свідоме рішення служити Богу я прийняв під час водного хрещення, хоч духовне хрещення пережив підлітком на молодіжному служінні.

Коли мене призвали в армію в 1986 році у Володимирську область, я йшов туди цілком відродженим християнином. Присягу я вирішив не приймати. В цій же частині раніше від мене служив християнин Олександр Бабійчук (на сьогодні старший пресвітер Херсонської області), який чудово себе зарекомендував. А я його дуже добре знав, ми часто з ним раніше спілкувалися. Тому в мене служба склалася нормально.

Але вже перед моєю демобілізацією в частину прийшов молодий сержант і став вимагати від «дембелів» занадто багато. Ми, звичайно, не підкорялися йому. Скінчилося тим, що він утік зі служби. Коли його спіймали, він чомусь написав рапорт про нестатутну поведінку саме з мого боку. Для мене це було великим шоком. Мене зняли з роботи (я працював монтажником) і почали викликати в штаб на допити. Як не дивно, це було мені на користь: я пережив сильний духовний струс, покався і по-новому обіцяв служити Богу. Ісус Христос заповідав: «Пильнуйте!» Християнину, що служить Богу, ніколи не можна розслаблятися. Бог милостивий, усе обійшлося, я благополучно повернувся з армії.

Але отут почалися інші випробування. Я застав батька при смерті (він незабаром помер). Мати лежала в одній лікарні, батько — в іншій. Я усю ніч молився і не одержав від Бога такої відповіді, як мені хотілося. Я не міг зрозуміти, чому все так відбувається. Вранці, втомлений, я ще раз узяв Біблію, неохоче погортав, вирішивши, що для мене Біблія нічого не може сказати. Я вже стільки разів читав її. Що нового вона мені може сказати, щоб вирішити мою проблему? Нічого. Сповнений смутку, я вирішив, що Бог не бачить мене. Але раптом мої очі натрапили на текст з Книги пророка Єремії, 29:11-13. Мені здалося, що я ніколи раніше не читав цього тексту: «Бо (тільки) Я знаю ті думки, які думаю про вас, — го-

ворить Господь, — думки спокую, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію. І ви кликатимете до Мене, і підете, і будете молитися Мені, а Я буду прислуховуватися до вас. І будете шукати Мене, і знайдете, коли шукатимете Мене всім своїм серцем».

Поки я читав ці вірші, щось надзвичайне відбулося в моєму серці, я пережив величезну Божу благодать. Таку сильну Божу присутність я відчув уперше. З того часу я маю впевненість, що мої молитви Бог чує.

Свою працю в церкві я почав з відвідування німецьких членів церкви, був відповідальним за відвідування хворих. Коли я повернувся з армії в 1988 році, почався сильний євангелізаційний рух. Ми безперешкодно виходили на вулиці, на площі, у парки Харкова.

У 1991 році я одружився. Маю прекрасну дружину Аллу і чотирьох дітей. У 1995 році мене рукопоклали на служіння молодіжного пастора. У 1998 році я став заступником обласного пресвітера. У 2002 році мене обрали старшим пресвітером церкви «Джерело життя». А у 2005 році доручили служіння обласного пресвітера Церков ХВС Харківщини.

“Я доручив свій шлях і долю в руки Господні”

Бувають зустрічі з людьми, враження від яких залишається на все життя. Саме таке незабутнє враження залишилося в мене після зустрічі з братом Михайлом Івановичем ВОДОЛАЖЕСЬКИМ під час моїх відвідин церкви м. Харкова. Народжений за три роки до більшовицької революції, у 14-літньому віці прийняв святе водне хрещення по вірі. Шлях незрадливого слідування за Христом довжиною у 78 років (сьогодні йому 92)... Уже цей факт змушує схилити в повазі голову перед цим патріархом віри. Він і сьогодні регулярно відвідує богослужіння церкви, надихає молодь трудитися для Господа. Отже, йому слово.

Микола Синюк

У нашій сім'ї було десятеро дітей, я був середнім. Мої батьки були віруючими. Ми жили в Харківській області, у селі Хотімля Вовчанського району. Тоді там було 250 членів баптистської церкви. Я тоді не знав, що є інші церкви. З п'ятидесятниками я познайомився тільки в таборі на Колимі. Саме в той час, коли я прийняв водне хрещення в 14-річному віці, почалася колективізація і гоніння на християн. На жаль, усе наше зібрання розбіглося. А нашу всю сім'ю вигнали з хати і наказали в селі, щоб ніхто нас не приймав. Але знайшлися люди, що прийняли нас. Я тоді зі старшим братом подався в Харків шукати роботу. Став працювати бондарем. В нас не було ні паспортів, ні приписки — нічого. Коли почалася паспортизація, ми вважалися ворогами народу, відкинутими суспільством, залишеними вмирати, тому документи видавати нам було «не положено».

Згодом мене забрали в армію. Я відразу сказав, що віру-

ючий. Мене політвідділ цілий рік «перевиховував», викликаючи на допити. Але Бог давав мені мудрості відповідати, навіть використовуючи тексти з комуністичних агітаційних плакатів, на одному з яких було згадано про Юду. Я казав, що не хочу стати Юдою щодо Христа і віруючих.

Одного разу в мене знайшли надрукований вірш євангельського змісту, подарований сестрою по вірі. Через цей листочок мене звинуватили в антидержавній пропаганді і засудили до восьми років таборів Колими. Потім я зрозумів, що КДБ заздалегідь планував мене заарештувати. П'яний слідчий цілу ніч вимагав, щоб я зізнався, хто мене завербував.

Цілу зиму я пробув у камері попереднього ув'язнення, а навесні мене відправили етапом на Колиму. Я доручив свій шлях і долю в руки Господні, тому внутрішньо був спокійним, незважаючи на дедалі більші труднощі у своєму житті. Спочатку привезли нас

у Владивосток у пересильний табір, де було тисяч 25 ув'язнених. Там я знайшов старших братів по вірі. Пам'ятаю, один з них був незрячим, я водив його під руку. Через цього брата одержав чимале духовне підкріплення перед далекою дорогою в Магадан. Посадили нас на баржу. Я сидів на верхній палубі, дивився на море і раптом внутрішньо заспівав псалом: «По равнині океана мы домой, друзья, плывем!» Потім, коли нас пересадили на пароплав, я подумав: «Який дім?! Що мене чекає попереду?»

Я потрапив у Ягодинський район, табір Туманний, де була копальня з видобутку золота (це 500 км від моря). Я мусив кайлом дробити верхню породу, очищаючи жилу для видобутку золота. Було настільки важко, що одного разу я заволав до Господа: «Забери мене звідси!». А старожили говорили, що ми, новоприбулі, ще не випробували на собі морозів: от коли морози вдарять, то мало хто виживе.

Мені Бог чудесно допоміг влаштуватися в табірну ше-

вську майстерню, хоча з моєю статтею туди не приймали. Таким чином, я був збережений від вірної смерті. Я працював шевцем весь термін. Скінчилася війна і саме закінчився мій термін. Але додому мене не пустили. Потрібні були робочі руки. Я тоді вже працював шевцем у промкомбінаті в селищі Ягідний. Нам запропонували викликати свої сім'ї і залишатися жити вільно поки що в селищі до особливого розпорядження. Я також викликав сестру Параску, що мені писала й обіцяла чекати на мене хоч і десять років. Я їй давав повну волю, але вона приїхала до мене в 1947 р. Ми з нею розписалися і жили чотири роки. У нас народилося двоє донечок. Від роботи мені дали житло. Я займав половину дому, а іншу займав один комуніст. А в моїй половині ми часто проводили християнські зібрання.

Коли дружина була вагітна третьою дитиною, я в області довідався, що ми можемо вже їхати додому. Але нам виїхати не судилося. Перед самим від'їздом мене знову заарештували — «воронок» забрав о другій годині ночі. Мій сусід написав донос, і на мене (і ще одного брата) відкрили нову справу. Нам дали по 10 років таборів суворого режиму. Мене відразу спеціально кинули в «кам'яний мішок», щоб психологічно на мене вплинути. Там тримали смертників. Але Бог допомагав мені, я все сприйняв спокійно, як від Господа. Поклав під голову черевки і шапку, ноги догори (тому що не було можливості їх розпрямити) і міцно проспав до ранку. Ще за чотири місяці до мого арешту мені Бог ясно через Слово Боже відкрив, що мене чекають нові страждання.

Мене відправили в шахту,

де добували вугілля. Але я вугілля не добував. Мене, як шевця, залишили в таборі Мянунжа. От там я вперше зустрівся з братами-п'ятидесятниками і пережив духовне хрещення. Я відсидів у таборі тільки чотири роки. Помер Сталін, і нам дали амністію. Ще рік я з дружиною прожив на Колимі. Їй, звичайно, самій з дітьми, було набагато тяжче, ніж мені. Ми продали житло і повернулися в Україну, у Харків, тим же маршрутом, яким я їхав на Магадан 21 рік тому. Ще встиг поховати стареньких батьків.

Сьогодні, коли оглядаюся на пройдений шлях, моє серце радіє, що я увірував в Ісуса Христа, Він мене знайшов, поставив на істинний шлях і веде до цього дня. Я маю радість і любов, якої ніхто не зміг у мене відняти за всі роки випробувань.

Милість Божа наді мною завжди!

Іоанна Семенівна КАРАШЕЛЬ народилася в Ізмаїлі Одеської області у 1931 році. За національністю румунка. Вчилася в румунській школі. Вона багато років член Церкви ХВС «Джерело життя» міста Харкова.

У 12-річному віці я увірувала в живого Бога. Це було справжнє чудо. Я йшла з подругою на річку і почула голос, який мені сказав, щоб я йшла і покалася. Я оглянулася навколо і нікого не побачила. Коли ж підняла голову вгору, то побачила сяйво і знову почула голос, що велів мені покаятися, що я й, не гаючись, зробила. Тоді збиратися віруючим було дуже небезпечно. Міліціонери ходили по п'ятах, але все одно віруючі збиралися на молитви. На жаль, мої батьки, хоч і були віруючими, але через сильні гоніння відпали від віри, а в 1947 році померли від голоду. Я також сильно хворіла через недоїдання, мене відвезли в Чернівецьку лікарню, де я про-

лежала цілий рік, але Господь мене зцілив. Лікарі сказали мені, що я вже здорова і повинна залишити лікарню. Одна жінка, лікар-професор, узяла мене до себе гувернанткою. Я в них жила десять років і в цьому теж бачу милість Божу. Я таємно ходила на зібрання віруючих, але все одно працівники КДБ довідалися про це і викликали мене на допит. Бог дав мені мудрості відповідати тільки про себе. Слідчий мені погрожував, приставав до мене пістолет і повів на розстріл. Я зробила десять кроків уперед, подумки готуючись прийняти смерть, але раптом побачила видіння, як перші християни віддавали

життя за Христа. Ця картина була дуже зворушливою: я бачила їхню кров, що текла струмком, але радість відображалася в їхніх сяючих очах. Я дивилася і хотіла теж умерти,

щоб бути з моїм Христом. Але слідчий чомусь не вистрілив, а наказав мені йти назад. Знову продовжив допит, але я нічого йому не сказала про інших віруючих, тоді він схопив мене за комір, виволік у коридор і сильно жбурнув униз по залізних сходах. Але ангел Божий зберіг мене, я навіть не поранилася.

Я була вражена Божим милосердям до мене і дала обітницю Господові служити Йому, залишаючись безшлюбною.

Потім сім'я професора переїхала в Харків, взяли туди і мене. Але Харківський КДБ незабаром дав наказ моїй господарці протягом доби викинути мене на вулицю. Вона змушена була це зробити, сказавши, що мене чекає смерть під парканом, тому що час був важким і голодним. Вона мені не дала ні грошей, ні хліба. Я їй відповіла, що, нехай я вмру під парканом, але помру з Богом.

Я йшла по вулиці, сподіваючись, що Господь допоможе мені і не залишить умирати під парканом. Раптом до мене підійшла жінка і запитала: «Роботу шукаєте?» Я сказала, що так. Тоді вона мене направила в Газпром і сказала, в які двері стукати. Я дотепер упевнена, що це Бог послав до мене Свого ангела. Мене прийняли посудомийкою в їдальню. Директор їдальні жалів мене і незабаром послав учитися на кухаря. Я здала іспити, через декілька місяців стала працювати кухарем. Потім цей директор послав мене вчитися в харчовий технікум. Я одержала диплом і стала працювати завідувачкою виробництвом їдальні в школі, де було біля трьох тисяч учнів. Хто, як не Бог, міг так прихилити до мене серце цього директора?! Багато хто дивувався, чому це він саме до мене ставиться так доброзичливо. Незабаром я одержала однокімнатну кооперативну квартиру, де постійно проводились зібрання. Ми

не могли сидіти, тільки стояли — так було тісно.

Мене постійно перевіряв КДБ і все-таки мене звільнили з роботи. Хотіли і квартиру забрати, але Бог не допустив. Я вирішила йти шукати нову роботу, але в ту ж ніч мені приснилося, начебто мені сам Хрущов дав довідку з державною печаткою і сказав, що мене ніхто не має права звільнити. Я зрозуміла, що все в руках усомогутнього Бога, Він рухає невидимі важелі, і що навіть безбожні керівники зроблять так, як поведить Господь.

Вранці я ще розмірковувала над сном, коли до мене прийшла Варя, яку надіслав директор, щоб я терміново йшла на стару роботу. Вони заплуталися у виробництві, не могли звести кінці з кінцями. Начебто не було грамотних людей, щоб розплутати?

Я стала працювати, як і раніше. Я не боялася, продовжувала служити Богу. Ми збиралися по лісах, навіть за 50 км від Харкова, на старому цвинтарі. Ми просили владу, щоб дали нам можливість проводити своє зібрання, але нам не дозволили, а братів-прохачів (шість чоловік) посадили у в'язницю. У мене вже не могли збиратися на загальне зібрання, тому що нас стало багато і ми не вміщалися в однокімнатну квартиру. У мене проводили тільки розбір Слова і співанку.

Коли я вийшла на пенсію, хоча мене не хотіли відпустити, то пішла жити в дім молитви, щоб безпосередньо служити Богу і Церкві. Я вирішила: стільки років тру-

дилася для світських людей, хочу тепер служити християнам.

Я так і залишилася безшлюбною, хоч мені багато разів брати пропонували заміж. З Богом мені завжди було добре. Усе життя тішилася тим, що Бог не тільки на небесах, а й у моєму серці.

І от тепер Бог знову виявив мені милість, я живу в домі пресвітера Сергія Циганкова. Мені тут добре. Він тепер робить ремонт, щоб я мала окрему кімнату для проживання. Регулярно возить мене на зібрання в церкву. Його родина дуже близька для мене. Я все життя намагалася жити для блага ближніх і тепер бачу: коли мені стало важко фізично, ближні піклуються про мене. І хоча я не маю свого житла, але вже хоч сьогодні готова до зустрічі з Господом. Я знаю, що Він для мене приготував небесну оселю, де я буду жити вічно з моїм Господом.

Служитель з Горлівки, якого всі звали брат Ромашка (в центрі), приїжджав у Харків звершати хліболамання та хресчення, справа стоїть — сестра Яна.

Вечеря Господня

Нещодавно мала розмову зі свідками Єгови. Вони мені сказали, що у Діях апостолів (20:7 та 2:42), де згадується про те, що учні Христа збиралися на ламання хліба, дослівний переклад означає, що вони збиралися просто поїсти. Тим самим вони доводили, що спомин смерті Христа повинен відбуватися лише один раз на рік, як це прийнято в них, і що апостоли збиралися не для спомину смерті Ісуса, а просто, щоб поїсти в колі друзів.

Поясніть, як мовою оригіналу звучать ці слова?

З листа в редакцію.

Перш за все, відповімо на саме запитання: мовою оригіналу ці слова звучать так, як вони перекладені в українській, російській Бібліях та в сотнях інших перекладів. Те, що в перекладі Біблії, який здійснила організація Свідків Єгови, ці уривки звучать по іншому, нічого дивного немає: переклад був здійснений саме під їхнє вчення. Мимоволі виникає запитання: чому протягом багатьох століть тисячі перекладачів перекладали Новий Заповіт неправильно і всі однаково помилялися, і тільки в кінці двадцятого століття дослідники-перекладачі (серед яких, до речі, немає фахових спеціалістів) раптом зрозуміли справжню суть оригіналу? Так що стосовно загальноприйнятих перекладів, в тому числі й українського, немає чого сумніватися.

А тепер щодо самої суті Вашої дискусії зі свідками Єгови. Досліджуючи служіння першоапостольської церкви, зауважимо, що воно суттєво відрізнялося від сучасного. Перші християни (а в переважній більшості вони були євреями) не вважали себе послідовниками нової віри, а залишалися євреями як в національному, так і в релігійному сенсі. Вони так само відвідували синагоги та храм, де проповідувалося Слово Боже, виконували основні вимоги закону Мойсеєвого, але вони відмови-

лися від тих церемоніальних законів, які прообразно, символічно вказували на Месію, тобто на Ісуса Христа, в Якому виконався Старий Заповіт. Тому центром їхнього служіння став їхній Вчитель та Месія. І головною характеристикою зібрань перших віруючих поза межами храму та синагог було те, що вони відбувалися в атмосфері великої радості, фактично, кожне служіння було святковим (див. Дії 2:42-47, 4:32-35). Ця радість яскраво проявилася в рішенні бути всім разом: продавалися маєтки, віруючі жили спільним життям, такою своєрідною комунією, де мали все спільне. Навіть харчувалися вони всі разом. І ці спільні трапези носили яскравий відтінок радості та прославлення Спасителя. Спочатку причастя (тобто виконання самої заповіді Христа, яку Він залишив учням перед Своїми стражданнями) було невід'ємною частиною щоденної трапези або спільної вечері. Крім простого прийняття їжі, була особлива молитва над хлібом та вином як згадка про смерть та воскресіння Ісуса Христа. Саме про це говорив апостол Павло у Першому посланні до коринтян, картаючи віруючих за те, що вони неправильно сходяться на спільні трапези: вони спішать перш за все наїстися, забуваючи про суть Господньої Вечері як таїнства,

як спогаду, як випробування себе, що далі й пояснює (див. 1 Кор. 11:17-34).

Але на початок II століття спільні трапези майже не проводилися. Можливо, це сталося через часті та жорстокі гоніння, можливо, мали місце внутрішньоцерковні негаразди щодо чесного та правильного розподілу їжі (Дії 6:1-6). Вже у II столітті служіння складалося з двох частин: перша — читання та пояснення Писання, друга — власне із самого причастя, коли звершувалася молитва над хлібом та вином, після чого вони передавалися членам церкви для споживання. Зрозуміло, що це лише загальна картина ранньохристиянських богослужінь, у різних місцях вони могли проводитися дещо інакше.

Характерною рисою тодішніх євхаристичних служінь було те, що на них могли бути присутні лише ті, хто прийняв святе водне хрещення і став членом церкви.

Згодом, коли Церква почала більш чітко формулювати головні положення богослужінь, у різні часи в різних місцях та в різних гілках християнства Вечеря Господня проводилася та проводиться по-різному, це стосується і її періодичності. В більшості протестантських течій історично склалося, що причастя проводиться щомісяця. Але як часто чи в якій формі це не робилося б, завжди і всюди залишається головним внутрішнім змістом Вечері Господньої, на якій кожен віруючий споживає хліб та вино як символ тіла та крові Господа, чого на жаль, немає в Свідків Єгови. Вони один раз на рік лише передають з рук в руки хліб та вино, не споживаючи його, що не відповідає тому, що заповів Господь.

Три проблеми людства

«І вийшли вони, і проповідували, щоб каюлися. І багато вигонили демонів, і оливою хворих намащували — і оздоровляли» (Мр. 6:12,13).

Це місце Слова Божого говорить про три проблеми людства: покаєння, вигнання бісів і зцілення. Євангелія — це Добра Звістка від Бога, яку повинні почути всі люди на землі. Почути про те, що Ісус прийшов у цей світ спасти грішників, почути про те, що вони грішники, але що їх любить Господь, почути про те, що є пекло, є сатана, є вічне царство і що від людини залежить, де вона буде проводити вічність.

В Євангелії від Матвія, 9:2, йдеться про хворого, якого принесли до Христа. Христос зцілив його. І не просто зцілив, а сказав йому: «Дерзай, чадо, прощаються тобі гріхи твої». На землі кожен грішник, кожна грішниця може почути ці слова, покається, і Бог тоді скаже: «Прощаються тобі гріхи». У вічності, коли людина постане перед Богом

на суд, ні за які мільйони, ні за сльози чи благання вона не почує цих слів — «прощаються тобі гріхи твої». Під час земного служіння Христа багато людей отримувало прощення гріхів. Йосипу перед народженням Ісуса було сказано про Нього: «Він спасе людей Своїх від гріхів їхніх». Отже, перша проблема твоєї душі — нерозкаяність. Ти маєш зрозуміти, що тобі покається конче необхідно. Скільки мільйонів грішників, грішниць відклали це на потім, і єдине, що сталося з ними, — вони не встигли. Хотів покається, вже так був близько до цього, вже так Дух Святий торкався серця; думав, вже вийду, покаюся — і не встиг!

Пам'ятаю одну дівчину, Марину. Вона була наркоманкою. Дух Святий торкнувся її серця — і вона залишила наркотики, Бог хрестив її Духом Святим. Марина переживала радість, щастя. Ми молилися з нею. Але через деякий час вона повернулася до наркотиків. Їй казали: «Дивися, загинеш, Бог же не вічно буде милувати». Одного разу Марина та її подруга п'яні їхали у таксі. Машина врізалася в огорожу — і дівчата загинули.

З Богом не можна жартувати. З одного боку Він — любов, а з іншого — вогонь, тому «страшно впасти в руки Бога Живого». Він посилає Ісуса Христа в жертву на Голгофу для спасіння твоєї душі. Він багато разів каже: «Покайся». Але настає мить, коли Бог каже: «Достатньо. Я дав їй час покаятись, але вона не захотіла». Тоді будуть сльози, крик, але все скінчилося.

В часи Христа було багато людей, котрі покаюлися, а ти можеш зробити це сьогодні. Ніщо так не важливо в цьому житті, як покаєння і примирення з Богом. Чи є християнське життя легкою прогулянкою? Ні, і ще раз ні. Це не легка прогулянка, але все ми долаємо «силою Того, Хто полюбив нас». Грішники, щоб потрапити в пекло, платять дорожче, ніж праведник, щоб отримати рай. Вони мучаться на землі, плюс ще у вічності. Тому я переконаю тебе, зробити вибір сьогодні.

Окрім проповідування покаєння, Ісус виганяв бісів. Проповідь покаєння і вигнання бісів в служінні Ісуса Христа були тісно пов'язані. Він в синагогах, тобто в молитовних будинках, виганяв бісів з віру-

ючих євреїв. Хто такі біси? Це духи, слуги сатани. Тож, друга проблема людей — біси. Це реальність і наших днів. В Новому Заповіті показаний конфлікт Сина Божого і царства сатанинського. І ми бачимо, як Царство Боже перемагає сатанинське царство. Зазвичай, сатана чи біси дуже мучать людину. А про Христа сказано, що Він прийшов, щоб «відпустити змучених на свободу». В Євангелії описано 14 випадків вигнання бісів: з чоловіків, з жінок, з хлопчиків, з дівчаток. Як біси входять в людину? Інколи це передається у спадок, інколи — через особисті окультні зв'язки, через ворожіння, звертання до «бабок», екстрасенсів, чародіїв. І ще одна причина — непростення. Коли ти не можеш комусь простити — це відкриті двері, для того, щоб увійшов біс.

Отож, перша проблема людини — це нерозкаяне серце. І коли ми маємо нерозкаяне серце, коли ми живемо в гріхах, це не минає для нас безслідно, тому що є духовні закони. На них можна зовсім не зважати і думати, що їх взагалі немає, але від того легше не стане. Вони є, вони незмінні, і вони діють у твоєму житті. А через нерозкаяність серця можуть увійти біси.

Пам'ятаю, якось прийшла до мене одна жінка і каже: «Можна з вами поговорити?» Я відповідаю: «Звичайно». — «Розумієте, яка ситуація: мого чоловіка приворожила чарами коханка, і він пішов до неї. Чи не могли б ви мені якось у цьому допомогти?» — Я кажу: «Допомогти можна. Найперше, що потрібно зробити, — це покаятись, віддати серце Христу, тобто служити Богу. Якщо ви віддасте своє серце Христу, то станете Його дочкою, і Він тоді буде піклуватися про вас. Але потрібно залишити гріх, почати жити християнським життям і любити Бога». Жінка була розумною, вона подумала і ска-

зала: «А чи не можна по-іншому?» Я їй відповідаю: «Коли б я вам сказав: дайте мені 50 гривень, я помолюся — і чоловік повернеться, після цього ви принесете ще 50, такий варіант підійшов би?» Вона каже: «Так, підійшов би». Я кажу: «Але Богу так не підійде». Вона встала і каже: «Ну, добре, ми з вами колись ще зустрінемось, можливо».

Бачите, яка ситуація: людина хоче користуватися силою Божою, звільнитися від диявола і разом з тим не хоче вирішити першу проблему. А вирішення першої проблеми — покаяння. Часто в церкву приходять люди і кажуть: «Ми чули, що ви молитесь...» Я відразу ж кажу: «Прийдіть на зібрання, почніть читати Євангелію, зрозумійте основні закони Божі, можливо, вам не потрібне звільнення, а просто покаяння. Як тільки володарем вашої душі стане Бог, то біси самі підуть. А якщо відразу не підуть, будемо наказувати їм, щоб пішли. Але спочатку потрібно відати серце Богу». Люди ж хочуть звільнення від бісів, але без покаяння.

Третя проблема — хвороби. Господь може вирішити й її. «А чутка про Нього пішла по всій Сирії. І водили до Нього недужих усіх, хто терпів на різні хвороби і муки, і біснуватих, і сновид, і розслаблених, — і Він їх вздоровляв. І багато людей ішло за Ним...» (Мт. 4:24).

Водночас всі ці три проблеми Ісус доручає вирішувати Своїм учням. «І Він вийшов на гору, і покликав, кого Сам хотів; вони ж приступили до Нього. І визначив Дванадцятьох, щоб із Ним перебували і щоб послати на проповідь їх, і щоб мали вони владу вздоровляти недуги вигонити демонів» (Мр. 3:13). Христос сказав учням: «Ви бачили, що Я робив. Я говорив людям про покаяння, Я виганяв бісів, Я молився про зцілення. А тепер посилаю вас, щоб ви це роби-

ли». Але тут є цікавий момент: найперше Він «визначив дванадцятьох, щоб із Ним пробували». Розумієте, якщо ми хочемо, щоб влада Духа Святого була в нашому житті, якщо ми хочемо, щоб Бог використовував нас для служіння, ми повинні бути з Ним. Ми повинні обов'язково знаходити час, щоб молитися, читати Біблію, щоб передусім Його влада була в нашому серці. Перед тим, як вийти на місію, потрібно бути з Ним. Міра смирення і праведності визначає міру віри і влади. Іноді людині, яка не перебувала з Христом, не залишила гріхи, так хочеться мати владу, так хочеться виганяти бісів, хочеться бути учасником в яскравих ділах Божих. Але так не буває. Є духовні закони. Якщо Дух Святий кличе тебе на служіння, то ти повинен перебувати з Ним. Найперше — Він повинен володарювати в твоєму серці. А ти маєш навчитися чути Його ніжний голос, жити згідно Його законів. І коли ти навчишся цього, то настане мить, про яку тут сказано: «Він покликав...» А коли Він покличе, то «дасть владу над нечистими духами», щоб їх виганяти і щоб вздоровляти «всіляку недугу та неміч всіляку». Тут не сказано, що учні зціляли будь-який недуг чи виганяли всіх бісів. Тому що в цьому житті всі ніколи не увірують. Колективно світ не покається. Багато грішників піде в пекло. Багато буде незвільнених від бісів, бо я з досвіду скажу: часто проблема людини, яка потребує звільнення, в тому, що вона не хоче лишити своїх гріхів. Вона не хоче простити, їй подобається грішити, тому її й мучать біси. Але задоволення від гріха більше, ніж ці муки. І хочеться бісів вигнати, і водночас лишити собі задоволення від гріха. А так не буває.

Чого люди найбільше всього хотіли і хочуть в цьому житті? Найперше — це зцілення тіла. Хто з вас до пока-

Нещодавно вийшло друком друге видання книги Григорія Філімончука **«Буду згадувати ласки Господні».**

Книгу можна замовити поштою за адресою:
Олег Сидяга,
а/с 229, м. Тернопіль, 46023,
тел. (0352) 23-16-34;
43-56-63,
e-mail: sidaga@ukr.net;
або придбати особисто у Тернополі (тел. 23-12-20)

яння заряджав воду біля телевізора? Хто дивився Чумака, Кашпіровського? А навіщо це робили? Щоб бути здоровими! А різноманітні бабки, молитви святим (і не зовсім святим), різні закляття. Людина, щоб бути здоровою, все віддасть. Коли починає щось боліти, то люди кажуть: «Та я будь-якому богу і бісу молитися буду, аби не боліло». Людину цікавить зцілення тіла в першу чергу.

Багато людей приходять в церкву і кажуть, що біси дуже мучать їх. І коли я починаю говорити їм, що потрібно спочатку залишити гріх і змінити спосіб життя, то внутрішньо відчуваю, що ця людина легко віддала б тисячу гривень, щоб вигнати біса, тільки щоб не чіпали її прихованого життя. Їй хочеться жити гріховно, їй подобається гріх, їй не подобається лише те, що біси мучать, але як грифи злітаються до трупа, так і біси збираються біля гріховного життя.

Чого найменше хочуть люди? Покаятися, прийняти Христа в своє серце і лишити гріховне життя. Писання говорить: «Хай безбожний покине дорогу свою, а крутій — свої задуми, і хай до Господа звернеться, — його Він помилує, і до нашого Бога, бо Він пробачає багато!» (Іс. 55:7). Як бачимо, проблема людини криється в думках. Які в людини думки, така вона й сама. Коли думки брудні, то жити чисто вона ніколи не буде. Чисті думки може дарувати лише Господь.

Після Свого воскресіння Христос сказав до Своїх учнів: «Ідіть по цілому світові та всьому створінню Євангелію проповідуйте! Хто увірує й охреститься — буде спасений, а хто не увірує — засуджений буде. А тих, хто увірує, супроводити будуть ознаки такі: в ім'я Моє демонів будуть вигонити, кластимуть руки на хворих — і добре їм буде!» (Мр. 16:15-17). Ті ж самі три проблеми, які вирішував Ісус, вирішували й апостоли, і нам потрібно вирішувати.

Хочу показати, як люди ставилися до закликів Христа йти за Ним.

«Після цього ж Він вийшов і побачив митника, на ймення Левія, що сидів на митниці, та й промовив йому: «Іди за Мною!» І покинувши все, той устав і пішов услід за Ним» (Лк. 5:27-28). Митник Левій — людина, яка мала гроші. Ісус йому сказав: «Іди за Мною», і він залишив ВСЕ. Не бійся, коли залишаєш все ради імені Ісуса, бо отримаєш більше. Ти настільки приліпився до землі і до земного, що думаєш, що Бог сидить і вищукує, як би зробити тобі боляче? Ні! Коли ми приходимо до Бога, Він робить нас щасливими і піклується про нас.

Ось другий випадок. «І як розповідав він (Павло) про праведність і про здержливість, та про майбутній суд, то Фелікса страх обгорнув, і він відповів: «Тепер іди собі, відповідного ж часу покличу тебе!» (Дії 24:25). Апостол Павло в тюрмі проповідує Феліксу, людині, яка має владу, гроші. Він проповідує про суд вічний, про правду, спасіння. І той злякався, бо зрозумів, що це все правда. Але ось його реакція: «Тепер іди, а коли знайду час, то покличу тебе». Іншими словами: «Зараз у мене немає часу, в мене ще багато проблем, я покличу тебе потім».

І третій приклад. «Як почувли ж вони про воскресіння мертвих, то одні насміхалися, а інші казали: «Про це будемо слухати тебе іншим разом» (Дії 17:32). Іншим разом...

Тобі сьогодні доведеться прийняти рішення — найважливіше рішення в житті. Усі свої проблеми ти можеш вирішити зараз — але тільки у відповідній послідовності. І перший крок — це вирішити проблему номер один: покаятися.

Віктор КУРИЛЕНКО

Зруйновані ОСНОВИ

Дмитро БЕЗПАЛОВ

«Як основи зруйновано, — що тоді праведний зробіть?» (Пс. 10:3)

Це є важливе питання для праведників, і потрібно знайти правильну відповідь на нього. Тут говориться про зруйновані основи. Але перш ніж їх зруйнувати, потрібно, щоб вони були. Основи були, і вони були закладені самим Засновником, Творцем. Це не було щось випадкове, але це були тверді і міцні основи. Ми спочатку читаємо, що все було створене Творцем і Ним були закладені основи. Він зробив те, що і сьогодні лишається дієвими. І ми читаємо, що коли Він заклав основи, то зробив поділ. Перший поділ зробив Бог. Він відділив світло від темряви і темряву від світла. В Новому Заповіті Він зробив нас дітьми світла. І ми ходимо в світлі.

У всесвіті є багато основ. Зараз ми про деякі з них поговоримо, а потім будемо роздумувати над тими, що зруйновані. Коли будуть зруйновані основи, що буде робити праведник? Він повинен буде щось робити. Спочатку Бог створив чоловіка, дав йому помічницю, і перший шлюб був проведений Богом. І перший шлюб створив Бог. Сім'ю створив Бог. Ми зобов'язані молитися за наші сім'ї. Перш ніж була церква, була сім'я. І сьогодні сатана направив всі сили для того, щоб зруйнувати сім'ю. Але пам'ятайте, що сім'ю створив і благословив Бог. Не буде сім'ї, не буде і церкви.

Основи були споконвіку. Слово Боже говорить, що вони будуть розхитані. Все, що можна розхитати, буде розхитане. Президенти, які керували країнами, сьогодні стоять перед судом. Бог говорить через пророка, що буде час, коли Бог розхитає не лише землю, а й небо. І виникає питання: коли все це буде відбуватися і відбудеться, що має робити праведник? Впадати у відчай? Ні! Є вихід! Я завжди кажу, що останнє слово за Богом. «День же Господній прибуде, як злодій вночі, коли з гуркотом небо мине, а стихії, розпечені, ринуть, а земля та діла, що на ній, погорять... А коли все оце поруйнується, то якими мусите бути в святому житті та в побожності ви, що чекаєте й прагнете скорого приходу Божого дня, в якому небо, палючися, зникне, а розпалені стихії розтопляться? Але за Його обітницею ми дожидаємо неба нового й нової землі, що правда на них пробуває» (2 Пет. 3:10-13). «Глядіть, не відвертайтеся від того, хто промовляє. Бо як не повтікали вони, що зреклися того, хто звіщав на землі, то тим більше ми, якщо зрікаємося Того, Хто з неба звіщає, що голос Його захитав тоді землю, а тепер обіцяв, та каже: «Ще раз захитав не тільки землею, але й небом». А «ще раз» визначає заміну захитаного, як створеного, щоб zostалися ті, хто не-

похитний. Отож, ми, що приймаємо царство непохитне, нехай маємо благодать, що нею приємно служитимемо Богові з побожністю й зі страхом» (Євр.12:22-29).

Є речі, які непохитні! Це обітниця слова Божого, царство, яке буде Христос. Це царство будується в Церкві святих Духом Святим. Що буде робити праведник? Він буде триматися непохитного. Пам'ятайте, що є речі, які можна розхитати, які підлягають зруйнуванню, але є непохитне, засноване Богом. Тримайтеся слова Божого. Бог — засновник непохитного, і Його обітниця непохитна. Великі люди цього світу намагалися зруйнувати Церкву Богу, але їм не вдалося, бо Христос говорить, що Він створить Церкву, яку і «ворота пекельні не здолають». Церква має від Бога владу виривати з пекла душі, які диявол забрав туди. Що буде робити праведник? «Знаємо-бо, коли земний мешкальний намет наш зруйнується, то маємо будівлю від Бога на небі, — дім нерукотворний та вічний» (2 Кор. 5:1). «Господнє Ім'я — сильна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний» (Пр.18:10). Куди нам втікати? До Господа, бо останнє слово належить

Йому. «Бог для нас — охорона та сила, допомога в негодах, що часто трапляються, тому не лякаємось ми, як трясеться земля, і коли гори зсуваються і серце морів! Шумлять і киплять Його води, через велич Його тремтять гори. Бог серед нього, — нехай не хитається, Бог допоможе йому, коли ранок настане. Шуміли народи, хиталися царства, а Він голос подав Свій — і земля розпливлася. З нами Господь Саваот, наша твердиня — Бог Яковів» (Пс. 45:2-8).

Триматись непохитного царства, триматись непохитних обіцянок Слова Божого — це те, що нам потрібно робити. Ніщо інше не може нас тримати, бо все, що може бути розхитаним, колись розхитається. Але в майбутньому Бог зробить нову землю і нове небо, які будуть нагородою тим, хто буде вірити. Сьогодні говорять молодим, що важко бути

християнином. Неправда! Ісус сказав, що Його ярмо є легким. Одягніться в Христа — і ви будете літати в повітрі. Шлях беззаконника важкий. В нас є для чого жити, є ціл життя, ми йдемо до тієї цілі. Бог її поставив і дав нам бажання прагнути до неї. Хитається і руйнується тимчасове, нам потрібно триматися вічного. Видиме є тимчасовим, а невидиме — вічне.

Молодь, ви маєте силу. Живіть для Господа. Ми співаємо таку російську пісню: «Я не хочу полуправды...» Я знаю автора цієї пісні. Це дівчинка-сирота, яка жила в Ленінграді, Аїда Скриннікова. Їй було чотирнадцять років, вона роздавала школярам брошурки. Її заарештували і відіслали на каторгу. Я бачив її останні фотографії, коли їй було приблизно двадцять шість років. Вона виглядала як п'ятдесятилітня бабуса. Так її

вимучили в таборах. І вона написала ці слова: «Я не хочу полуправды, я не хочу полуцели, я не хочу, чтобы струны в сердце напрасно звенели».

Є майбутнє, яке ніколи не розхитається. Все в цьому світі хитається, тріщить, але царство Боже не захитається ніколи. Все зруйнується, але є обітниця Божі, які будуть стояти.

Коли будуть зруйновані основи, що буде робити праведник? Ось питання, і потрібно давати на нього відповідь. Я часто літаю в літаках. Іноді там трясє так, що можна вилетіти з крісла. Перше відчуття тоді — нема за що триматись. На землі схопишся за дерево якесь чи ще за щось, а там триматися нема за що. Ми, діти Бога, маємо за що триматись — за обітницю Божі. Бог сказав — я повірив. Останнє слово належить Йому.

Коли праведний безсилий

Слухаючи проповідь Дмитра Безпалова про зруйновані основи, я не міг не погодитися із його тлумаченням цього місця Слова Божого. Дійсно, незважаючи на всі життєві негаразди, на те, що у сьогоднішнього суспільства хитається ґрунт під ногами, руйнуються основи світської філософії, праведник має міцну та непохитну основу, про яку нам говорить Біблія. «Я надіюсь на Господа!» — цими Давидовими словами сказано все.

Але знайомство з проповіддю Віктора Куриленка про три проблеми людства наштовхнуло мене на дещо інше прочитання 10 псалма, 3-го вірша. «Як основи зруйновано, — що тоді праведний зробіть?» Для мене цей вислів прозвучав як риторичне запитання, в якому вже захована очевидна відповідь, а саме: у цій ситуації він нічого не зможе зробити. Щоб зрозуміліше

висловити свою думку, звернувся до будівельної справи.

Будь-який спеціаліст з будівництва (і не лише спеціаліст) скаже, що головне у будь-якій споруді є фундамент, основа. Ця незаперечна істина відома як нецивілізованому дикунові, який зводить примітивну хижку, так і творцям сучасних хмарочосів. Без правильної основи неможливе подальше будівництво: воно заздалегідь приречене на руйнування. Який закладеш фундамент, таку і будеш мати будівлю.

Пригадую, коли я був ще хлопчиком, біля нашого села через болото проклали нову автодорогу. Мене тоді дивувало те, що спочатку будівельники вирили глибокий рів, який згодом засипали піском. Тепер мені зрозуміло, що на

болотистому ґрунті ніколи не буде триматися навіть найсучасніше покриття.

Археологічні розкопки підтверджують, що досить часто хороші, міцні фундаменти використовувалися різними поколіннями для різних будівель. Часто під час воєн чи природних катаклізмів падали в порох величні храми та палаци, але, якщо залишався фундамент, на цьому місці згодом виростили нові будівлі. І нерідко археологи натрапляють на відносно нестарі будівлі, які стоять на фундаментах тисячолітньої давності.

Отже фундамент — основа всієї будівлі. Якщо так, то стає зрозумілим запитання автора 10 псалма. Яким би геніальним, талановитим, мудрим та досконалим не був будівельник, він нічого не зможе зро-

Точка зору

бити, коли фундамент не в порядку. Перефразовуючи цей вислів, можна сказати: «Що може зробити фахівець з євро-ремонт, коли зруйнований фундамент?» А нічого. Бо якщо й буде робити, навіть застосовуючи найсучасніші методи та матеріали, його справа не варта й гроша. Немає основи, тому і вся подальша робота марна та безперспективна.

Ті ж самі закони діють і в духовному світі. Навіть Сам Ісус Христос пояснював людям духовні істини на прикладі зведення будинку, звернувши увагу слухачів на те, на якому ґрунті він будується: чи на міцному камені, чи на нестійкому піску (Мт. 7:24-27). Слово Боже закликає нас до того, щоб усе своє життя, всі свої життєві справи будувати на твердій основі, якою є Він Сам. Лише та людина, яка всю свою віру, свої сподівання, свої плани кладе на Бога, буде на біблійній основі, може розраховувати на успіх. Вона, за словами Христа, є розумною людиною, бо враховує головний закон будівництва: основа — найголовніше.

А якщо ці основи руйнуються? На жаль, буває й так. Сьогодні є чимало християн, які не мають успіху в багатьох сферах духовного та земного життя. З усіх сил, усіма засобами вони намагаються виправити своє становище — і безрезультатно. Буває, випробувано все, всі людські засоби, принесено сотні молитов, відвідали всіх пророків та мужів Божих, які мають дарування, — а життя продовжує руйнуватися. Іноді навіть закривається думка: «А може, той пророк чи служитель малосильний, може, церква не така, може, ще треба випробувати якісь особливі методи, відвідати якісь особливі служіння». А причина тут проста: якщо зруйновані основи, який праведник допоможе? Якщо зруйновані особисті стосунки з Богом, ніякий «духовний спеціаліст» не допоможе,

як не може допомогти будівлі зі зруйнованим фундаментом найталановитіший будівельник. Невже немає виходу? Звичайно, є! Поремонтувати фундамент, заново зміцнити основу. На жаль, люди не завжди хочуть це зробити. Як говорить у своїй проповіді Віктор Куриленко, люди хочуть звільнитися від тягарів, проблем, хвороб, демонів без вирішення проблеми покаяння, без ремонту фундаменту.

Все більше чути, що серед віруючих руйнуються сім'ї. Сивочолі служителі з усіх сил намагаються «склеїти» їх, пропонують різні методи — а результату ніякого. Навіть найкращі спеціалісти із сімейних питань, найкращі книги не можуть допомогти. Бо «як основи зруйновано, — що тоді праведний зробить?»

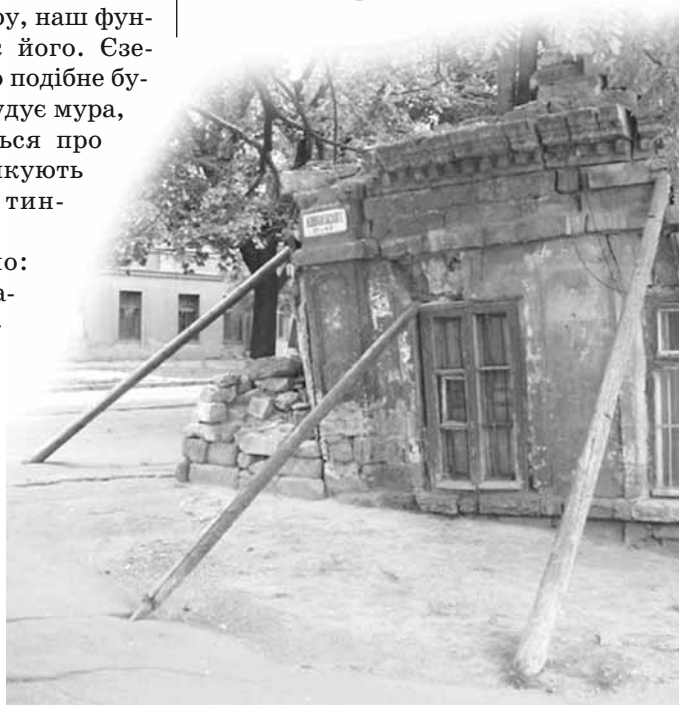
А чому вони руйнуються? Бо побудовані абияк, побудовані на власному егоїзмі, власних амбіціях, пристрасті, гордості чи ще чомусь, що роз'їдає ці основи. Буває так, що фундамент може опиратися на міцну основу, але він сам є крихким. В нього може потрапити матеріал, який не зміцнює, а руйнує його. Іноді в нього може потрапити щось гріховне, земне, людське — і знесилює нашу віру, наш фундамент, розхитує його. Єзекіїль так каже про подібне будівництво: «Він будує мура, а вони (тут йдеться про лжепророків) тинкують його будь-яким тинком» (13:10).

Парадоксально: ми можемо все правильно робити, образно кажучи, правильно будувати, використовувати правильні духовні та людські методи, правильно вести життя, служіння — і мати поразку. І що головне — ніхто нам не зможе в

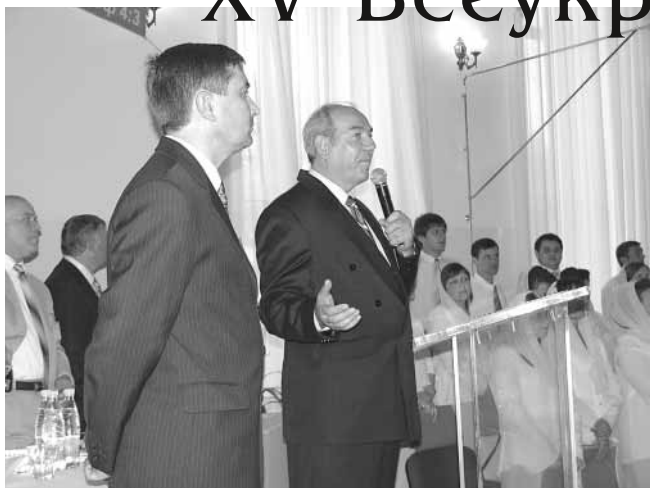
цьому допомогти, навіть найбільш духовний та обдарований брат, найкраща церква. Нерідко причиною багаторічних проблем є нав'язливе очікування якогось чуда: ось приїде якийсь особливий Божий помазаник і вирішить мою проблему, поїду на якусь особливе служіння — і як рукою зніме. А насправді причина проста: зруйновані основи, зруйнований зв'язок з Богом. Відновити його ніколи не пізно. Можливо, іноді доведеться починати мало не з початку. Це непросто. Зрозуміло, обійтися косметичним ремонтом простіше та швидше. Але це тимчасово. Через деякий час становище стає ще гіршим.

Якщо в будівельній справі бувають випадки, коли навіть фундамент неможливо закласти, то наш духовний фундамент ніколи не підведе, Бог вірний Своїм обітницям, Він готовий будь-якої хвилини допомогти нам. Він є тим каменем, який ніколи не руйнується. «І линула злива, і розлилися річки, і буря знялася і на дім отой кинулася, — та не впав, бо на камені він заснований».

Юрій ВАВРИНЮК

XV Всеукраїнський з'їзд Церкви ХВЄ

Історично склалося так, що для Церкви ХВЄ України останній місяць весни, травень, став визначальним. Саме в травні, в 1924 році, в місті Кременці був проведений перший з'їзд християн Святої П'ятидесятниці, на якому було офіційно створено п'ятидесятницький союз церков. Так само в травні, в 1990 році, в місті Коростені було проведено Всеукраїнський з'їзд, на якому після багаторічної перерви було

відновлено діяльність Союзу ХВЄ п'ятидесятників. А на всеукраїнському з'їзді, який також відбувся в кінці травня 1998 року в Києві, головою Союзу церков ХВЄ України було обрано Михайла Степановича Паночка. Не винятком став і цьогорічний, п'ятнадцятий з'їзд Церкви ХВЄ України, який відбувся 23-25 травня в місті Миколаєві.

Місцева церква «Віфанія», яку очолює старший пресвітер Миколаївського об'єднання церков ХВЄ В'ячеслав Кравчук, гостинно приймала гостей і делегатів з'їзду з усіх регіонів України, яких прибуло понад п'ятсот. Саме В'ячеславу Романовичу, як місцевому пастору, разом із заступником єпископа Церкви ХВЄ у Південному регіоні Олександром Івановичем Бабійчуком було запропоновано розпочати святкове богослужіння молитвою.

Ведучий цього служіння Олександр Бабійчук представив гостей з Білорусі, Молдови, Польщі, Румунії, США, Швеції і Великобританії, а також делегації обласних об'єднань. Впродовж зібрання прекрасним співом присутніх на цьому форумі вітали хор і вокальна група церкви «Віфанія».

Від п'ятидесятників Швеції вітав українських пасторів пастор Пауль Уерн. Звертаючись до з'їзду від імені братства з сусідньої Білорусі, голова Союзу церков ХВЄ цієї республіки Сергій Хомич нагадав слова апостола Павла: «Отож, уважайте, щоб поводитися обережно, не як немудрі, але як мудрі, використовуючи час, дні бо лукаві!», наголошуючи на тому, що не тільки люди бувають і можуть бути

Область	К-сть церков		Кількість членів	К-сть домів молитви	
	Зареєстрованих	Незарєєстр.		Побудованих	Будуються
В нницька	18	11	599	8	3
Волинська	174	-	15452	129	16
Дн пропетровська	58	-	6076	31	11
Донецька	31	6	3047	29	4
Житомирська	34	19	1179	24	2
Закарпатська	40	-	2282	17	15
Запор зька	37	-	3452	16	1
вано-Франк вська	21	41	1912	21	3
м. Ки в	10	-	1700	5	-
Ки вська	31	-	1334	16	3
К ровоградська	79	-	4941	27	10
АР Крим	48	-	1345	10	14
Луганська	11	-	180	6	2
Льв вська	79	-	6030	40	14
Микола вська	49	-	2999	40	1
Одеська	61	-	5880	46	8
Полтавська	42	-	963	35	2
Р вненська	253	-	25752	215	29
Сумська	27	-	573	18	3
Терноп льська	89	-	5581	63	13
Харк вська	36	-	1725	16	2
Херсонська	32	2	2011	22	3
Хмельницька	55	4	2256	35	3
Черкаська	6	-	219	5	2
Черн вецька	78	-	6249	66	9
Черн г вська	29	7	617	16	1
Всього:	1425	90	104432	976	174

У Церкві ХВЄ несуть служіння **865** рукопокладених та **385** нерукопокладених пасторів, **1395** рукопокладених та **565** нерукопокладених дияконів

лукаві, але й час, дні можуть обманювати нас і притуплювати нашу увагу». Щирі слова вітання від української діаспори у Сполучених Штатах передали голова Союзу слов'янських церков ХВС Східної частини США єпископ Віктор Лімонченко, заступник голови Союзу слов'янських церков ХВС Західного побережжя єпископ Віктор Семенович Прохор, єпископ Петро Саєнко, пастори Слов'янських церков у США Петро Лінник, Микола Михальчук, Петро Сердиченко, Петро Сулима. Зокрема, єпископ церков штату Вашингтон Петро Саєнко був у захваті і поділився власними переживаннями: «Я дуже радий бачити таку армію Христову і усвідомлювати, що в кожному куточку України є ті світильники Христові, що світять у темному місці». Не менше був задоволений і єпископ молдовських п'ятидесятників Віктор Павловський, який у своєму привітальному слові згадав 1990 рік, коли у складі делегації пасторів від колишнього Радянського Союзу був запрошений на конференцію в Швецію. «Коли делегація увійшла в приміщення, хтось із наших братів вигукнув: «Господи, коли у нас буде подібне?» Сьогодні гості зі Швеції, маючи на увазі не приміщення, а кількість тут присутніх, можуть сказати: «Господи, коли таке буде в Швеції?»

Від польських «зеленосвятковців» щирі слова вітання і побажання висловив єпископ церков ХВС Польщі Мчеслав Чайко, а від керівництва церков Асамблеї Божої США вітання

У церквах ХВС України славлять Господа понад **440** хорів, з якими працюють **655** регентів

з'їзду передав координатор Асамблеї Божої в Україні Джеральд Доллар.

Крім того, з'їзд вітали і представники місцевої влади. Мер міста Миколаєва Володимир

Чайка висловив вдячність віруючим за ту працю серед молоді, яку проводить церква п'ятидесятників як в Миколаєві, так і в Україні в цілому. «Ми бачимо, як багато молодих людей, які заблукали на цьому шляху і не змогли вийти із кризи, завдяки вам прокидаються, як вони стають сьогодні на путь істини, як їх сьогодні вчить Ісус Христос», — сказав мер Миколаєва.

Підсумовуючи перший день роботи з'їзду, голова союзу ХВС України Михайло Степанович Паночко звернув увагу на девіз цього форуму, взятий із Послання апостола Павла до ефесян: «...зберігайте єдність духа в союзі миру» (4:3). «Чий дух живий? Того, хто прийшов з покаєнням, хто схилився біля пробитих ніг Христа, чий дух воскресив Господь. Якщо в серці твоєму є віра, твій дух живий. Тобі хочеться до неба, хочеться молитися, хочеться спілкуватися з братами. Єдність духа віруючих людей — це єдина сила в Україні, яка здатна протистояти хитроцям диявольським. Про це має пам'ятати і цього прагнути кожен християнин», — сказав Михайло Степанович.

Цей з'їзд мав статус звітно-виборного, тому наступного дня після загального служіння, під

Одна з найчисленніших делегацій на з'їзді — від Рівненського обласного об'єднання церков ХВС.

час якого натхненно проповідували єпископ Віктор Семенович Прохор і пастор церкви «Суламіта» (США) Микола Захарович Михальчук, розпочалося ранкове засідання. В ході цього засідання звітували про свою роботу та склали повноваження єпископ Церкви ХВС, його перший заступник, регіональні заступники та завідувачі відділів.

Після обговорення звітів і викладу завідувачем відділу освіти Анатолієм Кліновським реферату на тему «Про зовнішній вигляд та поведінку християнина» з'їзд прийняв доповнення до основ віровчення та богослужбової практики Церкви ХВС.

Найбільш відповідальний і хвилюючий момент настав третього дня, коли обиралося нове керівництво Церкви ХВС України. Вести хід цього служіння було доручено єпископу Російської Церкви ХВС і координатору Міжнародної Асамблеї ХВС країн співдружності і Балтії Павлу Окарі. Лічильна комісія, на чолі зі старшим пресвітером Хмельницького об'єднання церков ХВС Миколою Пилип'юком, доповіла з'їзду, що кількість присутніх в залі делегатів із правом голосу складає 535 чоловік. На основі раніше поданих пропозицій від обласних об'єднань на посаду єпископа Церкви ХВС України на наступний чотирирічний термін було запропоновано дві кандидатури: Михайла Паночка і старшого пресвітера Рівненського об'єднання церков Віктора Боришкевича. Віктор Дем'янович, подякувавши тим, хто висував його на цю посаду, пояснив власну позицію та бачення і зняв свою кандидатуру з голосування.

Після проведення таємного голосування, голова лічильної комісії Микола Пилип'юк оголосив, що більшістю голосів (450 — «за», 73 — «проти», 6 — «утрималися»), на наступні чо-

Найстаріший служитель Церкви ХВС України єпископ Микола Камінський благословляє свого наступника Володимира Брчку на служіння старшого пресвітера церков Житомирській області.

тири роки єпископом Церкви ХВС України обрано Михайла Степановича Паночка. Наступним, уже відкритим голосуванням, більшістю голосів першим заступником єпископа Церкви ХВС України обрано єпископа Миколу Петровича Синюка. Заступниками у регіонах було обрано Михайла Мокієнка (Східний), Олександра Бабійчука (Південно-Східний), Віктора Боришкевича (Північно-Західний), Юрія Веремія (Південно-Західний). Опікуватися справами церков центрального регіону буде, як і раніше, перший заступник єпископа Церков ХВС України Микола Петрович Синюк.

На посаду фінансиста було запропоновано три кандидатури: Петра Янюка, Сергія Вінковського та Івана Хрипти. Більшість голосів набрав єпископ Іван Хрипта. На голову ревізійної комісії було висунуто кандидатуру Петра Янюка, але оскільки ця кандидатура не набрала потрібної кількості голосів, з'їзд вирішив залишити це питання до наступного засідання Комітету.

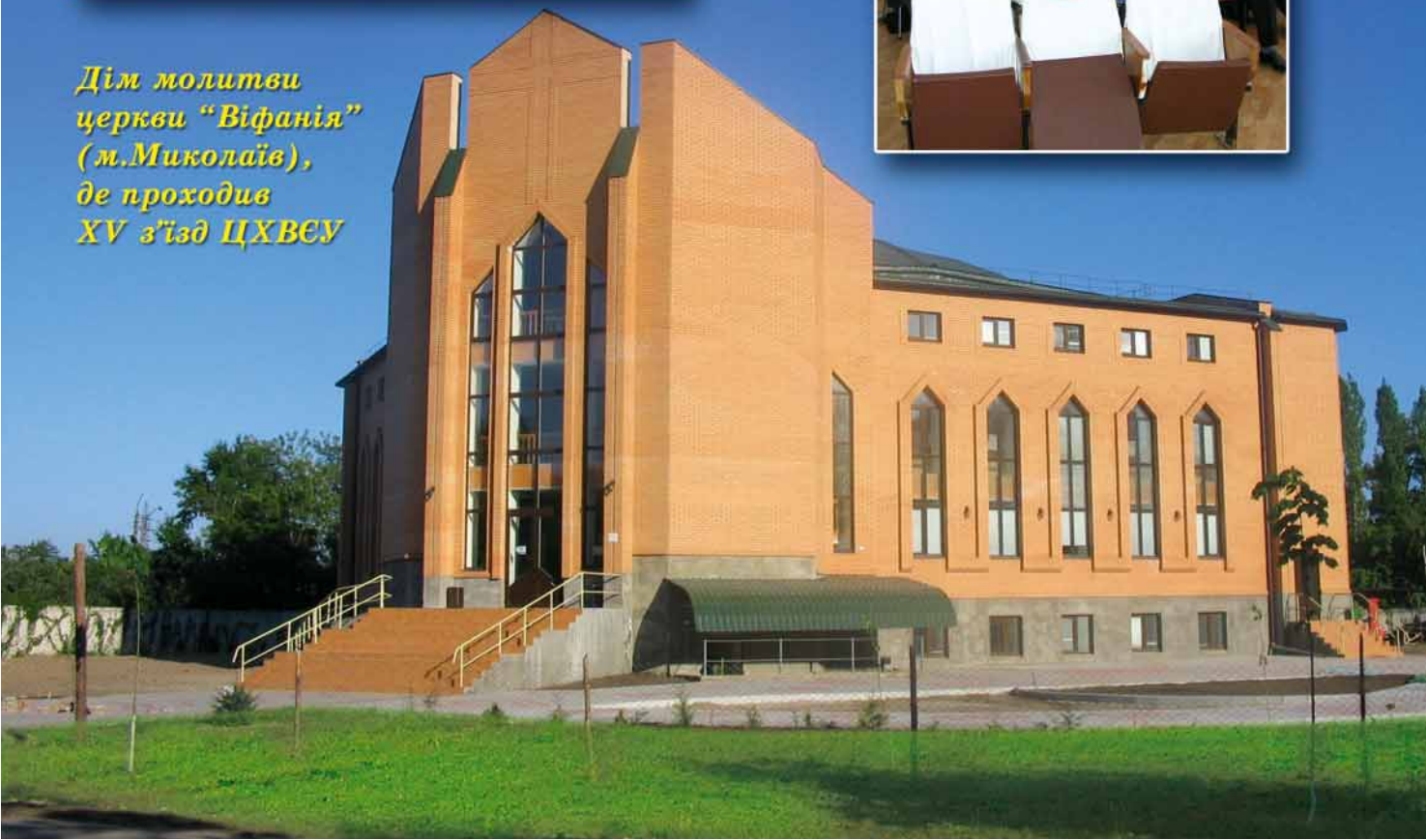
Відділи Церкви ХВС очолюватимуть ті брати і сестри, які й раніше виконували це служіння: Лариса Онищук (відділ дитячого служіння), Богдан Левицький (відділ молоді), Анатолій Кліновський (відділ освіти), Василь Боечко (відділ видавництва), Віра Деркач (відділ жіночого служіння), Ростислав Шкіндер (відділ аудіослужіння), Рустам Фатулаєв (відділ тюремного служіння та реабілітації), Євген Мельничук (відділ будівництва).

На закінчення єпископ Церкви ХВС України Михайло Паночко подякував усім делегатам за участь у роботі з'їзду, служителям і технічному персоналу церкви «Віфанія» за надання і підготовку приміщення, за смачні обіди для учасників цього братського спілкування, за молитви і духовну підтримку. Ще раз, уже вкотре за три дні, служителі Церкви підняли руки молитви до Господа з подякою і благанням про благословення на нові перемоги віри.

*Юрій ТРОЦЬ,
фото автора*

*Дім молитви
церкви "Віфанія"
(м.Миколаїв),
де проходив
XV з'їзд ЦХВСУ*

Молитва маленького сердечка

**Мою стежину, ще таку коротку,
Ще без каміння, горя та злоби,
І перші кроки, ще без тіні смутку, —
Благослови!**

**Моє життя, ще ніжне та безхмарне,
Дитячі мрії, світлі та живі,
Моє дитинство, мов у казці гарній, —
Благослови!**

**Моє сердечко, вже таке велике,
І горизонти юності нові,
І журавлині таємничі крики —
Благослови!**

**Маленьку віру, ще таку непевну,
Та нелукаву, щиру, без олжі,
В моїй душі, дитячій та безмежній, —
Благослови!**

Юрій ВАВРИНЮК

